

**GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI
GMINY KLUCZBORK
DO ROKU 2030**

- Projekt -

Kluczbork, maj 2024r.

Opracowanie:

Urząd Miejski w Kluczborku

Wydział Funduszy Zewnętrznych

Wydział Promocji i Rozwoju Gminy

Wydział Gospodarki Nieruchomościami i Planowania Przestrzennego

Spis treści

WSTĘP.....	5
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA.....	7
1.1 Podstawy prawne.	7
1.2 Pojęcia związane z rewitalizacją.	8
1.3 Podsumowanie dotychczasowych działań rewitalizacyjnych w Gminie Kluczbork.	11
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA	22
2.1 Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	22
2.2 Podział gminy na jednostki porównawcze.....	22
2.3 Dobór kryteriów służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	26
2.4 Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.	32
2.5 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.	40
2.5.1 Diagnoza w sferze społecznej.	41
2.5.2 Diagnoza w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.	51
2.5.3 Diagnoza w sferze gospodarczej.	57
2.5.4 Diagnoza w sferze środowiskowej.	59
2.6 Podsumowanie szczegółowej diagnozy – potencjały i deficyty obszaru rewitalizacji.	62
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	65
3.1 Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.	65
3.2 Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji.....	67
3.3 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.....	69
3.3.1 Wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	69
3.3.2 Wykaz uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	100
3.4 Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	102
IV. CZĘŚĆ WDROŻENIOWA.....	109
4.1 Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.	109
4.2 Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.	113
4.3 System monitoringu, oceny, ewaluacji i wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.....	115
4.4 Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.	117
4.4.1 Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym.	117
4.4.2 Powiązania z dokumentami na poziomie regionalnym.	122
4.4.3 Powiązania z dokumentami na poziomie lokalnym.....	126
4.5 Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.	131

4.5.1 Procedura uspołecznienia na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.	132
4.5.2 Procedura uspołecznienia na etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.	135
4.4 Gminny Program Rewitalizacji jako strategia IIT (inny instrument terytorialny).	137
4.5 Wpływ procesu rewitalizacji na środowisko.	138
4.5.1 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.	138
4.5.2 Zalecenia w zakresie ochrony przyrody.	141
4.6 Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 w odniesieniu do planowania i zagospodarowania przestrzennego.	144
4.6.1 Gminny Program Rewitalizacji a Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.	144
4.6.2 Gminny Program Rewitalizacji a miejscowe planach zagospodarowania przestrzennego.	145
4.6.3 Specjalna Strefa Rewitalizacji.	145
4.7 Zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy o ochronie praw lokatorów z dnia 21 czerwca 2001 r.	146
SPIS TABEL	148
SPIS MAP	148
SPIS ZDJĘĆ.....	148

WSTĘP

Zgodnie z art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji (Dz.U. 2021r. 485), rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rewitalizacja jest więc odpowiedzią na szereg zdiagnozowanych zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gminy, takich jak m.in.; narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej oraz degradacja techniczna. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych. Zarówno proces planowania jak i realizacji szerokorozumianych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Gminie Kluczbork będzie się opierać o strategiczny w tym zakresie dokument czyli Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, opracowany w oparciu o szczegółowe wytyczne Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji, stanowiący wyznacznik strategicznych celów oraz kierunków działań.

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca dotyczy w szczególności przybliżenia podstaw prawnych, na których oparty jest proces rewitalizacji oraz pojęć z nim związanych, ponadto zawiera nawiązanie do już przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych, które w gminie Kluczbork są realizowane od ponad dekady.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje opis przyjętej metodologii delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej wraz analizą kluczowych dla danej sfery wskaźników w celu przedstawienia ich skali oraz charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Kluczbork, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu

kryzysowego, cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań prowadzącymi do eliminacji lub ograniczenia zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe oraz uzupełniające projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł finansowania projektów.

Część wdrożeniowa poświęcona jest zarządzaniu procesem rewitalizacji w gminie Kluczbork. W tej części opisana jest struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji, a także system jego monitoringu, oceny i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części opisane zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Przedstawiony został również przebieg procesu opiniowania dokumentu w odniesieniu do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przez instytucje zewnętrzne wykazane w Ustawie o rewitalizacji. Ostatnim elementem jest sposób realizacji założeń dokumentu w odniesieniu do planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz do polityki mieszkaniowej wraz z załącznikiem graficznym wskazującym na kierunki zmian przestrzenno-funkcjonalnych na obszarze rewitalizacji.

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1.1 Podstawy prawne.

Źródłem prawa w procesie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 są regulacje ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015 poz. 1777). Ustawa ta stanowi pierwszy akt prawny poświęcony w całości zagadnieniu rewitalizacji. Definiuje ona cele procesu, zasady oraz procedury tworzenia gminnych programów rewitalizacji, jak również obowiązki samorządów wynikające z uruchomienia procesu rewitalizacji, w szczególności w zakresie ocen GPR, a także partycypacji społecznej.

Procedura opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 została rozpoczęta w przededniu reformy planowania przestrzennego w Polsce – tj. w momencie obowiązywania wersji ustawy o rewitalizacji z 2021r. (Dz.U.2021r. poz. 485). Na podstawie obowiązujących w 2021 r. regulacji ww. ustawy przeprowadzono cały proces przygotowania tego strategicznego dla Gminy Kluczbork dokumentu.

Jednocześnie w dniu 7 lipca 2023 r. Sejm RP przyjął największą do tej pory zmianę ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym¹, która weszła w życie 24 września 2023 r. wywołując równoległe zmiany w ustawie o rewitalizacji². Dla rozpoczętych i niezakończonych na dzień 24 września 2023 r. procedur związanych z opracowaniem gminnego programu rewitalizacji wprowadzono przepisy przejściowe, umożliwiające dokończenie procesu legislacyjnego tych programów na zasadach obowiązujących przed wejściem w życie reformy planowania przestrzennego³. Tę możliwość wykorzystano w przypadku Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, którego proces opracowania został dokończony w zgodzie z regulacjami ustawy o rewitalizacji, obowiązującymi w 2021 r.

Należy jednak podkreślić, iż w prawodawstwie polskim występują jeszcze inne akty prawne, które w sposób pośredni wpływają na zasady prowadzenia polityki rewitalizacyjnej, są to m.in.:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.)

¹ ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1688)

² Art. 37 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1688)

³ Art. 68 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2023.1688)

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2023 r. poz. 977);
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko Dz.U. 2023 poz. 1094;
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079).

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 został opracowany w zgodzie z ww. ustawami, jak również w oparciu o zapisy opublikowanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej „Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027”⁴, które realizują wytyczne Umowy Partnerstwa dla Polityki Spójności w bieżącym okresie programowania. Umowa ta określa, iż rewitalizacja jest szczególnym obszarem i będzie wdrażana w pojedynczych gminach, wyłącznie w oparciu o „inne instrumenty terytorialne” (IIT).

1.2 Pojęcia związane z rewitalizacją.

W niniejszym podrozdziale znajduje się wykaz pojęć zastosowanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, odnoszących się do terminologii z zakresu rewitalizacji i pochodzących z Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485).

REWITALIZACJA zgodnie z art. 2 ust. 1 w/w ustawy „stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy *rewitalizacji* na podstawie gminnego programu *rewitalizacji*”⁵.

INTERESARIUSZAMI REWITALIZACJI zgodnie z art. 2 ust. 2 Ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji są w szczególności:

⁴ Wersja z dnia 30.06.2022r.

⁵ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485) Art. 2. ust. 1.

„1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczystości nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych;

2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;

3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;

5) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;

6) organy władzy publicznej;

*7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa”.*⁶

OBSZAR ZDEGRADOWANY zgodnie z art. 9 ust. 1 Ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji *„to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, który można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:*

1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

⁶ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485) Art. 2. ust. 2.

2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”

OBSZAR REWITALIZACJI to zgodnie z Ustawą o rewitalizacji „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gminy zamierza prowadzić rewitalizację”.⁷ Ponadto ustawa mówi, iż obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni całej gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic⁸.

⁷ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485) Art. 10 ust. 1.

⁸ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485) Art. 10 ust. 2.

1.3 Podsumowanie dotychczasowych działań rewitalizacyjnych w Gminie Kluczbork.

Rewitalizacja to złożony i wielowątkowy proces kompleksowego działania mającego na celu przywrócenie do życia i poprawę stanu kryzysowych obszarów miejskich określonych jako zdegradowane. Polega na szerokim zakresie interwencji, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, ożywienie gospodarcze oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i środowiskowego, podniesienie wartości nieruchomości. Proces rewitalizacji obejmuje zarówno działania infrastrukturalne, jak i społeczne, kulturalne oraz ekonomiczne. W Gminie Kluczbork jest on realizowany od 2009r., kiedy to Rada Miejska w Kluczborku przyjęła Uchwałą nr XXXIV/440/09 z dnia 03.03.2009r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Kluczborka 2009-2015. Dokument ten szczegółowo określał zasady realizacji procesu rewitalizacji oraz obszar, którego ten proces dotyczył. LPR wdrażany był od 2009 roku do 2015 roku. Został on opracowany w oparciu o szczegółowe wytyczne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013, dzięki czemu wsparte zostały kompleksowe zagadnienia, podnoszące jakość życia na danym obszarze, a nie tylko doraźne przedsięwzięcia, mające znikomy wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru. Obszary, które wówczas wymagały rewitalizacji to nie przypadkowo wybrane nieruchomości czy obiekty wymagające renowacji czy kapitalnych remontów, ale obszary o szczególnej kumulacji zarówno problemów społeczno-gospodarczych jak i technicznych oraz przestrzennych. Aby wyznaczyć te obszary wybrano, spośród podanych w wytycznych do sporządzania LPR-u, wskaźniki i pod tym kątem przeanalizowano poszczególne jednostki (ulice). Obszary, dla których wartość wybranych wskaźników przekraczała wartość referencyjną dla całego województwa, zakwalifikowały się do rewitalizacji i tam właśnie podjęto kluczowe działania naprawcze. Wówczas zrealizowano dwa kluczowe dla miasta Kluczborka projekty rewitalizacyjne:

- *„Rewitalizacja miasta Kluczborka obejmująca remont ratusza, dróg i kanalizacji deszczowej wokół rynku, remont Parku Miejskiego oraz remont części wspólnych budynków wspólnot mieszkaniowych”.*
- *„Rewitalizacja Miasta Kluczborka – budynki mieszkaniowe z częścią usługową”.*

W ramach pierwszego projektu przeprowadzono szeroko zakrojoną rewitalizację zabytkowego Parku Miejskiego, podczas której wyremontowano sieć istniejących ścieżek parkowych, zabytkową Glorietę i fontannę, a także wybudowano oświetlenie i monitoring, który zapewnił bezpieczeństwo korzystającym z tej przestrzeni mieszkańcom. Drugim obszarem, na którym skupiono działania w ramach realizacji przedmiotowego projektu był rynek miejski, gdzie wyremontowano zabytkowy budynek ratusza oraz przeprowadzono remont dróg i kanalizacji deszczowej wokół rynku. Ponadto w ramach projektu wykonano remont elewacji 14 kamienic należących do wspólnot mieszkaniowych położonych w ścisłym centrum miasta przy ul. Damrota 12, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 24, Mickiewicza 7, 15, Pułaskiego 1, M.C. Skłodowskiej 7, 9 oraz Niepodległości 9. Realizacja projektu rozpoczęła się w kwietniu 2010r. i zakończyła w II kwartale 2012r. Całkowita wartość projektu „Rewitalizacja miasta Kluczborka obejmująca remont Ratusza, dróg i kanalizacji deszczowej wokół Rynku, remont Parku Miejskiego oraz remont części wspólnych budynków wspólnot mieszkaniowych” wyniosła 7 605 788,12 zł, koszty kwalifikowane były na poziomie 6 379 475,86 zł. Wysokość dofinansowania wyniosła 4 784 606,89 zł i pochodziła z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013. Zrewitalizowana w ramach projektów infrastruktura dwóch kluczowych obszarów – rynku i parku miejskiego, zaliczanych do kulturowego dziedzictwa Kluczborka i całego regionu, stanowiła podstawę do zaoferowania wszystkim mieszkańcom gminy, a także wzrastającej liczbie turystów przestrzeni dającej możliwość integracji i aktywnego wypoczynku, a także spowodowała znaczący wzrost atrakcyjności miasta i regionu.

Zdjęcie 1 Kluczborski Ratusz po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.

Realizacja tak szeroko zakrojonego projektu rewitalizacyjnego, przyniosła wymierne efekty, za które Gmina Kluczbork otrzymała pierwszą nagrodę w konkursie na **Najlepszą Przestrzeń Publiczną Województwa Opolskiego 2013r.** Wówczas jury, w skład którego wchodziło m.in. opolscy architekci i urbaniści, 27 września 2013r. uznało, że to projekt Gminy Kluczbork zasługuje na główną nagrodę. Oficjalne wręczenie nagród odbyło się 20 listopada 2013r. w Opolskiej Filharmonii. Do dziś przestrzeń ta jest wizytówką miasta Kluczborka, która spaja lokalną społeczność i stanowi atrakcję dla odwiedzających Kluczbork turystów.

Zdjęcie 2 Kluczborski Ratusz po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.

Drugim projektem zrealizowanym przez Gminę Kluczbork w oparciu o przyjętą Uchwałą nr XXXIV/440/09 z dnia 03.03.2009r. Lokalny Program Rewitalizacji 2009-2015 był projekt „Rewitalizacja Miasta Kluczborka – budynki mieszkaniowe z częścią usługową”. Projekt realizowany był w partnerstwie ze wspólnotami mieszkaniowymi i zakładał remont zewnętrznych elementów strukturalnych budynków mieszkalnych z częścią usługową, wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków. Projekt objął budynki zlokalizowane przy ul. Mickiewicza 25, ul. Zamkowej 2,4, ul. Krakowskiej 6,10,21,29,31,35 oraz ul. Szewskiej 2. Beneficjentem projektu odpowiedzialnym za jego realizację oraz rozliczenie była Wspólnota Mieszkaniowa budynku biorącego udział w projekcie przy ul. Zamkowa 4, zaś Gmina Kluczbork podjęła się roli koordynatora tego przedsięwzięcia. Projekt został zrealizowany z dofinansowaniem ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego na lata 2007-2013. Jego całkowita wartość opiewała na kwotę 434 595,62 zł z czego dofinansowanie wyniosło 210 348,31 zł.

Zdjęcie 3 Kamienica przy ul. Mickiewicza 25 przed rewitalizacją. Źródło UM Kluczbork.

Zdjęcie 4 Kamienica przy ul. Mickiewicza 25 po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.

W połączeniu przedsięwzięcia rewitalizacyjne zrealizowane przez Gminę Kluczbork w okresie programowania 2007-2013 znacząco wpłynęły na poprawę atrakcyjności i estetyki miasta, a jednocześnie na zachowanie historycznego wystroju obiektów zlokalizowanych w jego centrum.

Kontynuację działań w zakresie rewitalizacji obszarów zdegradowanych, prowadzonych dotychczas z dużym rozmachem oparto o kolejny dokument o charakterze strategicznym pod nazwą „Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023” przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Kluczborku Nr XXXII/297/16 z dnia 21 grudnia 2016 r. Dokument ten został znowelizowany uchwałą Rady Miejskiej w Kluczborku NR XXX/474/21 z dnia 29 marca 2021 r w sprawie aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023. Celem aktualizacji LPR-u było wprowadzenie nowych przedsięwzięć mających na celu rewitalizację obiektów sportowych w Gminie Kluczbork.

Niniejszy dokument, zgodnie z ramami procesu rewitalizacji w okresie programowania 2014-2020 oraz zasadami wyznaczonymi w ustawie o rewitalizacji, stanowił podstawę kompleksowego procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe, tj. powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe, integrujące interwencję na rzecz społeczności, przestrzeni i gospodarki lokalnej, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.⁹

W oparciu o analizę wskaźnikową odnoszącą się do trzech podstawowych aspektów – społecznego, przestrzenno-funkcjonalnego i gospodarczego, określono stopień degradacji obszaru kryzysowego a następnie na tej podstawie wyznaczono obszar rewitalizacji, na którym skupiono działania rewitalizacyjne. Obszar zdegradowany obejmował zasięgiem ściśle centrum miasta o całkowitej powierzchni 76,5 ha, co stanowiło 0,35% powierzchni gminy. Obszar ten zamieszkiwało na czas jego wyznaczenia 10046 osób, co w odniesieniu do liczby mieszkańców gminy, która wówczas wynosiła 35525 osób, stanowiło 28,28 % ludności. Obszar ten obejmował teren, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy polegający na koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji) współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w sferze gospodarczej (duża liczba

⁹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zatwierdzone przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r.

bezrobotnych, niewystarczający stopień przedsiębiorczości) oraz w sferze środowiskowej, (przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia), a także technicznej (degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym).

Działania rewitalizacyjne założone w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023, będące odpowiedzią na zdiagnozowane w obszarze rewitalizacji problemy zostały w większości zrealizowane. Znaczący udział w kosztach tych przedsięwzięć miały środki pozyskane przez Gminę Kluczbork w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa opolskiego na lata 2014-2021. To właśnie z tych środków zrealizowano partnerski projekt **„Rewitalizacja miasta Kluczborka poprzez podniesienie jakości przestrzeni publicznej oraz zapobieganie i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu”**. Liderem tego kompleksowego przedsięwzięcia infrastrukturalnego, mającego na celu ponowne ożywienie zdegradowanych obszarów pod względem społecznym i gospodarczym była Gmina Kluczbork, a partnerami Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość” oraz Parafia Matki Bożej Wspomożenia Wiernych. Gmina Kluczbork skupiła swoje działania w obszarze centrum miasta przy ul. Pułaskiego, gdzie znajdował się 1,4 hektarowy, zdegradowany teren przemysłowy, na którym do 2007 roku funkcjonował zakład branży metalowej, produkujący elementy małej architektury miejskiej oraz oświetlenia ulicznego. W ramach rewitalizacji tego terenu większość budynków pofabrycznych wyburzono pozostawiając dwa największe, które gruntownie zmodernizowano. W jednym z nich stworzono świetlicę środowiskową „Parasol”, przeznaczoną dla dzieci z trudnych rodzin. Drugi z budynków w ramach przebudowy podzielono na dwie funkcjonalne części. W jednej części utworzono Zakład Aktywizacji Zawodowej dla osób niepełnosprawnych prowadzony przez Środowiskowy Dom Samopomocy. Natomiast druga część budynku została przeznaczona na prowadzenie działalności gospodarczej w postaci kawiarni kinowej. Całą pofabryczną przestrzeń, którą nazwano *„Kluczborską Bajką”* zagospodarowano tworząc plac zabaw, siłownię zewnętrzną, miasteczko ruchu drogowego oraz kino letnie, a wszystko w otoczeniu pięknej zieleni. Tym samym w sercu miasta powstał obszar o multifunkcyjnym charakterze, przyjazny i stanowiący przestrzeń do szerokokorozumianej integracji społecznej.

Zdjęcie 5 Zrewitalizowany obszar poprzemysłowy przy ul. Pułaskiego „ KLUCZBORSKA BAJKA”. Źródło UM Kluczbork.

Zdjęcie 6 Zrewitalizowany obszar poprzemysłowy przy ul. Pułaskiego „ KLUCZBORSKA BAJKA”. Źródło UM Kluczbork.

Partnerzy projektu skupili swoje działania na infrastrukturze będącej ich własnością. Parafia Matki Bożej Wspomożenia Wiernych przebudowała budynek zabytkowego domu katechetycznego przy ul. Katowickiej, w którym dobudowany został szyb windy w celu likwidacji barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych. Drugi partner, którym była Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przyszłość”, przeprowadził rewitalizację podwórek oraz przestrzeni między blokami osiedla północ wraz z budową połączeń komunikacji pieszej i rowerowej. Działania miały na celu poprawę warunków życia mieszkańców zamieszkujących osiedle w tym zwłaszcza osób starszych, dzieci i młodzieży poprzez stworzenie infrastruktury do odpoczynku, rekreacji i uprawiania sportu. Działania w ramach projektu objęły cztery podwórka międzyblokowe na których min.; wymieniono nawierzchnię na ścieżkach spacerowych, stworzono infrastrukturę rekreacyjną w postaci boisk do piłki nożnej i siatkówki oraz siłowni zewnętrznych. Wykonano nowe nasadzenia oraz zamontowano elementy małej architektury. Wszystkie te działania rewitalizacyjne przyczyniły się do poprawy estetyki otoczenia, co miało duże znaczenie dla samopoczucia i poczucia wartości mieszkańców. Nowe rośliny, ścieżki, ławki i inne elementy architektoniczne uczyniły przestrzeń bardziej przyjazną i atrakcyjną tworząc tym samym miejsca gdzie mieszkańcy mogą się spotykać i integrować, co wpływa na wzmocnienie wspólnoty lokalnej.

Zdjęcie 7 Przestrzeń między ul. Prusa i ul. Morcinak po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.

Zdjęcie 8 Przestrzeń między ul. Broniewskiego i ul. Prusa po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.

W związku z przeprowadzoną z sukcesem kompleksową rewitalizacją zdegradowanego terenu przemysłowego, przywracającą miastu przestrzeń tętniącą życiem, otwartą na potrzeby wszystkich mieszkańców, z wykorzystaniem zachowanych i wyeksponowanych obiektów budownictwa przemysłowego do nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i rozrywkowych Gmina Kluczbork znalazła się w gronie laureatów konkursu Najlepsza Przestrzeń Publiczna Województwa Opolskiego 2023, w którym Kluczborska Bajka otrzymała tytuł „Perła Przestrzeni 25-lecia”.

Pomimo wdrażania i konsekwentnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, niektóre części miasta doświadczały mniejszych przemian niż zakładano, a zdiagnozowane problemy nie uległy widocznej poprawie. Dodatkowo niekorzystne uwarunkowania zewnętrzne, związane m.in. ze zmianami czynników makroekonomicznych lub epidemią COVID-19, wpłynęły na ograniczenie pozytywnych efektów zachodzących zmian. Stanowiło to punkt wyjścia dla zaprogramowania interwencji rewitalizacyjnej zarówno miasta Kluczborka jak i przynależnych terenów wiejskich na kolejne lata.

W związku z wygaśnięciem okresu przejściowego dla pozaustawowych programów rewitalizacji z końcem 2023 r., kontynuowanie procesu rewitalizacji od dnia 1 stycznia 2024 r. jest możliwe jedynie w procedurze Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Dlatego też poprzedni Lokalny Program Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023

opracowany na podstawie Ustawy z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym stracił ważność. W konsekwencji Gmina Kluczbork zainicjowała opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji w perspektywie do 2030 r., w myśl Uchwały Rady Miejskiej w Kluczborku nr LXIII/892/23 r. z dnia 27 września 2023 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Niniejszy dokument jest dokumentem wyznaczającym kierunki rozwoju społecznego a jednocześnie umożliwiającym prowadzenie dalszych kompleksowych działań rewitalizacyjnych na terenie całej gminy.

II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

2.1 Metodologia wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest często podejmowane w celu identyfikacji granic obszarów, które wymagają szczególnej uwagi i inwestycji w celu poprawy warunków życia i rozwoju społeczno-gospodarczego. W odniesieniu do takiego obszaru wdraża się proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane i usystematyzowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone z udziałem interesariuszy rewitalizacji na podstawie opracowanego i przyjętego programu rewitalizacji.

Metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji, wykorzystana w przedmiotowym opracowaniu zakłada analizę mierzalnych wskaźników odnoszących się zwłaszcza do zagadnień obrazujących sytuację społeczną w gminie tj. rynku pracy, pomocy społecznej, kapitału społecznego i jego aktywności, poziomu edukacji oraz bezpieczeństwa publicznego ale również do sytuacji w sferach: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Powyższe dane analizuje się w odniesieniu do konkretnych obszarów porównawczych. Wyznaczenie tych obszarów stanowi niejako pierwszy krok w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

2.2 Podział gminy na jednostki porównawcze.

Podziału Gminy Kluczbork na jednostki porównawcze dokonano w oparciu o analizę uwarunkowań przestrzenno-funkcjonalnych, na podstawie których wyodrębniono w jej granicach administracyjnych 29 jednostek. W obrębie miasta Kluczborka znalazło się 6 jednostek, przy wyznaczaniu których oparto się o typologię zabudowy oraz powiązania funkcjonalno- przestrzenne. Natomiast w części wiejskiej gminy, gdzie podział oparł się o granice administracyjne sołectw, wyodrębniono 23 jednostki. Należy podkreślić, iż przy wyznaczaniu jednostek urbanistycznych, które zostały poddane analizie wzięto pod uwagę Art. 10. pkt. 2 Ustawy o rewitalizacji, który mówi że obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy,

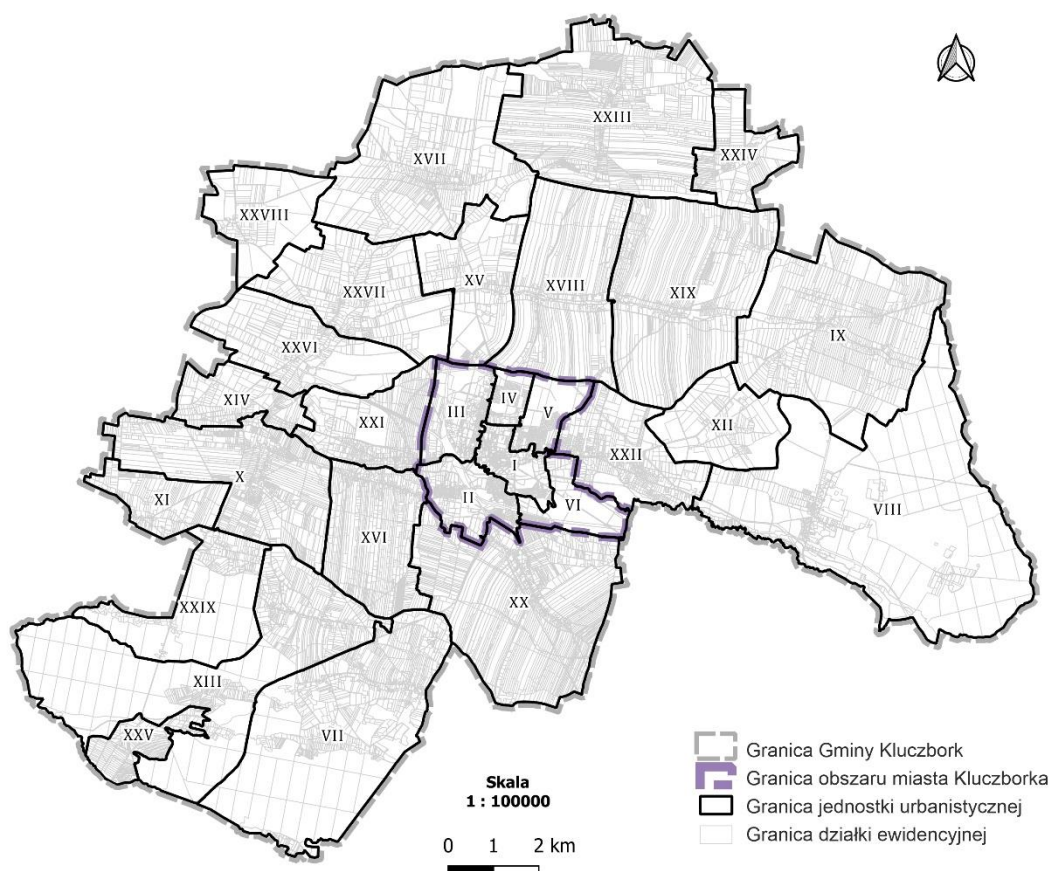
tak aby w dalszym procesie delimitacji i wyznaczaniu obszaru rewitalizacji nie było konieczności dzielenia jednostki w sposób spełniający warunki ustawowe dotyczące powierzchni i zaludnienia. Poniżej przedstawione zostały wyodrębnione obszary porównawcze z uwzględnieniem ich powierzchni i liczby mieszkańców.

Tabela 1 Jednostki porównawcze wyznaczone na potrzeby delimitacji.

Nr jednostki porównawczej	Nazwa jednostki porównawczej	Liczba ludności obszaru porównawczego na dzień 31.12.2021	Udział w liczbie mieszkańców gminy (%)	Powierzchnia obszaru porównawczego (ha)	Udział w powierzchni gminy (%)
I	Kluczbork - centrum	6940	20,81%	177,29	0,82%
II	Kluczbork - południe	2704	8,11%	273,07	1,26%
III	Kluczbork - północ/zachód	6087	18,25%	277,12	1,28%
IV	Kluczbork - północ	3899	11,69%	97,65	0,45%
V	Kluczbork - północ/wschód	1212	3,63%	180,17	0,83%
VI	Kluczbork - południe/wschód	520	1,56%	229,42	1,06%
VII	BAŻANY	659	1,98%	1554,77	7,17%
VIII	BAKÓW	876	2,63%	2409,69	11,11%
IX	BIADACZ	627	1,88%	1364,77	6,29%
X	BOGACICA	1428	4,28%	905,87	4,18%
XI	BOGACKA SZKLARNIA	150	0,45%	291,83	1,35%
XII	BOGDAŃCZOWICE	137	0,41%	469,02	2,16%
XIII	BORKOWICE	804	2,41%	1666,67	7,68%
XIV	CZAPLE STARE	154	0,46%	311,86	1,44%
XV	GOTARTÓW	678	2,03%	557,18	2,57%
XVI	KRASKÓW	566	1,70%	625,18	2,88%
XVII	KRZYWIZNA	367	1,10%	1261,42	5,81%
XVIII	KUJAKOWICE DOLNE	486	1,46%	952,95	4,39%
XIX	KUJAKOWICE GÓRNE	666	2,00%	1278,21	5,89%
XX	KUNIÓW	1025	3,07%	1354,14	6,24%
XXI	LIGOTA DOLNA	633	1,90%	471,16	2,17%
XXII	LIGOTA GÓRNA	834	2,50%	548,11	2,53%
XXIII	ŁOWKOWICE	572	1,72%	1390,69	6,41%
XXIV	MACIEJÓW	138	0,41%	339,74	1,57%
XXV	NOWA BOGACICA	134	0,40%	211,06	0,97%
XXVI	SMARDY DOLNE	362	1,09%	633,58	2,92%
XXVII	SMARDY GÓRNE	393	1,18%	761,27	3,51%
XXVIII	UNIESZÓW	96	0,29%	467,18	2,15%
XXIX	ŻABINIEC	200	0,60%	635,18	2,93%
		33347	100,00%	21696,25	100,00%

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku.

Mapa 1 Podział obszaru Gminy Kluczbork na jednostki porównawcze.

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku.

Granice wszystkich jednostek urbanistycznych zarówno na obszarze miejskim jak i wiejskim poprowadzono po granicach nieruchomości, zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji - pod kątem ewentualnego zastosowania specjalnych narzędzi wspierających proces rewitalizacji, które muszą być przypisane ściśle do określonych działek ewidencyjnych. W obrębie miasta podział na obszary porównawcze prowadzono na podstawie zgrupowanych ulic, w oparciu o dostępne w Urzędzie Miejskim w Kluczborku dane mapowe. Taki podział ułatwiał prowadzenie analizy wskaźnikowej, w której dane liczbowe odnoszą się właśnie do poszczególnych ulic, a ponadto taki podział upraszcza działania związane z późniejszym monitorowaniem procesu rewitalizacji danego obszaru. Poniżej przedstawiono 6 wyodrębnionych jednostek porównawczych w obrębie miasta Kluczborka wraz z przypisanymi do nich ulicami.

OBSZAR I Kluczbork – centrum w skład którego wchodzi:

Aleja Czerwonego Krzyża, Aleja Parkowa, Aleja Rotmistrza Pileckiego, Aleja Różowa, Aleja Spacerowa, Aleja Wodna, ul. Armii Krajowej, ul. Bankowa, ul. Chopina, ul. Damrota, ul. Drukarska, ul. Generała Pułaskiego, ul. Grunwaldzka, ul. Jagiellońska, ul. Jana Brzechwy, ul. Katowicka, ul. Kochanowskiego, ul. Kopernika, ul. Korfantego, ul. Kościelna, ul. Krakowska, ul. Krótka, ul. Krzywa, ul. Księdza Ściegiennego, ul. Kwiatowa, ul. Leśna, ul. Ligonია, ul. Marszałka Piłsudskiego, ul. Mickiewicza, ul. Moniuszki, ul. Ogrodowa, ul. Paderewskiego, ul. Piastowska, ul. Piekarska, ul. Plac Gdaczusza, ul. Plac Niepodległości, ul. Plebiscytowa, ul. Podwale, ul. Reymonta, ul. Rynek, ul. Sienkiewicza, ul. Skłodowskiej-Curie, ul. Słoneczna, ul. Słowackiego, ul. Sportowa, ul. Strzelecka, ul. Sybiraków, ul. Szewska, ul. Szpitalna, ul. Waryńskiego, ul. Wąska, ul. Wolności, ul. Zamkowa.

OBSZAR II Kluczbork – południe w skład którego wchodzi:

Aleja Kolejowa, Aleja Pokoju, ul. Bolesława Chrobrego, ul. Bożka, ul. Drzymały, ul. Dworcowa, ul. Fabryczna, ul. Ficka, ul. Generała Andersa, ul. Generała Bema, ul. Generała Dąbrowskiego, ul. Generała Hallera, ul. Generała Maczka, ul. Generała Sikorskiego, ul. Jana III Sobieskiego, ul. Kani, ul. Kilińskiego, ul. Kościuszki, ul. Księcia Poniatowskiego, ul. Księdza Dzierżona, ul. Lompy, ul. Mieszka I, ul. Młyńska, ul. Nowodworska, ul. Opolska, ul. Plater, ul. Staszica, ul. Stefana Batorego, ul. Witosa, ul. Władysława Jagiełły, ul. Władysława Łokietka, ul. Zygmunta Starego.

OBSZAR III Kluczbork - północ/zachód w skład którego wchodzi:

ul. Byczyńska, ul. Graniczna, ul. Jaronia, ul. Kołtątaja, ul. Konopnickiej, ul. Ligonია, ul. Miarki, ul. Młyńska, ul. Norwida, ul. Ossowskiego, ul. Polna, ul. Powstańców Śląskich, ul. Robotnicza, ul. Różana, ul. Sienkiewicza, ul. Towarowa, ul. Waryńskiego, ul. Wołczyńska, ul. Żeromskiego.

OBSZAR IV Kluczbork - północ w skład którego wchodzi:

ul. Broniewskiego, ul. Gałczyńskiego, ul. Jana Pawła II, ul. Kardynała Sapiehy, ul. Kardynała Wyszyńskiego, ul. Księdza Curzydły, ul. Księdza Drendy, ul. Księdza Popiełuszki, ul. Księdza Skargi, ul. Księdza Skorupki, ul. Księdza Tischnera, ul. Morcinka, ul. Prusa, ul. Tuwima.

OBSZAR V Kluczbork - północ/wschód w skład którego wchodzi:

ul. Beksińskiego, ul. Boznańskiej, ul. Chełmońskiego, ul. Cybisa, ul. Fałata, ul. Gazowa, ul. Gersona, ul. Gierymskiego, ul. Gniazdowskiego, ul. Grottgera, ul. Jagiellońska, ul. Kantora, ul. Klasztorna, ul. Kossaka, ul. Krakusa, ul. Kujakowicka, ul. Makowskiego, ul. Malczewskiego, ul. Matejki, ul. Michałowskiego, ul. Podkowińskiego, ul. Rodakowskiego, ul. Stryjeńskiej, ul. Styki, ul. Witkacego, ul. Wyczółkowskiego, ul. Wyspiańskiego.

OBSZAR VI Kluczbork - południe/wschód w skład którego wchodzi:

ul. Bora Komorowskiego, ul. Generała Okulickiego, ul. Grota Roweckiego.

2.3 Dobór kryteriów służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z art. 4 Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji „w celu opracowania diagnoz służących [...] wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji [...] wójt, burmistrz lub prezydent miasta prowadzi analizy, w których wykorzystuje obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań”¹⁰. Dlatego też kolejnym etapem diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji jest przeprowadzenie analizy porównawczej w obrębie wyłonionych na terenie gminy Kluczbork 29 obszarów porównawczych. Analiza ta w głównej mierze opiera się na szczegółowych i mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (zakres rynku pracy, pomocy społecznej, kapitału społecznego i jego aktywności, poziomu edukacji oraz bezpieczeństwa publicznego), a także sytuacji gospodarczej (zakres intensywności i poziomu przedsiębiorczości), środowiskowej (zakres związany z przekroczeniami standardów jakości środowiska), przestrzennej (zakres dostępności infrastruktury technicznej, terenów publicznych) i technicznej (poziomu degradacji infrastruktury technicznej) na danym obszarze. Zgodnie z ustawą o rewitalizacji o stanie kryzysowym obszaru decyduje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych współwystępująca z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z wyżej wymienionych sfer czyli gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Takie określenie czynników pozwoliło na obiektywny dobór i selekcję jednostek, na których występuje największy poziom natężenia zjawisk degradujących.

¹⁰ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485) Art. 2. ust. 2.

Diagnoza prowadzona dla Gminy Kluczbork opiera się o dane ilościowe za 2021 r. których źródłem był:

- Urząd Miejski w Kluczborku,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku,
- Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych w Kluczborku,
- Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku,
- Komenda Powiatowa Policji w Kluczborku,
- Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku,
- Starostwo Powiatowe w Kluczborku,
- Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej,
- Bank Danych Lokalnych GUS.

Ponadto na potrzeby diagnozy i w celu trafnego doboru wskaźników o których mowa w art. 9 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji, na podstawie których zidentyfikowano obszary kryzysowe przeanalizowano szereg obowiązujących dokumentów gminnych przyjętych uchwałą Rady Miejskiej w Kluczborku m.in.

- Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku (Uchwała Nr XLVI/696/22 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 29 czerwca 2022 r.),
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i Gminy Kluczbork (Uchwała Nr LVII/821/23 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 29 marca 2023 r.),
- Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczbork na lata 2022-2027 (Uchwała Nr LIII/753/22 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 30 listopada 2022 r.),
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kluczbork na lata 2022 – 2024 (UCHWAŁA NR XXXIX/586/21 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 22 grudnia 2021 r.),
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Kluczbork na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028 (Uchwała Nr XXXIX/591/21 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 22 grudnia 2021 r.),

Do procesu identyfikacji obszaru zdegradowanego w obrębie Gminy Kluczbork wybrano kluczowe dla niej zjawiska problemowe odpowiadające wymaganiom art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, reprezentujące specyfikę gminy. Podstawę wyboru wskaźników stanowiły

historyczne uwarunkowania lokalnej polityki rozwoju, odwzorowane w dokumentach strategicznych gminy.

W analizie porównawczej mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego, a w konsekwencji obszaru rewitalizacji wykorzystano łącznie 20 wskaźników, z czego 10 dotyczyło sfery społecznej, 2 sfery gospodarczej, 2 sfery środowiskowej, 4 sfery przestrzenno-funkcjonalnej oraz 2 sfery technicznej. Wybrane do analizy wskaźniki opisane zostały w tabeli poniżej.

Tabela 2 Wskaźniki wykorzystane w procesie delimitacji.

Kategoria sfery	Wskaźnik wykorzystany w analizie	Opis wskaźnika	Źródło danych
SFERA SPOŁECZNA	Liczba osób bezrobotnych na 1000 osób.	Wskaźnik stanowi ważny miernik ekonomiczny, skupiający się na ocenie sytuacji społeczności badanego obszaru na lokalnym rynku pracy. Jego natężenia ma wpływ na szerokorozumiane aspekty społeczne i gospodarcze, takie jak poziom dochodu, wzrost nierówności społecznych, spadek popytu konsumpcyjnego i inne negatywne skutki dla jednostki. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie osób bezrobotnych na 1000 osób badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Powiatowy Urząd Pracy w Kluczborku
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób.	Wskaźnik odzwierciedla liczbę osób, które otrzymują wsparcie finansowe z ośrodka pomocy społecznej w celu zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. Jego natężenia obrazuje przede wszystkim poziom ubóstwa społeczeństwa. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie osób będących klientami OPS na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku
	Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób.	Wskaźnik obrazuje poziom ubóstwa mieszkaniowego w społeczeństwie oraz niski poziom dochodów. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie wypłaconych dodatków mieszkaniowych na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku

Liczba przestępstw ogółem na 1000 osób.	Wskaźnik odzwierciedla liczbę popełnionych przestępstw w odniesieniu do określonego obszaru i obrazuje poziom zaufania oraz bezpieczeństwa publicznego. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie przestępstw ogółem (bez podziału na rodzaj zdarzenia) odnotowanych w danej jednostce na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Komenda Powiatowa Policji Kluczborku
Liczba przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na 1000 osób.	Wskaźnik obrazuje liczbę osób mających problem z narkotykami i substancjami uzależniającymi, ponadto może wskazywać na potrzebę zwiększenia działań profilaktycznych i leczenia w zakresie uzależnienia od narkotyków. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie przestępstw z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Komenda Powiatowa Policji Kluczborku
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 1000 osób.	Wskaźnik obrazujący sytuację osób ze specjalnymi potrzebami na danym obszarze. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie wypłaconych świadczeń dla osób z niepełnosprawnością na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) na 1000 osób.	Wskaźnik używany do analizowania struktury wiekowej społeczeństwa, mającej znaczący wpływ na rynek pracy. Obrazuje również poziom starzenia się społeczeństwa. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie osób w wieku emerytalnym na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Ewidencja Ludności Urząd Miejski w Kluczborku
Liczba niebieskich kart na 1000 osób.	Wskaźnik opisujący poziom kapitału społecznego na danym obszarze oraz obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie pomocy społecznej oraz organów ścigania. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie założonych niebieskich kart na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Komenda Powiatowa Policji Kluczborku
Liczba NGO na 1000 osób.	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców i uczestnictwa w życiu publicznym oraz kulturalnym poszczególnych jednostek. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej korzystny tzw. stymulanta.	Starostwo Powiatowe w Kluczborku

	Liczba osób korzystających z biblioteki publicznej na 1000 osób.	Wskaźnik obrazujący poziom aktywności społecznej mieszkańców oraz uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym poszczególnych jednostek. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie osób korzystających z biblioteki publicznej na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej korzystny tzw. stymulanta.	Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Kluczborku
SFERA GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na dzień 31.12.2021r. na 1000 osób.	Wskaźnik obrazujący stopień przedsiębiorczości lokalnej społeczności oraz poziom aktywności gospodarczej. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie zarejestrowanych w bazie CEIDG działalności gospodarczych na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej korzystny tzw. stymulanta.	Urząd Miejski w Kluczborku, baza CEIDG
	Liczba wyrejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG w okresie 2020-2021 na 1000 osób.	Wskaźnik obrazujący kondycję lokalnych przedsiębiorstw. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie wyrejestrowanych działalności gospodarczych w okresie 2020-2021 na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta	Urząd Miejski w Kluczborku, baza CEIDG
SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba wysokoemisyjnych źródeł ciepła na 1000 osób.	Wskaźnik obrazuje przekroczenia standardów jakości środowiska w danej jednostce poprzez zwiększony poziom zanieczyszczenia powietrza spowodowany dużą liczbą wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie wysokoemisyjnych źródeł ciepła na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Urząd Miejski w Kluczborku – baza CEEB
	Powierzchnia w m ² wyrobów zawierających azbest na mieszkańca w danej jednostce [m ² /mieszkańca].	Wskaźnik obrazuje obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, wyliczony został w oparciu o dane zawarte w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Kluczbork. Wartość wskaźnika wyrażona w m ² ilość azbestu w przeliczeniu na mieszkańca w danej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Urząd Miejski w Kluczborku
SFERA PRZESTRZENNO - FUNKCJONALNA	Sumaryczna długość sieci w km na 1ha w danej jednostce.	Wskaźnik obrazuje poziom wyposażenie w infrastrukturę techniczną w ramach danego obszaru. Wartość wskaźnika wyrażona w km sieci w przeliczeniu na 1ha powierzchni danej jednostki. Do analizy wzięto pod uwagę m.in. sieci ciepłownicze, elektryczne, gazowe, kanalizacyjne, wodociągowe, deszczowe, telekomunikacyjne. Charakter zmiennej korzystny tzw. stymulanta.	Starostwo Powiatowe w Kluczborku - geodezyjna ewidencja sieci uzbrojenia terenu
	Liczba obiektów, w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i	Wskaźnik obrazuje poziom dostępu do usług społecznych oferowanych przez gminę. Wartość wskaźnika wyrażona w liczbie obiektów, w których realizowane są zadania własne z zakresu	Urząd Miejski w Kluczborku

	aktywności społecznej na 1000 osób.	kultury i aktywności społecznej na 1000 osób w badanej jednostce danej jednostki. Charakter zmiennej korzystny tzw. stymulanta.	
	Liczba budynków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków na 1000 osób.	Wskaźnik obrazuje poziom niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, ponadto poziom wskaźnika może być wyznacznikiem dla działań mających na celu ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Urząd Miejski w Kluczborku - Gminna Ewidencji Zabytków
	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej w 1km ² na 1ha danej jednostki.	Wskaźnik obrazuje dostępność i jakość zielonej przestrzeni publicznej. Do analizy wzięto pod uwagę takie przestrzenie jak m.in.: parki, ogródki, cmentarze, tereny rekreacji, trawniki, zagajniki. Wartość wskaźnika wyrażona w km ² powierzchni terenu zielonego na 1ha powierzchni danej jednostki. Charakter zmiennej korzystny tzw. stymulanta.	Starostwo Powiatowe w Kluczborku - geodezyjna ewidencja sieci uzbrojenia terenu
SFERA TECHNICZNA	Ilość budynków komunalnych wybudowanych przed 1945r. na 1000 osób	Wskaźnik odzwierciedla degradację stanu technicznego obiektów budowlanych stanowiących tkankę mieszkaniową będącą własnością gminy. Wartość wskaźnika wyrażona w ilości budynków komunalnych wybudowanych przed 1945r. na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych w Kluczbork
	Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób.	Wskaźnik odzwierciedla poziom rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Wartość wskaźnika wyrażona w ilości mieszkań bez łazienki na 1000 osób w badanej jednostce. Charakter zmiennej niekorzystny tzw. destymulanta.	Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych w Kluczbork

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku.

W pierwszej fazie realizacji badania zastosowano metodę analizy danych zastanych, która opierała się na zgromadzeniu i wstępnej analizie danych statystycznych. Zebrany materiał przeanalizowany został pod kątem jakości, rzetelności oraz przydatności w dalszych analizach. Dopiero po wyselekcjonowaniu rzetelnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza obejmująca w głównej mierze dokumenty i źródła danych zidentyfikowanych i uznanych za istotne dla procesu badawczego. W opracowaniu zastosowano dwa podejścia bazujące na analizie danych zastanych statystycznych i przestrzennych. W ujęciu statystycznym dane zostały zgromadzone, a następnie poddane analizie i przetworzone na

cele niniejszego opracowania. Z kolei w ujęciu przestrzennym posłużono się danymi, które zostały odniesione do przyjętych jednostek porównawczych. Dokonano podziału wybranych zmiennych ze względu na rolę, jaką odgrywają w kształtowaniu się analizowanego zjawiska, czyli określono czy rozwój ten stymulują czy też hamują. W tym kontekście wyróżniono:

- **stymulanty** - zmienna, której wzrost wartości jest korzystny z punktu widzenia badanego zjawiska.
- **destymulanty** - zmienna, której spadek wartości jest korzystny z punktu widzenia badanego zjawiska.

Ponadto w prowadzonej analizie założono, że o degradacji w zakresie badanego wskaźnika decyduje występowanie wartości gorszych od średniej dla gminy - w zależności od charakteru zjawiska - powyżej lub poniżej średniej. Całość szczegółowej analizy wskaźnikowej została zawarta w dokumencie „Diagnoza delimitacyjna na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Kluczbork”. Dokument ten to niejako pierwszy krok w procesie identyfikowania obszaru, który będzie objęty działaniami rewitalizacyjnymi oraz określenia jego granic i charakterystyki. To w nim dokonano szczegółowej analizy porównawczej wskazanych wcześniej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wymienionych wskaźników cząstkowych we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Kluczbork z podziałem na jednostki porównawcze.

2.4 Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Obszar degradowany to obszar, który charakteryzuje się wyraźnym pogorszeniem jakości życia, infrastruktury, środowiska czy warunków społeczno-ekonomicznych w porównaniu do innych obszarów. Zdegradowane obszary często mają wiele problemów, takich jak niska jakość mieszkaniowa, wysokie bezrobocie, wysoka przestępczość, brak dostępu do podstawowych usług i infrastruktury, zanieczyszczenie środowiska, zaniedbane budynki i infrastruktura, niski poziom inwestycji czy ograniczone możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego.

Cechy obszaru zdegradowanego mogą się różnić w zależności od kontekstu, kultury i miejsca, ale często obejmują widoczne oznaki zaniedbania, braku dbałości o otoczenie oraz niedostateczne inwestycje. Te obszary często są marginalizowane, a mieszkańcy doświadczają niedostatku możliwości rozwoju, równego dostępu do zasobów i braku perspektyw na poprawę swojej sytuacji.

Wyznaczanie obszarów zdegradowanych ma na celu ich identyfikację w celu podjęcia działań rewitalizacyjnych i poprawy warunków życia mieszkańców takiego obszaru. Proces delimitacji jaki przeprowadzono dla Gminy Kluczbork w celu wyznaczenia takich obszarów rozpoczął się od podziału terenu gminy na 29 jednostek urbanistycznych, w ramach których dokonano analizy porównawczej wskaźników obrazujących ich poziom rozwoju/degradacji. Celem badania zróżnicowania wewnątrzgminnego jest wskazanie tych jednostek, które znajdują się w niekorzystnej sytuacji w porównaniu ze średnim stanem rozwoju gminy. Zakres tematyczny analizowanych zagadnień wynika bezpośrednio z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji i dotyczy przede wszystkim sfery społecznej gdzie poddano analizie 10 wskaźników obrazujących zakres poziomu bezrobocia, pomocy społecznej, kapitału społecznego i jego aktywności, poziomu edukacji oraz bezpieczeństwa publicznego.

Zgodnie z przytoczonym wyżej artykułem ustawy o rewitalizacji głównym czynnikiem świadczącym o stanie kryzysowym na danym obszarze jest koncentracja negatywnych zjawisk społecznych. W odniesieniu do Gminy Kluczbork za wartość progową świadczącą o koncentracji tych zjawisk przyjęto występowanie odchylenia od wartości średniej dla gminy w przypadku co najmniej 7 z 10 analizowanych wskaźników w tej sferze. W tabeli poniżej zaprezentowano podsumowanie analizy wskaźnikowej w tej najistotniejszej dla diagnozy sferze społecznej, gdzie kolorami zaznaczono wartości wskaźników stanowiących odchylenie do średniej danego wskaźnika dla całej gminy. Analizując wnioski największą intensywność problemów w zakresie społecznym odnotowano na obszarach nr I,II,III w których aż 9 na 10 wartości wskaźników przekroczyło poziom średniej dla gminy potwierdzając tym samym stan kryzysowy. Jednak bezsprzecznie najwyraźniej sytuacja kryzysowa kształtuje się w obszarze **nr I – KLUCZBORK CENTRUM**, gdzie aż 6 wskaźników osiągnęło wartość maksymalnych pułapów.

Tabela 3 Zestawienie wskaźników sfery społecznej.

Nr obszaru porównawczego	Nazwa obszaru porównawczego	Liczba bezrobotnych na 1000 osób	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób	Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe na 1000 osób	Liczba przestępstw ogółem na 1000 osób	Liczba przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na 1000 mieszkańców	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności na 1000 osób	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) na 1000 osób	Liczba niebieskich kart na 1000 osób	Liczba na NGO osobna 1000 osób	Liczba osób korzystających z biblioteki publicznej na 1000 osób
I	Kluczbork - centrum	23,05	43,37	15,85	11,24	5,48	14,27	251,59	2,59	6,34	77,95
II	Kluczbork - południe	15,16	25,89	7,03	7,03	2,22	8,14	259,25	1,85	2,22	85,43
III	Kluczbork - północ/zachód	21,36	30,23	9,69	8,87	3,61	15,28	264,33	1,15	0,99	92,00
IV	Kluczbork - północ	15,65	19,75	9,23	7,44	1,03	6,16	373,43	1,03	0,51	91,05
V	Kluczbork - północ/wschód	29,70	31,35	1,65	5,78	1,65	11,55	190,59	2,48	0,00	130,36
VI	Kluczbork - południe/wschód	17,31	23,08	1,92	1,92	0,00	3,85	275,00	0,00	0,00	55,77
VII	BAŻANY	19,73	6,07	0,00	1,52	0,00	3,03	183,61	1,52	0,00	31,87
VIII	BAKÓW	27,40	5,71	1,14	6,85	0,00	4,57	231,74	0,00	3,42	93,61
IX	BIADACZ	23,92	14,35	0,00	3,19	0,00	3,19	449,76	0,00	3,19	19,14
X	BOGACICA	15,41	11,20	0,00	6,30	0,00	4,90	233,89	2,10	1,40	98,04
XI	BOGACKA SZKLARNIA	6,67	13,33	0,00	0,00	0,00	0,00	260,00	0,00	0,00	940,00
XII	BOGDAŃCZOWICE	7,30	0,00	0,00	7,30	0,00	0,00	255,47	0,00	0,00	36,50
XIII	BORKOWICE	18,66	7,46	0,00	6,22	1,24	4,98	196,52	0,00	6,22	6,22
XIV	CZAPLE STARE	6,49	0,00	0,00	12,99	0,00	0,00	188,31	0,00	0,00	32,47
XV	GOTARTÓW	5,90	0,00	0,00	2,95	5,90	0,00	132,74	0,00	1,47	8,85
XVI	KRASKÓW	0,00	3,53	0,00	7,07	0,00	3,53	190,81	0,00	1,77	1,77
XVII	KRZYWIZNA	70,84	40,87	0,00	13,62	0,00	19,07	204,36	0,00	2,72	57,22
XVIII	KUJAKOWICE DOLNE	12,35	14,40	0,00	2,06	0,00	14,40	154,32	0,00	4,12	78,19
XIX	KUJAKOWICE GÓRNE	4,50	10,51	0,00	7,51	0,00	7,51	213,21	0,00	4,50	22,52
XX	KUNIÓW	1,95	5,85	0,00	7,80	0,00	1,95	171,71	0,00	4,88	7,80
XXI	LIGOTA DOLNA	17,38	14,22	1,58	1,58	0,00	6,32	210,11	0,00	1,58	72,67
XXII	LIGOTA GÓRNA	15,59	4,80	0,00	11,99	1,20	3,60	205,04	0,00	1,20	88,73
XXIII	ŁOWKOWICE	15,73	40,21	0,00	1,75	1,75	10,49	183,57	0,00	5,24	29,72
XXIV	MACIEJÓW	21,74	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	166,67	0,00	14,49	21,74
XXV	NOWA BOGACICA	22,39	44,78	0,00	7,46	0,00	0,00	320,90	0,00	7,46	37,31
XXVI	SMARDY DOLNE	35,91	35,91	13,81	0,00	0,00	0,00	226,52	0,00	0,00	27,62
XXVII	SMARDY GÓRNE	33,08	38,17	5,09	12,72	0,00	0,00	211,20	0,00	2,54	152,67
XXVIII	UNIESZÓW	20,83	62,50	0,00	31,25	0,00	0,00	135,42	0,00	0,00	52,08
XXIX	ŻABINIEC	10,00	20,00	0,00	0,00	0,00	0,00	245,00	0,00	0,00	75,00
	ŚREDNIA DLA GMINY	18,48	19,57	2,31	6,70	0,83	5,06	227,07	0,44	2,63	87,04

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku

Jak wskazano wcześniej, oprócz sfery społecznej przebadano wskaźniki pozaspołeczne odnoszących się do poszczególnych sfer:

- gospodarczej (2 wskaźniki)
- środowiskowej (2 wskaźniki)
- przestrzenno-funkcjonalnej (4 wskaźniki)
- technicznej (2 wskaźniki)

Łącznie przebadano 10 wskaźników mających realny wpływ na jakość życia w mieście wskazując tym samym problemy, którymi dotknięte są poszczególne jednostki porównawcze. Analiza wskaźników pozaspołecznych dowodzi, iż problemy społeczne najczęściej występują równoległe z problemami w pozostałych sferach, co oznacza konieczność podjęcia kompleksowych i spójnych działań rewitalizacyjnych.

Kolejna tabela przedstawia zestawienie wskaźników ze sfer pozaspołecznych. Na podstawie analizy wskaźników stwierdza się, iż obszarem w najgorszej kondycji spośród porównywanych jednostek jest OBSZAR I – KLUCZBORK CENTRUM. Odnotowuje się tu odchylenie do średniej dla gminy co najmniej 1 wskaźnika w każdej z 4 analizowanych sfer, z czego w dwóch sferach gospodarczej i technicznej wszystkie badane wskaźniki osiągnęły wartości z maksymalnego przedziału w odniesieniu do średniej dla gminy.

Tabela 4 Zestawienie wskaźników sfery pozaspółecznej.

NR obszaru porównawczego	nazwa obszaru porównawczego	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na dzień 31.12.2021r.	Liczba wyrejestrowanych działalności gospodarczych w CEIDG na w okresie 2021r.	Liczba wysokoemisyjnych źródeł ciepła na 1000 osób	Pow. w m ² wyrobów zawierających azbest na mieszkańca [m ² /mieszkańca]	Sumaryczna długość sieci w km na 1ha	Liczba obiektów w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności	Liczba obiektów ujętych w GEZ na 1000 mieszkańców	Powierzchnia terenów zieleni urządzonej na 1ha	Ilość budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 mieszkańców
I	Kluczbork - centrum	96,11	3,03	304,32	0,263	1,739	1,87	45,10	0,23231	15,56	10,95
II	Kluczbork - południe	61,02	2,22	212,65	1,829	0,886	0,00	35,87	0,06603	4,07	2,22
III	Kluczbork - północ/zachód	59,64	2,30	66,21	0,582	1,210	0,00	22,34	0,15120	2,79	2,14
IV	Kluczbork - północ	42,06	2,31	20,52	0,005	1,159	0,00	0,26	0,07856	0,00	0,00
V	Kluczbork - północ/wschód	96,53	4,95	107,26	0,074	0,640	0,00	4,95	0,00129	2,48	4,95
VI	Kluczbork - południe/wschód	55,77	1,92	288,46	0,794	0,302	0,00	0,00	0,07608	0,00	0,00
VII	BAŻANY	39,45	0,00	415,78	9,785	0,044	1,52	18,21	0,00040	0,00	0,00
VIII	BAKÓW	41,10	1,14	228,31	6,482	0,062	1,14	41,10	0,00060	1,14	0,00
IX	BIADACZ	27,11	3,19	307,81	15,375	0,078	1,59	31,90	0,00039	0,00	0,00
X	BOGACICA	46,22	0,00	315,13	3,875	0,137	1,40	23,81	0,00042	2,10	2,10
XI	BOGACKA SZKLARNIA	33,33	0,00	553,33	13,073	0,074	0,00	33,33	0,00080	0,00	0,00
XII	BOGDAŃCZOWICE	51,09	0,00	467,15	33,825	0,136	7,30	51,09	0,00668	7,30	0,00
XIII	BORKOWICE	38,56	0,00	144,28	11,748	0,040	1,24	26,12	0,00068	0,00	0,00
XIV	CZAPLE STARE	6,49	0,00	389,61	6,019	0,102	6,49	84,42	0,00086	0,00	0,00
XV	GOTARTÓW	36,87	0,00	202,06	6,184	0,197	1,47	8,85	0,00243	0,00	0,00
XVI	KRASKÓW	45,94	1,77	190,81	5,426	0,082	1,77	60,07	0,00034	1,77	0,00
XVII	KRZYWIZNA	43,60	0,00	217,98	12,308	0,066	2,72	76,29	0,00055	0,00	0,00
XVIII	KUJAKOWICE DOLNE	37,04	0,00	298,35	23,580	0,077	2,06	32,92	0,00072	0,00	0,00
XIX	KUJAKOWICE GÓRNE	49,55	0,00	288,29	27,937	0,054	1,50	37,54	0,00123	0,00	0,00
XX	KUNIÓW	58,54	0,00	278,05	5,001	0,086	1,95	26,34	0,00073	0,00	0,00
XXI	LIGOTA DOLNA	45,81	0,00	199,05	2,308	0,254	1,58	28,44	0,00025	0,00	0,00
XXII	LIGOTA GÓRNA	53,96	0,00	263,79	5,574	0,218	1,20	25,18	0,00285	0,00	0,00
XXIII	ŁOWKOWICE	40,21	0,00	277,97	19,283	0,031	1,75	31,47	0,00089	1,75	0,00
XXIV	MACIEJÓW	79,71	0,00	340,58	32,877	0,059	14,49	94,20	0,01029	7,25	0,00
XXV	NOWA BOGACICA	52,24	0,00	835,82	7,313	0,057	7,46	14,93	0,00093	0,00	0,00
XXVI	SMARDY DOLNE	41,44	0,00	312,15	3,707	0,102	2,76	33,15	0,00799	2,76	2,76
XXVII	SMARDY GÓRNE	38,17	0,00	307,89	3,781	0,091	2,54	53,44	0,00038	0,00	0,00
XXVIII	UNIESZÓW	62,50	0,00	395,83	5,073	0,035	10,42	0,00	0,00085	0,00	0,00
XXIX	ZABINIEC	50,00	0,00	255,00	13,960	0,056	0,00	35,00	0,00056	0,00	0,00
	ŚREDNIA DLA GMINY	49,31	0,79	292,57	9,588	0,28	2,63	33,67	0,02232	1,69	0,87

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku

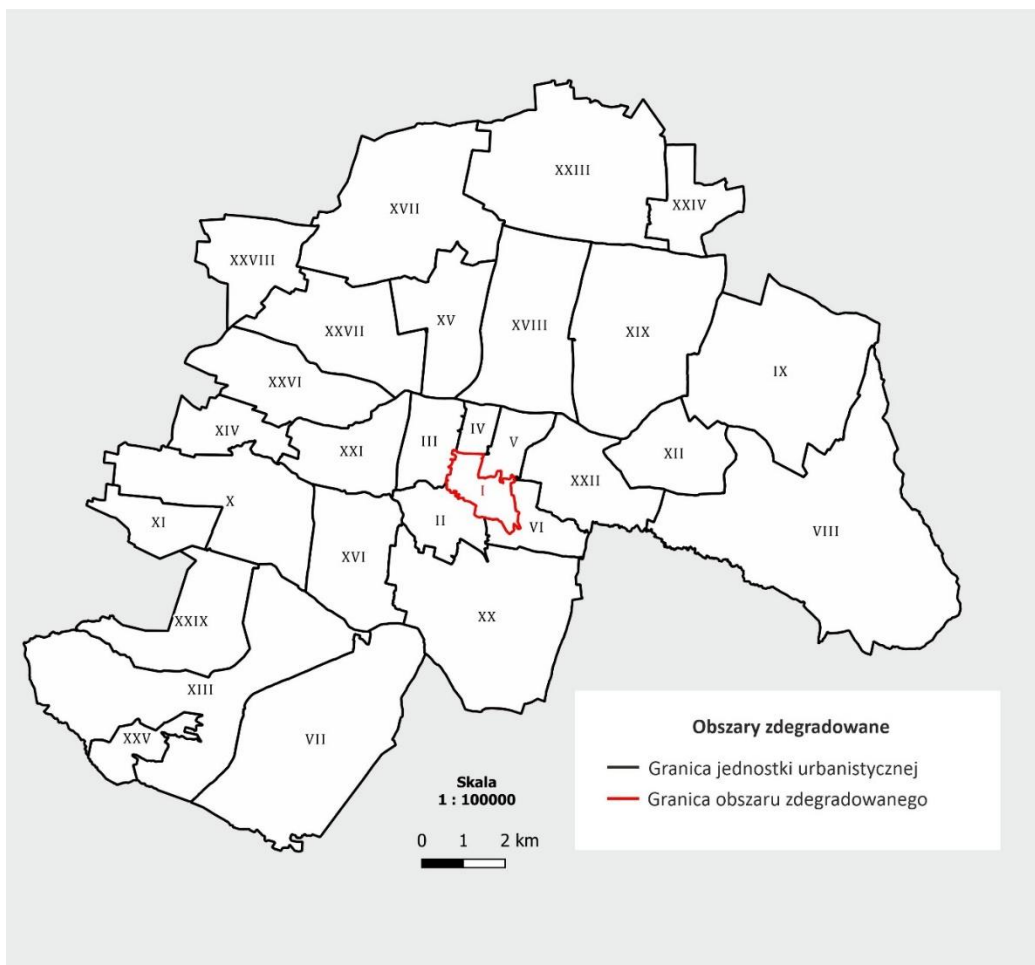
Ostateczne wyznaczenie obszaru zdegradowanego, wymagało scalenia wyników analiza poszczególnych stref w celu potwierdzenia współwystępowania licznych problemów społecznych z co najmniej jednym zjawiskiem kryzysowym w pozostałych 4 analizowanych sferach pozaspółecznych. Zbiorcze zestawienie liczby wskaźników o ponadnormatywnych wynikach we wszystkich analizowanych sferach obrazuje tabela poniżej. Wynika z niej wyraźnie, iż przyjęte kryterium degradacji spełnia tylko jedna jednostka t.j. **OBSZAR I – KLUCZBORK CENTRUM**, który spełnia kryteria założone dla obszaru zdegradowanego i charakteryzuje się odchyleniem wskaźników od średniej dla całej gminy w odniesieniu do sfery społecznej w przypadku co najmniej 7 z 10 analizowanych wskaźników społecznych oraz co najmniej 1 odchyleniem od średniej wskaźnika w każdej z 4 analizowanych stref pozaspółecznych.

Tabela 5 Liczba odchyłeń wskaźników obrazujących stan kryzysowy.

NR obszaru porównawczego	nazwa obszaru porównawczego	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze społecznej	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze gospodarczej	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze środowiskowej	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze przestrzenno-funkcjonalnej	Liczba przekroczonych wskaźników w sferze technicznej	Suma przekroczonych wskaźników
I	Kluczbork - centrum	9/10	1/2	1/2	2/4	2/2	15/20
II	Kluczbork - południe	9/10	1/2	0/2	2/4	2/2	14/20
III	Kluczbork - północ/zachód	9/10	1/2	0/2	1/4	2/2	13/20
IV	Kluczbork - północ	8/10	2/2	0/2	1/4	0/2	11/20
V	Kluczbork - północ/wschód	6/10	1/2	0/2	2/4	2/2	11/20
VI	Kluczbork - południe/wschód	4/10	1/2	0/2	1/4	0/2	6/20
VII	BAŻANY	4/10	1/2	2/2	3/4	0/2	10/20
VIII	BAKÓW	3/10	2/2	0/2	4/4	0/2	9/20
IX	BIADACZ	3/10	2/2	2/2	3/4	0/2	10/20
X	BOGACICA	3/10	1/2	1/2	3/4	2/2	10/20
XI	BOGACKA SZKLARNIA	2/10	1/2	2/2	3/4	0/2	8/20
XII	BOGDAŃCZOWICE	4/10	0/2	2/2	2/4	1/2	9/20
XIII	BORKOWICE	3/10	1/2	1/2	3/4	0/2	8/20
XIV	CZAPLE STARE	3/10	1/2	1/2	3/4	0/2	8/20
XV	GOTARTÓW	3/10	1/2	0/2	2/4	0/2	6/20
XVI	KRASKÓW	3/10	2/2	0/2	4/4	1/2	10/20
XVII	KRZYWIZNA	5/10	1/2	1/2	3/4	0/2	10/20
XVIII	KUJAKOWICE DOLNE	2/10	1/2	2/2	3/4	0/2	8/20
XIX	KUJAKOWICE GÓRNE	3/10	0/2	1/2	4/4	0/2	8/20
XX	KUNIÓW	2/10	0/2	0/2	3/4	0/2	5/20
XXI	LIGOTA DOLNA	3/10	1/2	0/2	3/4	0/2	7/20
XXII	LIGOTA GÓRNA	3/10	0/2	0/2	2/4	0/2	5/20
XXIII	ŁOWKOWICE	4/10	1/2	1/2	3/4	1/2	10/20
XXIV	MACIEJÓW	2/10	0/2	2/2	2/4	1/2	7/20
XXV	NOWA BOGACICA	5/10	0/2	1/2	2/4	0/2	8/20
XXVI	SMARDY DOLNE	5/10	1/2	1/2	1/4	2/2	10/20
XXVII	SMARDY GÓRNE	5/10	1/2	1/2	4/4	0/2	11/20
XXVIII	UNIESZÓW	5/10	0/2	1/2	2/4	0/2	8/20
XXIX	ŻABINIEC	4/10	0/2	1/2	4/4	0/2	9/20

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku.

Mapa 2 Obszar zdegradowany w gminie Kluczbork.

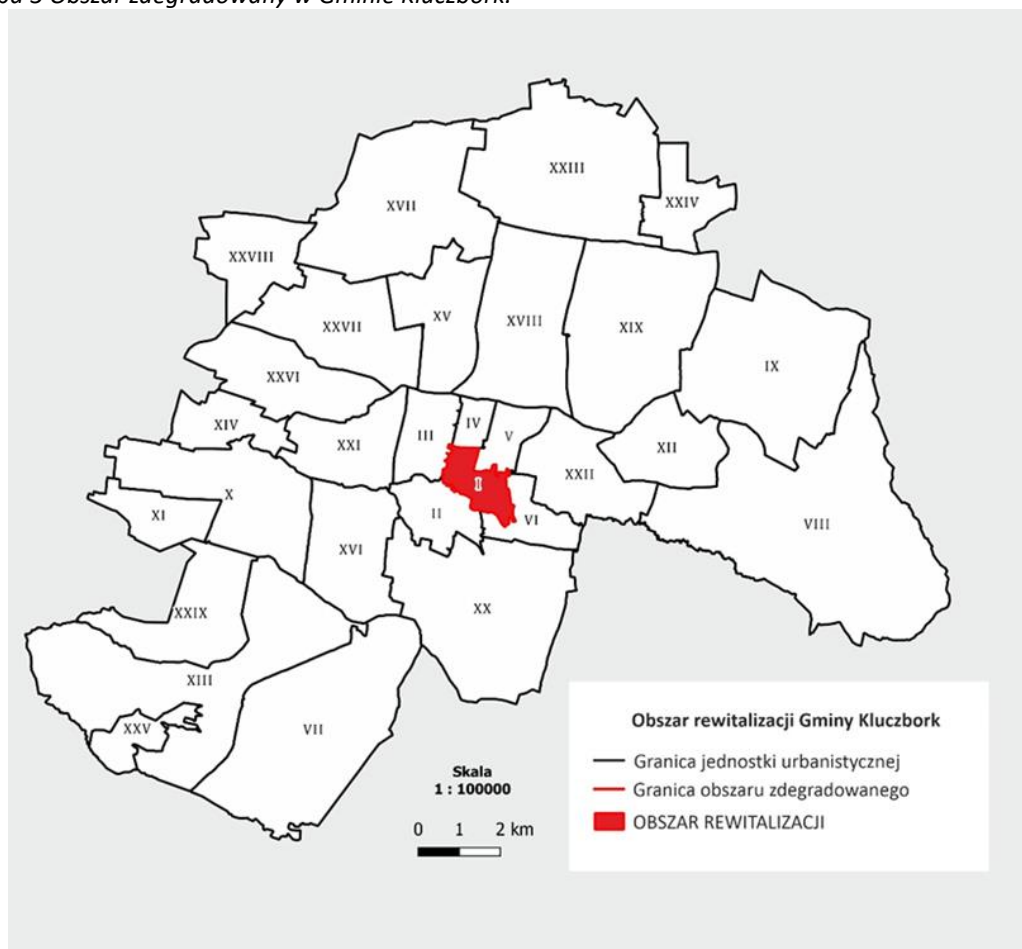
Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku.

Obszar zdegradowany to obszar, który charakteryzuje się największą ilością problemów i negatywnych czynników, takich jak zaniedbane budynki, wysoka przestępczość, brak miejsc pracy, niska jakość życia czy utrata funkcji społeczno-gospodarczych. W przypadku gminy Kluczbork analiza wskaźnikowa jaką przeprowadzono wykazała, że taką jednostką jest obszar nr I Kluczbork - centrum. Wykazano, iż obszar ten spełnia założone kryteria dla obszaru zdegradowanego - w zakresie szczególnej koncentracji negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Aż 9 z 10 wskaźników ze tej sfery przekracza w tym obszarze wartość średnią dla gminy. Jednocześnie na wskazanym obszarze współwystępowały zjawiska kryzysowe w każdej ze stref pozaspołecznych. W sferze gospodarczej był to jeden wskaźnik przekraczający wartość średnią dla gminy, w sferze środowiskowej również jeden, natomiast w sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej po dwa wskaźnik znacząco przekroczyły wartość referencyjną.

Swoim zasięgiem obszar nr I obejmuje ściśle centrum miasta i ma powierzchnię 177,29 ha co stanowi 0,82% powierzchni całej gminy. Natomiast jest najbardziej zaludniony ze wszystkich obszarów porównawczych bo zamieszkuje go 6940 osób co stanowi 20,81% ogólnej liczby mieszkańców gminy, analizowanej na dzień 31.12.2021.

Zgodnie z zapisami art. 10 ustawy o rewitalizacji, obszar rewitalizacji obejmuje całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 ww. ustawy, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego Gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Ponadto obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W nawiązaniu do powyższego jednostka urbanistyczna **OBSZAR I – KLUCZBORK CENTRUM** spełnia kryteria ustawowe i tym samym stanowić będzie obszar rewitalizacji.

Mapa 3 Obszar zdegradowany w Gminie Kluczbork.

Źródło: opracowanie własne, Urząd Miejski w Kluczborku.

2.5 Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji.

Jednym z najważniejszych elementów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, wynikającym z art. 15 ust. 1 pkt 1 Ustawy o rewitalizacji jest: „szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji (...) obejmująca analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru”¹¹. Celem tej diagnozy jest zrozumienie problemów i potrzeb danego obszaru oraz opracowanie strategii rewitalizacji, czyli procesu poprawy jakości życia i warunków społeczno-ekonomicznych w tej lokalizacji.

Zgodnie z powyższym szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji to kompleksowa analiza w której można wyodrębnić kilka etapów.:

✓ *Identyfikacja problemów.*

Szczegółowa diagnoza pozwala na dokładne zidentyfikowanie problemów z jakimi boryka się dany obszar. Należy zaznaczyć, iż problemy analizowane w ramach wszystkich aspektów wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny natomiast pozwala na zgromadzenie danych na temat struktury społecznej, gospodarczej i środowiskowej obszaru poddanego analizie co pozwala na zrozumienie specyfiki tego obszaru.

✓ *Opracowanie strategii działań.*

Na podstawie danych zebranych w procesie identyfikacji problemów można opracować spersonalizowaną strategię rewitalizacji, dostosowaną do konkretnych potrzeb i warunków danego obszaru. Bez dokładnej diagnozy trudno byłoby określić najbardziej efektywne działania, przynoszące najbardziej pożądane skutki.

✓ *Monitorowanie postępów.*

Szczegółowa diagnoza stanowi punkt wyjścia do monitorowania postępów w procesie rewitalizacji. Dzięki niej można porównywać dane początkowe z efektami działań podejmowanych w trakcie procesu rewitalizacji i oceniać ich skuteczność w odniesieniu do analizowanych wskaźników.

Podsumowując, szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji jest niezbędnym krokiem w procesie poprawy warunków życia i rozwoju społeczno-gospodarczego danego obszaru,

¹¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021r. poz.485) Art. 15 ust. 1 pkt 1

umożliwiając skuteczne planowanie i wdrażanie działań naprawczych oraz monitorowanie ich efektów. Odpowiada na pytanie dlaczego to właśnie ten obszar zostały wytypowany do prowadzenie w jego obrębie szeroko zakrojonych działań mających na celu wyprowadzenie go ze stanu kryzysowego.

Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork została opracowana w oparciu o zebrane dane ilościowe na dzień 31.12.2021r. dotyczące zjawisk problemowych, które zostały wykorzystane do opracowania diagnozy delimitacyjnej, identyfikującej obszar zdegradowany i jednocześnie obszar rewitalizacji Gminy Kluczbork. Analizowany obszar rewitalizacji został zatwierdzony Uchwałą Rady Miejskiej w Kluczborku NR LXII/882/23 z dnia 30 sierpnia 2023 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork, która zostało opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego dnia 05.09.2023. (Dz. Urz. Woj. Opolskiego z 2023 poz. 2629).

2.5.1 Diagnoza w sferze społecznej.

Sfera społeczna odgrywa istotną rolę w procesie diagnozowania specyfiki miasta i opracowywania skutecznych strategii jego rozwoju. Diagnoza społeczna polegała przede wszystkim na badaniu i analizie różnych aspektów życia społecznego w celu zidentyfikowania problemów, potrzeb i możliwości danej społeczności. Do badania sfery społecznej w obszarze rewitalizacji Gminy Kluczbork użyto kilku wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe wymienione w art. 9 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji. Przeanalizowano zagadnienia wpisujące się w problematykę bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności, niski poziom kapitału społecznego, a także wykluczenie społeczne. Sfera społeczna odgrywa kluczową rolę w procesie rewitalizacji, ponieważ koncentruje się na poprawie jakości życia mieszkańców i zwiększeniu społecznego kapitału.

Jednym z najistotniejszych aspektów obrazujących specyfikę miasta jest demografia. Procesy demograficzne na obszarach jednostek samorządów terytorialnych związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje (wewnętrzne i zewnętrzne) wpływają zarówno na liczbę ludności, jak również na jej strukturę wiekową. W Gminie Kluczbork już od wielu lat obserwujemy wyraźny i stały spadek liczby mieszkańców. Liczba urodzeń i przyrost naturalny zmniejszył się, a liczba zgonów jest większa od liczby urodzeń. Zarysowuje się kryzys

demograficzny, którego wyrazem jest brak zastępowalności pokoleń. Przyczyn tej sytuacji należy upatrywać w przemianach gospodarczych, ubogim rynku pracy, ekonomizacji życia, bezrobociu, sytuacji mieszkaniowej, edukacji oraz zmianie systemu wartości i stylu życia. Niekorzystnie na sytuację demograficzną Gminy Kluczbork wpływa migracja zagraniczna zarówno stała jak i sezonowa. Należy zauważyć, iż zjawisko to będzie miało charakter trwały. Szczególnie niekorzystny jest fakt, że emigranci zarobkowi to w większości ludzie w wieku produkcyjnym oraz coraz częściej – dobrze wykształceni. Biorąc pod uwagę liczbę ludności ogółem wyznaczonego obszaru rewitalizacji, zaobserwowano ten sam niepokojący trend jak dla całej gminy. Wahania liczby mieszkańców oraz różnicę pomiędzy ilością urodzeń i zgonów w Gminie Kluczbork obrazuje poniższa tabela.

Tabela 6 Saldo przyrostu naturalnego w Gminie Kluczbork.

Dane na dzień	Liczba mieszkańców	Spadek (-) / wzrost (+) liczby mieszkańców w danym roku w stosunku do poprzedniego	Urodzenia	Zgony	Różnica między zgonami a urodzeniami
31.12.2017 r.	34 834	- 344	200	389	189
31.12.2018 r.	34 473	-361	225	449	224
31.12.2019 r.	34 171	-302	196	416	220
31.12.2020 r.	33 822	-349	293	483	190
31.12.2021 r.	33 347	-475	263	503	241

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Kluczborku.

Wyludnienie miast może prowadzić do wielu negatywnych skutków, takich jak pogorszenie infrastruktury miejskiej, spadek wpływów podatkowych, zaniedbanie obszarów miejskich, wzrost kosztów utrzymania dla pozostałych mieszkańców, a także zmniejszenie różnorodności społecznej i kulturowej. Dlatego tak ważne jest podejmowanie realnych i przemyślanych działań w tym rewitalizacyjnych mających przeciwdziałać wyludnieniu miasta poprzez inwestycje w poprawę warunków życia, tworzenie nowych miejsc pracy, promowanie mieszkalnictwa dostępnego dla różnych grup społecznych oraz rozwijanie atrakcyjnych ofert kulturalnych i rekreacyjnych.

Niepokojące zmiany zachodzą również w strukturze grup ekonomicznych w Gminie Kluczbork, które wskazują na starzenie się społeczeństwa. Struktura ludności obszaru rewitalizacji wg. ekonomicznych grup wieku w roku 2021 wykazywała znaczne różnice w porównaniu do przestrzeni całej gminy. Wskaźnik obciążenia demograficznego wyrażony liczbą ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 osób w 2021 roku na obszarze rewitalizacji charakteryzował się zdecydowanie wyższą wartością bo 251,59 w porównaniu do średniej dla całej gminy, która wyniosła 227,07. Analizowany wiek poprodukcyjny dla kobiet jest to 60 lat i więcej, a dla mężczyzn 65 lat i więcej. Pod tym względem obszar rewitalizacji charakteryzuje się mniej korzystną strukturą wieku ludności. Struktura ludności obszaru rewitalizacji potwierdza fakt, że przestrzeń ta nie jest atrakcyjnym kierunkiem migracji nowych mieszkańców. Należy założyć bowiem, że migracje dotyczą głównie młodych mieszkańców (w wieku produkcyjnym), często w wieku reprodukcyjnym. Stąd na obszarze rewitalizacji widoczny był wyraźnie wyższy procent osób w wieku poprodukcyjnym i wyniósł on w 2021 roku 25,16 %. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym wg. danych GUS na koniec 2021 roku w skali powiatu kluczborskiego wyniósł 23,4%, dla województwa opolskiego 23,5%, natomiast w skali całego kraju 22,5% czyli były to wartości znacząco niższe w stosunku do notowanych dla obszaru rewitalizacji w Gminie Kluczbork.

Tabela 7 Sfera społeczna – wskaźnik dot. liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

WSKAŹNIK	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (kobiety powyżej 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) na 1000 osób	251,59	227,07

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Kluczbork.

Koncentracja osób w wieku poprodukcyjnym niesie ze sobą szereg wyzwań, związanych z potrzebami tej grupy wiekowej w zakresie infrastruktury zdrowotnej, opiekuńczej i poprawy dostępności. Zapewnienie miejsc spotkań i aktywizacji jest ważne gdy wyzwaniem w tym wieku bywa problem samotności bądź braku dostępnych aktywności, skierowanych do tej grupy mieszkańców. Seniorzy wskazują na deficyt miejsc pozwalających na możliwość spotkania, odpoczynku poza domem bądź szerszej integracji i poznania innych osób, także między pokoleniowo. Dotyczy to zarówno przestrzeni publicznej jak i miejsc spotkań. Często

seniorzy muszą ponosić sami koszty finansowania swojej aktywności co może znacząco ograniczać do niej dostęp.

Procesy demograficzne wpływające na strukturę wiekową obszaru rewitalizacji bezpośrednio wiążą się z problemem bezrobocia, które jest jednym z podstawowych zjawisk społecznych. W najprostszy sposób bezrobocie można zdefiniować jako brak pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i jej poszukujących. Szczególną uwagę należy zwrócić na konsekwencje jakie wiążą się ze zjawiskiem bezrobocia. Problem ze znalezieniem pracy wpływa na szereg zjawisk natury ekonomicznej oraz społecznej zarówno w kontekście kraju jak i w kontekście lokalnym. Brak dochodów wpływa na pozycję społeczną danej osoby, poziom życia oraz stopień samorealizacji. Skutki bezrobocia na danym obszarze są dotkliwe nie tylko dla bezrobotnych i ich rodzin, ale poniekąd dla całej społeczności lokalnej. Do skutków tych zaliczyć można m.in.: duże koszty świadczeń socjalnych oraz nasilenie się społecznej patologii (np. agresja, rozpad tradycyjnych więzi rodzinnych, rozwody, alkoholizm), ograniczenie realizacji potrzeb, któremu towarzyszy silna frustracja objawiająca się przede wszystkim w aspołecznych zachowaniach.

W zakresie naszej pogłębionej analizy sytuację na rynku pracy, obrazuje wskaźnik liczby zarejestrowanych bezrobotnych według miejsca zamieszkania na 1000 osób. Wartość tego wskaźnika na obszarze rewitalizacji w 2021 r. wynosił 23,05 i była to wartość znacząco powyżej średniej, która dla całego obszaru gminy wyniosła 18,48. W liczbach bezwzględnych oznacza to, że w obszarze rewitalizacji zarejestrowanych osób, pozostających bez pracy było 160 czyli 2,3% ogółu ludności zamieszkującej ten obszar. Podobnie negatywnie dla obszaru rewitalizacji kształtował się wskaźnik liczby długotrwale zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 osób. Poziom wskaźników dotyczących bezrobocia prezentuje tabela poniżej.

Tabela 8 Sfera społeczna – wskaźniki dot. bezrobocia

WSKAŹNIKI SFERY SPOŁECZNEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 osób	23,5	18,8
Liczba długotrwale zarejestrowanych bezrobotnych na 1000 osób	17,8	16,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP w Kluczborku.

W wyniku analizy danych związanych z bezrobociem w Gminie Kluczbork można stwierdzić, że najważniejsze obszary problemowe w dziedzinie związanej z aktywnością na rynku pracy to:

- ✓ niskie kompetencje zawodowe i społeczne utrudniające pełnienie ról społecznych i zawodowych, skutkujące brakiem umiejętności poruszania się po rynku pracy,
- ✓ sposób funkcjonowania społecznego osób bezrobotnych, który nacechowany jest m.in. niskim poziomem aktywności, powstawaniem zobowiązań finansowych, bardzo niskimi lub brakiem kwalifikacji zawodowych, wycofaniem z pełnienia ról społecznych i rodzinnych, uniemożliwia w praktyce aktywność na rynku pracy.

Osoby długotrwale bezrobotne, mało aktywne na rynku pracy mieszkają na obszarze, który nie wykazuje problemów strukturalnych lub przestrzenno-funkcjonalnych, utrudniających znalezienie pracy. Oznacza to, że problem w dużym stopniu jest problemem mentalnym, co potwierdza, że przyczyną bierności na rynku pracy są obok niskich kompetencji zawodowych, także niskie kompetencje społeczne.

Aktywność zawodowa mieszkańców przekłada się na zdolności zaspokajania potrzeb socjalnych rodzin. Potwierdzeniem niskiego statusu materialnego mogą być kwestie edukacji i szans na rozwój dzieci, co może skutkować przenoszeniem problemów w czasie i przestrzeni. Niskie kompetencje społeczne często są istotną barierą dla aktywności społecznej, w tym również takich zagadnień jak estetyka i sposób funkcjonowania przestrzeni publicznych, otoczenia miejsca zamieszkania, współpracy sąsiedzkiej etc. Należy więc podejmować działania rewitalizacyjne, które będą wzmacniać kompetencje osób zdolnych do pracy, w celu znalezienia nowego miejsca zatrudnienia. Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, którzy wykazują mobilizację i chęć do podjęcia zatrudnienia, najczęściej znajdują miejsca pracy. Zauważalne jest jednak coraz częściej diagnozowane zjawisko tzw. „dziedziczenia biedy”. Dla niektórych możliwość pobierania zasiłków i świadczeń z Ośrodka Pomocy Społecznej jest najprostszym i wystarczającym rozwiązaniem, zapewniającym w rozumieniu takich osób dostateczny poziom życia. Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy

przejmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego.

W Gminie Kluczbork bezrobocie było trzecim, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom ulegał wahaniom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz obszaru rewitalizacji z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Na rozproszeniu koncentracji tych zjawisk skupia się pomoc społeczna oferując różnorodne formy wsparcia beneficjentów, którzy jej wymagają. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej w Gminie Kluczbork w latach 2019-2021 były ubóstwo i długotrwała lub ciężka choroba. W obu przypadkach liczba rodzin korzystających ze wsparcia malała z roku na rok. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były bezrobocie i niepełnosprawność. Liczba rodzin zarówno w przypadku bezrobocia, jak i niepełnosprawności, także zmniejszała się na przestrzeni lat. Dane liczbowe w rozbiciu na przyczynę przyznania pomocy prezentuje tabela poniżej.

Tabela 9 Sfera społeczna – ilość osób korzystających z pomocy społecznej.

Powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
UBÓSTWO	512	510	435	1064	1037	846
BEZROBOCIE	332	317	260	804	741	588
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	265	256	255	439	392	366
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	343	338	306	490	462	414

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS w Kluczborku.

Pocieszającym jest fakt, iż liczba beneficjentów w każdym z analizowanych przypadków ulega zmniejszeniu na przestrzeni lat. Na pewno na taką pozytywną tendencję mają wpływ działania gminy mające na celu minimalizację wymienionych wyżej zagrożeń, a należą do nich:

- ograniczanie wykluczenia społecznego,
- budowanie kapitału społecznego,
- wsparcie rodzin.

Aby osiągnąć pożądane efekty ograniczenia wykluczenia społecznego, wymagane jest od samorządu:

- wdrożenie aktywnej polityki społecznej,
- budowanie środowiskowego systemu wsparcia,
- ograniczanie ekonomicznych skutków wykluczenia społecznego,
- przeciwdziałanie patologiom społecznym,
- integrowanie społeczne i zawodowe imigrantów i grup etnicznych.

Obszar rewitalizacji na tle całego obszaru gminy wypada w zakresie analizowanych aspektów związanych z pomocą społeczną niekorzystanie w porównaniu do innych obszarów analitycznych, ponieważ wartości analizowanych wskaźników przekraczały średnią referencyjną, czyli średnią wartość wyliczaną dla całego obszaru gminy. Na podstawie przeprowadzonej analizy można stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji widoczna jest koncentracja osób słabiej radzących sobie pod względem ekonomicznym i społecznym. Osoby te znalazły się w trudnej sytuacji z różnych przyczyn, w tym z powodu ogólnej niezaradności życiowej, bierności zawodowej, trudnej sytuacji osobistej (głównie były to przewlekłe choroby i niepełnosprawności). Najbardziej widocznym zjawiskiem obecnym na obszarze rewitalizacji jest zła sytuacja materialna relatywnie sporej części jego mieszkańców. Potwierdzeniem tego jest fakt iż, w porównaniu do danych dla całej gminy w śródmieściu stanowiącym obszar rewitalizacji mieszka najwięcej osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. Na koniec 2021 r. takich osób było 301, co stanowi 4,3% mieszkańców całego obszaru rewitalizacji. Średnia wartość wskaźnika wyrażona liczbą osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1000 osób dla całej Gminy Kluczbork wyniosła 19,57 natomiast na obszarze rewitalizacji wskaźnik jest kilkakrotnie wyższy i wynosi 43,37. Te i kolejne, dane dotyczące pomocy społecznej, zestawione w tabeli poniżej, potwierdzają

koncentrację ubóstwa w obszarze rewitalizacji świadcząc o dużym zróżnicowaniu przestrzennym problemów społecznych w mieście oraz dobitnie świadczące o skali kryzysu społecznego w tym konkretnym obszarze.

Tabela 10 Sfera społeczna – wskaźniki dot. korzystania z pomocy społecznej.

WSKAŹNIKI SFERY SPOŁECZNEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej 1000 osób	43,37	19,57
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe 1000 osób	15,85	2,31
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności 1000 osób	14,27	5,06

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z OPS w Kluczborku.

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2021 r. ustalone zostało na 671 zł dla osoby samotnie gospodarującej oraz 576 zł dla osoby w rodzinie. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień. Skutki biedy nie dotyczą tylko osób nią doświadczonych, ale całe społeczeństwo – zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu. Przyczynia się to do powstawania i rozszerzania się niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji społecznej ubogich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych. Ubóstwo może mieć związek z długotrwałym bezrobociem, ale także wskazuje na brak kapitału społecznego, w tym umiejętności odnalezienia się na rynku pracy, a co za tym idzie – uzależnienia się części mieszkańców od pomocy społecznej i wyuczonej bezradności. Długotrwała choroba oraz niepełnosprawność dezorganizują życie osoby oraz jej rodziny, a natężenie zjawiska nasila się z wiekiem. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność społeczną i zawodową osoby, w wyniku czego wycofuje się ona z życia społecznego. Prowadzi to do ograniczeń w prawidłowym i samodzielnym funkcjonowaniu oraz wymaga wsparcia innych osób i instytucji. Zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji problemy społeczne są ze sobą ściśle powiązane, np. bezrobocie powoduje utratę środków

na utrzymanie doprowadzając do ubóstwa, a jednocześnie pogłębia i nawarstwia inne problemy, takie jak wykluczenie społeczne bądź uzależnienia. W związku z tym bardzo często powodem przyznawania pomocy społecznej jest występowanie kilku przyczyn jednocześnie.

Wszystkie zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska społeczne prowadzą do degradacji społecznej obszaru, obniżenia poziomu jakości życia, bezradności społecznej, ograniczenia prawidłowego i samodzielnego funkcjonowania w życiu społecznym, roszczeniowości, pogłębiających się patologii oraz uzależnień, co również wpływa na poziom bezpieczeństwa mieszkańców zamieszkujących ten obszar. W związku z powyższym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

Występowanie skupisk osób wykluczonych i problemów społecznych przyczynia się często do powstawania innych problemów na obszarze, takich jak częste akty wandalizmu, przemocy wysoki wskaźnik przestępczości. Wysoki poziom tego wskaźnika może być zatem sygnałem problemów społecznych, ekonomicznych i strukturalnych w danym obszarze, które wymagają kompleksowego podejścia do ich rozwiązania. W celu skutecznego zmniejszenia przestępczości konieczne może być działanie na wielu frontach, w tym poprzez inwestowanie w edukację, poprawę warunków ekonomicznych, wzmocnienie systemów bezpieczeństwa publicznego i zwalczanie nierówności społecznych. Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem na obszarze rewitalizacji w przeliczeniu na 1 000 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania w roku 2021 jest znacząco wyższa dla obszaru rewitalizacji w porównaniu do średniej dla całej gminy. Wartości referencyjne tych wskaźników zaprezentowano w tabeli poniżej.

Tabela 11 Sfera społeczna – wskaźniki dot. przestępczości.

WSKAŹNIKI SFERY SPOŁECZNEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GINA KLUCZBORK
Liczba przestępstw ogółem 1000 osób	11,24	6,70
Liczba przestępstwa z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii na 1000 osób	5,48	0,83
Liczba niebieskich kart 1000 osób	2,59	0,44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PK Policji w Kluczborku .

Wykroczenia i przestępstwa, odnotowywane na terenie obszaru rewitalizacji są na poziomie znacznie przekraczającym poziom średni dla całej gminy i tym samym mogą mieć znaczący wpływ w różnym zakresie na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność lokalną. Wskaźniki te mogą mieć tendencję wzrostową, dlatego należy prowadzić prewencyjne działania zapobiegające wzrastaniu poziomu przestępczości na obszarze oraz zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego mieszkańców. Przeciwdziałanie takim działaniom wymaga stworzenia spójnego systemu monitoringu i oświetlenia ogólnodostępnych miejsc publicznych, rewitalizacja zaniedbanych podwórek w centrum miasta. Ważne jest, aby działania podejmowane w celu obniżenia poziomu przestępczości w przestrzeni miejskiej były spójne, skoordynowane i uwzględniały specyficzne potrzeby i warunki danej społeczności. Również istotne jest zaangażowanie społeczności lokalnych w proces podejmowania decyzji i wdrażania działań mających na celu minimalizację występowania niekorzystnych zjawisk w sferze społecznej.

W zakresie pozytywnych zjawisk w sferze społecznej należy odnotować wysoki poziom potencjału społecznego obszaru rewitalizacji, który można ocenić na podstawie ilości i aktywności organizacji pozarządowych. W jego obrębie ma swoją siedzibę aż 44 organizacje pozarządowe co stanowi 47,82 % wszystkich organizacji pozarządowych w Gminie Kluczbork. Organizacje te często działają na rzecz społeczności lokalnej lub w szerszym kontekście społecznym, podejmując różnorodne działania mające na celu poprawę warunków życia, wsparcie potrzebujących czy promowanie zmian społecznych. Lokalne NGO często nawiązują współpracę z innymi sektorami społecznymi, takimi jak instytucje publiczne, biznesowe czy inne organizacje pozarządowe. Silne partnerstwa i dobra współpraca mogą wzmocnić efektywność działań i poszerzyć wpływ na społeczność lokalną. Ponadto aktywne organizacje mające siedzibę na obszarze rewitalizacji często podejmują innowacyjne i kreatywne działania w celu rozwiązania problemów społecznych. Ich aktywność może być wskaźnikiem otwartości na nowe pomysły i gotowości do eksperymentowania z różnymi podejściami. Ponadto na zadawalającym poziomie kształtuje się uczestnictwo mieszkańców w ofercie kulturalnej wyrażone wskaźnikiem liczby osób korzystających z biblioteki publicznej na 1000 osób, który niewiele odbiega od średniego poziomu tego wskaźnika dla całej gminy. Wysoki poziom czytelnictwa przyczynia się do rozwoju społecznego, intelektualnego i kulturowego społeczności oraz może przyczynić się do pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych.

Tabela 12 Sfera społeczna – wskaźniki dot. aktywności społecznej.

WSKAŹNIKI SFERY SPOŁECZNEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba NGO 1000 osób	6,34	2,63
Liczba osób korzystających z biblioteki publicznej 1000 osób	77,95	87,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Kluczborku, Starostwa Powiatowego w Kluczborku.

Analiza obszaru rewitalizacji pod kątem zjawisk w sferze społecznej polegała na zidentyfikowaniu i zrozumieniu problemów społecznych, które dotknęły ten obszar i które stanowią o słuszności podjęcia decyzji o przeprowadzenia procesu rewitalizacji właśnie w tym obszarze. Proces ten to ukierunkowane i zaplanowane działania naprawcze mające na celu poprawę jakości życia w tym obszarze poprzez wsparcie społeczności lokalnej i działania na jej rzecz, a także inwestycje w infrastrukturę i odnowę architektoniczną. Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 systematyzuje te działania poprzez identyfikację obszaru, na który mają one być przede wszystkim nakierowane.

2.5.2 Diagnoza w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Analiza i ocena sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej obszaru rewitalizacji obejmuje spektrum zagadnień i ma na celu zrozumienie aktualnego stanu i funkcji tego obszaru oraz identyfikację działań prowadzących do poprawy lub zmiany stanu aktualnego. Analizowane aspekty mogą dotyczyć niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych. Przeprowadzenie kompleksowej diagnozy obszaru pod względem przestrzenno-funkcjonalnym umożliwia lepsze zrozumienie potrzeb i możliwości rewitalizacji, co pozwala na skuteczniejsze planowanie i realizację działań mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego obszaru.

Obszar rewitalizacji wyznaczony Uchwałą Rady Miejskiej w Kluczborku nr LXII/882/23 z dnia 30.08.2023r. zlokalizowany jest w ścisłym centrum miasta Kluczborka, ma powierzchnię 177,29 ha co stanowi 0,82% powierzchni całej gminy. Liczba ludności tego obszaru na dzień 31.12.2021r. wynosiła go 6940 osób co stanowi 20,81% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Obszar ten wyznaczono z uwzględnieniem obrębów geodezyjnych i dlatego jego granice przebiegają wzdłuż granic działek poszczególnych ulic lub nieruchomości położonych na terenach niebędących bezpośrednio przy ulicach. Od północy granica obszaru rewitalizacji przebiega wzdłuż ul. Ligonja, następnie wzdłuż granic nieruchomości należących do ul. Wolności aż do ul. Moniuszki. Dalej w kierunku na zachód granica ta biegnie wzdłuż działek zlokalizowanych pomiędzy ul. Klasztorną a ul. Katowicką. Następnie na ul. Katowickiej granica obszaru dochodzi do nr 48 a następnie przebiega na obszarze Parku Miejskiego. Od strony południowej ulicą stanowiącą granicę obszaru rewitalizacji jest ul. Strzelecka oraz część ul. Drzymały obejmująca tereny przy Powiatowym Centrum Zdrowia S.A. a następnie ul. Ks. Poniatowskiego. Od strony południowo-wschodniej granica pokrywa się z granicą działek należących do Gminy Kluczbork zabudowanych infrastrukturą użyteczności publicznej: Centrum Kluczborska Bajka, Ośrodek Sportu i Rekreacji. We wschodniej części miasta granica analizowanego obszaru pokrywa się z granicami nieruchomości zlokalizowanymi wzdłuż ul. Byczyńskiej, przy czym nieruchomości te nie wchodzą w obszar rewitalizacji. Wszystkie ulice objęte obszarem rewitalizacji prezentuje poniższy wykaz:

- Aleja Czerwonego Krzyża,
- Aleja Parkowa,
- Aleja Rotmistrza Pileckiego,
- Aleja Różowa,
- Aleja Spacerowa Aleja Wodna,
- ul. Armii Krajowej,
- ul. Bankowa,
- ul. Chopina,
- ul. Damrota,
- ul. Drukarska,
- ul. Generała Pułaskiego,
- ul. Grunwaldzka,

- ul. Jagiellońska, od nr 1 do nr 5
- ul. Jana Brzechwy,
- ul. Katowicka,
- ul. Kochanowskiego,
- ul. Kopernika,
- ul. Korfantego,
- ul. Kościelna,
- ul. Krakowska,
- ul. Krakusa,
- ul. Krótka,
- ul. Krzywa,
- ul. Księdza Ściegiennego,
- ul. Kwiatowa,
- ul. Leśna,
- ul. Ligonja, od nr 1 do nr 14 (z wyłączeniem numerów zlokalizowanych przy ul. Ligonja pomiędzy ul. Byczyńska a ul. M. Konopnickiej tj. 1a, 2, 4, 6, 8, 10)
- ul. Marszałka Piłsudskiego,
- ul. Mickiewicza,
- ul. Moniuszki,
- ul. Ogrodowa,
- ul. Paderewskiego,
- ul. Piastowska,
- ul. Piekarska,
- ul. Plac Gdacjusza,
- ul. Plac Niepodległości,
- ul. Plebiscytowa,
- ul. Podwale,
- ul. Reymonta,
- ul. Rynek,

- ul. Sienkiewicza, od nr 1 do nr 19 (z wyłączeniem numerów zlokalizowanych przy ul. Sienkiewicza pomiędzy ul. Byczyńską a ul. M. Konopnickiej 8, 10, 12, 14, 16, 18,20, 21, 23, 25, 27)
- ul. Skłodowskiej-Curie,
- ul. Słoneczna,
- ul. Słowackiego,
- ul. Sportowa,
- ul. Strzelecka,
- ul. Sybiraków,
- ul. Szewska,
- ul. Szpitalna,
- ul. Waryńskiego od nr 1 do nr 30 (z wyłączeniem numerów zlokalizowanych przy ul. Waryńskiego pomiędzy ul. Byczyńską a ul. M. Konopnickiej 21, 23, 25, 27, 32, 34, 36, 38)
- ul. Wąska,
- ul. Wolności,
- ul. Zamkowa.

Dokonując podziału obszaru miasta na jednostki porównawcze w oparciu o dane liniowe cztery z ulic ze względu na ich długość przypisano jednocześnie do dwóch obszarów porównawczych. Są to ulice Waryńskiego, Sienkiewicza, Ligonii i Jagiellońska. W związku z powyższym częściowo ulice te znajdują się zarówno w obszarze I – Kluczbork Centrum czyli obszarze rewitalizacji jak w sąsiadującym z nim obszarze nr III. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku ul. Jagiellońskiej, która do nr 1 do nr 5 znajduje się w obszarze rewitalizacji (obszarze I) oraz obszarze porównawczym nr V. Dokonując analizy danych pozyskanych dla tych ulic zastosowano proporcjonalny podział zjawiska w nawiązaniu do liczby ludności zamieszkującej przy danym odcinku i przypisano je do poszczególnych jednostek porównawczych.

Obszar rewitalizacji to niejako ściśle centrum miasta, któremu nie bez powodu nadano taką funkcję. Obszar ten pełni kluczowe funkcje lokalne tj. handlową, usługową, rekreacyjną, turystyczną, a także jest powiązany przestrzennie. Nie bez znaczenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest istnienie obiektów i infrastruktury, które są niezbędne

do realizacji projektów miękkich, kluczowych do zniwelowania negatywnych zjawisk w serze społecznej. W jego obrębie znajdują obiekty i instytucje związane między innymi z:

- administracją publiczną - Urząd Miejski w Kluczborku, Starostwo Powiatowe w Kluczborku, Komenda Powiatowa Policji, Sąd Rejonowy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- pomocą społeczną - Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Świetlica Socjoterapeutyczna „Parasol”, Zakład Aktywizacji Zawodowej dla osób niepełnosprawnych, Warsztaty Terapii Zajęciowej;
- edukacją - Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1, Zespołu Szkół Ogólnokształcących oraz Zespołu Szkół Nr 1 w Kluczborku;
- sportem i rekreacją - Ośrodek Sportu i Rekreacji, Kampus Sportowy Stobrawa z kompleksem boisk sportowych;
- gospodarką – Athletic sp. z o.o.

Jednak mimo to wskaźnik dotyczący liczby obiektów, w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 mieszkańców wynosi 1,87 i jest poniżej średniej dla całej gminy, która wynosi dla tego wskaźnika 2,63. Fakt ten wynika w dużej mierze z tego, iż jest to obszar stosunkowo mocno zaludniony w porównaniu do innych obszarów porównawczych dla który ten wskaźnik kształtował się powyżej średniej.

Tabela 13 Sfera przestrzenno-funkcjonalna – wskaźnik dot. ilości obiektów użyteczności publ.

WSKAŹNIKI SFERY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GINA KLUCZBORK
Liczba obiektów w których realizowane są zadania własne gminy z zakresu kultury i aktywności społecznej na 1000 osób	1,87	2,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Kluczbork.

Istotnym aspektem analizy technicznej obszaru rewitalizacji jest analiza struktury wiekowej i technicznej zabudowania na tym terenie. Pod tym względem bezsprzecznie można stwierdzić, iż obszar ten jest miejscem o bogatej historii i dziedzictwie kulturowym, gdzie zlokalizowanych jest wiele zabytków, stanowiących o historycznym i turystycznym potencjale Kluczborka. Należy tu wymienić między innymi pozostałości murów obronnych dawnych murów obronnych zlokalizowanych pomiędzy ulicami Pułaskiego i Krzywą oraz

ulicami Piastowską i Damrota, a od północy ulicą Moniuszki, kościół pw. Chrystusa Zbawiciela w Kluczborku, zabytkowy układ przestrzenny starego miasta z położonym w centralnej części ratuszem a także zabytkowy park miejski. Ponadto obszar ten charakteryzuje się również wysoką koncentracją zabytkowej zabudowy mieszkaniowej wpisanej do Gminnej Ewidencji Zabytków.

Tabela 14 Sfera techniczna – wskaźniki dot. zabudowy.

WSKAŹNIKI SFERY PRZESTRZENNO-TECHNICZNEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba obiektów ujętych w GEZ na 1000 osób	45,10	33,67
Liczba budynków komunalnych wybudowanych przed 1945 na 1000 osób	15,56	1,69
Liczba mieszkań komunalnych niewyposażonych w łazienkę na 1000 osób	10,95	0,87

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MZOK Kluczbork.

Duża ilość zniszczonych obiektów zabytkowych na danym obszarze wiąże się z koniecznością podejmowania odpowiednich działań rewitalizacyjnych, które powinny obejmować zdefiniowanie obiektów, które w pierwszej kolejności będą wymagały przeprowadzenia prac konserwatorskich i renowacyjnych w celu przywrócenia im pierwotnego stanu lub zabezpieczenia przed dalszym pogorszeniem się ich stanu. Poprawa ich stanu technicznego będzie odgrywać kluczową rolę w procesie rewitalizacji, pomagając w przywróceniu blasku i charakteru historycznego obszaru oraz przyciągając turystów i inwestorów. Takie działanie przyczynią się również do zwrócenia uwagi społeczności na wartość zabytków i ich znaczenie dla historii i tożsamości lokalnej. W podniesieniu tej świadomości będą służyć również programy edukacyjne, wystawy, wydarzenia kulturalne i inne działania mogące pomóc w promocji dziedzictwa zabytkowego obszaru.

Struktura własności gruntów w granicach obszaru rewitalizacji jest dość korzystna bo duża ich część stanowi własność Gminy Kluczbork co może być jednym z czynników ułatwiających przeprowadzenie procesu rewitalizacji w odniesieniu do zaniedbanych podwórek użytkowanych głównie przez wspólnoty mieszkaniowe. Są to często nieuporządkowane,

niskiej jakości tereny publiczne występujące także w części historycznej obszaru rewitalizacji w obrębie starówki lub jej bezpośrednim sąsiedztwie, na których gmina zamierza skupić działania rewitalizacyjne. Są to otwarte i ogólnodostępne przestrzenie położone przy budynkach wspólnot mieszkaniowych, będące jednak własnością Gminy Kluczbork. Przystarzenie te są najczęściej o nieutwardzonej powierzchni, pozbawione zieleni, małej architektury, chodników wykorzystywane jedynie na prowizoryczne parkingi wymagają rewitalizacji przy udziale ich użytkowników, co przyczyni się do pobudzenia aktywności społecznej.

Rewitalizacja centrum miasta przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, pozwoli na zachowanie i przywrócenie dziedzictwa, chroniąc zabytki architektoniczne, historyczne miejsca i kulturową tożsamość miasta. Tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych, placów, deptaków i innych miejsc rekreacyjnych sprzyja aktywności fizycznej oraz spotkaniom mieszkańców. Obszar ten jest też ważnym obszarem gospodarczym. Rewitalizacja może przyciągnąć nowe inwestycje co będzie prowadzić do tworzenia miejsc pracy oraz wzrostu gospodarczego. Przywrócenie blasku centrum miasta przyciągnie również turystów, co również przyniesie wymierne korzyści dla lokalnej społeczności.

2.5.3 Diagnoza w sferze gospodarczej.

Analiza gospodarcza obszaru rewitalizacji to kluczowy element procesu planowania i realizacji działań mających na celu ożywienie gospodarcze danego obszaru. Obejmuje ona szereg działań mających na celu zrozumienie aktualnej sytuacji gospodarczej obszaru oraz identyfikację potencjalnych możliwości rozwoju. Na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej można stwierdzić, że na obszarze rewitalizacji odnotowuje się wysoką liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych podmiotów gospodarczych w bazie CEIDG w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, która w 2021 roku wyniosła 96,11 i była zdecydowanie wyższa niż średnia dla całej gminy, która wyniosła 49,31. Jednak drugi wskaźnik dotyczący przedsiębiorczości nie wypada już korzystnie i świadczy o tym, iż przedsiębiorcy w obszarze rewitalizacji rezygnują z prowadzenia działalności gospodarczej znacznie częściej niż w obrębie innych jednostek porównawczych. Zauważyć można to w oparciu o wskaźnik dotyczący podmiotów wyrejestrowanych z rejestru CEIDG w 2021 roku na 1000 osób który wyniósł 3,03 w porównaniu do średniej dla Gminy Kluczbork 0,79. Świadczy to o problemach związanych

z prowadzeniem własnej działalności na obszarze rewitalizacji co szczególnie widoczne jest wzdłuż głównego deptaka starówki na ulicach Krakowskiej i Gen. Piłsudskiego.

Tabela 15 Sfera gospodarcza – wskaźniki dot. działalności gospodarczej.

WSKAŹNIKI SFERY GOSPODARCZEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w CEIDG na dzień 31.12.2021 na 1000 osób	96,11	49,31
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych z CEIDG w okresie 2021 na 1000 osób	3,03	0,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CEIDG.

Częstym powodem likwidacji podmiotów gospodarczych jest niedostosowanie zakresu usług do aktualnych potrzeb rynkowych. Biorąc pod uwagę zasoby i potencjały jakie posiada obszar rewitalizacji, istotne jest stworzenie odpowiednich warunków, aby mieszkańcy mogli rozwijać i wzmacniać swoją przedsiębiorczość oraz nawiązywać współpracę. Ważne jest wsparcie oraz pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców przez samorząd gminny. Należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych, integracji oraz aktywizacji mieszkańców, wykorzystując przy tym potencjał terenów poprzemysłowych oraz możliwości zatrudnienia i rozwoju własnej działalności. Trafna ocena sfery gospodarczej, pozwoli na zastosowanie przemysłanych zachęt dla przedsiębiorców na przykład w formie programów wsparcia, co może wpłynąć na podniesienie atrakcyjności obszaru dla biznesu. Jednak ważne jest aby w tej ocenie wziąć pod uwagę czynniki ryzyka i zagrożeń, takich jak zmiany w regulacjach prawnych, niestabilność polityczna, czy też konkurencja zewnętrzna. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Gminnym Programem Rewitalizacji.

2.5.4 Diagnoza w sferze środowiskowej.

Elementami składowymi sfery środowiskowej wpływającymi na jakość życia i zdrowia mieszkańców rewitalizowanego obszaru jest występowanie terenów zielonych. Estetyczny i funkcjonalny krajobraz oraz dostęp do terenów zielonych mają istotny wpływ na poziom życia mieszkańców, oddziałując na ich zdrowie fizyczne i psychiczne, poziom stresu oraz poczucie przynależności do społeczności. Obszar rewitalizacji charakteryzuje znaczna powyżej średniej dla gminy powierzchnia terenów zieleni urządzonej.

Tabela 16 Sfera środowiskowa – wskaźnik dot. terenów zielonych

WSKAŹNIKI SFERY ŚRODOWISKOWEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Powierzchnia terenów zieleni urządzonej na 1ha w jednostce porównawczej	0,2323	0,0223

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GESUT.

Najbardziej charakterystycznym terenem zielonym na obszarze rewitalizacji jest park miejski usytuowany na południowy wschód od starego miasta, w odległości ok. 300 m od rynku. Zajmuje zachodnią część niecki dawnego stawu zamkowego, pomiędzy starym i nowym korytem rzeki Stobrawy. Od północy, zachodu i południa otoczony zabudową miejską, od wschodu przylega do kompleksu obiektów wchodzących w skład Kampusu Sportowo-Rekreacyjny "STOBRAWA". Położony jest na terenie płaskim, częściowo podmokłym, z dużą ilością rowów odwadniających, wykorzystanych w kompozycji parku. Ogólna powierzchnia parku wynosi 22,0 ha. Teren parku otoczony jest alejkami usytuowanymi na groblach otaczających pierwotnie staw. Alejki te obsadzone są drzewami, przy czym, z wyjątkiem odcinka północnego, gdzie obsadzenie jest zróżnicowane (lipy, jesiony, kasztanowce, brzoza, klon) są to ciągi jednogatunkowe. Cały park dzieli się na różniące się charakterem części:

- stara część, teren pomiędzy ul. Parkową a Sportową i linią wyznaczoną najstarszymi nasadzeniami równoległą do alei łączącej miasto z lasem miejskim,
- nowa część, teren pomiędzy południową granicą parku, a głównym kanałem odwadniającym,

– otoczenie kościoła, z pierwotnego obsadzenia pozostały tu dwa świerki kłujące, trzy dęby i dwie brzozy, przy narożnikach placu posadzono cztery lipy, a rząd młodych lip oddziela też działkę kościoła od starej części parku, oprócz tego występują tu dwie alejki obsadzone świerkiem kłującym, rząd świerków kłujących i cisów wewnątrz ogrodzenia plebani, kompozycja cisów przed frontem kościoła, wierzby białe. Za placem kościelnym znajduje się plac zabaw, dominują tu naturalne zadrzewienia z olchy w różnym wieku, uzupełnione dwoma rzędami brzoź, kilkoma lipami, topolami i jesionami pensylwańskimi oraz grupami derenia białego i żywopłotem głogowym, do placu zabaw przylega naturalna olszyna (1 ha) z niewielką domieszką lipy i klonów.

Zarówno park miejski, który płynnie przechodzi w las komunalny, jaki i teren rekreacyjny Kampusu Sportowo-Rekreacyjny "STOBRAWA" wyposażony jest w rozwiniętą infrastrukturę rekreacyjną w postaci placu zabaw, skateparku, kompleksu boisk sportowych i kortów tenisowych umożliwiając zarówno odpoczynek jak i aktywne spędzanie czasu. Obszar ten jednak w wielu miejscach wymaga nakładów inwestycyjnych oraz szeregu działań mających na celu zwiększenie atrakcyjności, użyteczności i jakości tego obszaru dla społeczności lokalnej. Zrewitalizowany obszar będzie miejscem spotkań i integracji społeczności lokalnej. Organizacja wydarzeń kulturalnych, festiwali, pikników czy koncertów sprzyja budowaniu więzi społecznych i wzmacnianiu poczucia wspólnoty. Dostęp do przyjaznej przestrzeni miejskiej, zieleni oraz miejsc relaksu może korzystnie wpływać na zdrowie fizyczne i psychiczne mieszkańców, zmniejszając poziom stresu, poprawiając nastrój i ogólną jakość życia.

Poza parkiem miejskim na obszarze rewitalizacji zlokalizowanych jest ponadto kilka innych atrakcyjnych terenów zieleni, to m.in. skwer przy stawie Kościuszki, ogródek Jordanowski przy ul. Kościuszki, tereny zielone przy murach obronnych, skwer przy alei Czerwonego Krzyża, których stan wymaga podjęcia działań związanych z ich rewitalizacją. Tereny takie oferują mieszkańcom miejsca do wypoczynku, rekreacji i relaksu na świeżym powietrzu. Zwiększenie dostępności do takich obszarów oraz ich rewitalizacja, może poprawić ogólną jakość życia w społeczności, wspierając zdrowie fizyczne i psychiczne mieszkańców. Jednocześnie tereny zieleni mogą pomóc w łagodzeniu skutków ubocznych urbanizacji, takich jak zanieczyszczenie powietrza, efekt miejskiej wyspy ciepła i utrata bioróżnorodności. Tereny te działają jako zielone płuca, absorbując dwutlenek węgla, produkując tlen i zapewniając schronienie dla różnorodnych form życia. W rezultacie, tereny zieleni urzędzonej stanowią istotny zasób dla

rewitalizacji, umożliwiając nie tylko poprawę estetyki i funkcjonalności obszaru, ale także wspierając zdrowie społeczności, ochronę środowiska i rozwój ekonomiczny.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji ocena sfery środowiskowej obszaru rewitalizacji obejmuje spektrum zagadnień związanych z przekroczeniami standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Do zagadnień tej sfery należą przede wszystkim problemy związane z jakością powietrza, ale też zjawiska związane z postępującymi zmianami klimatycznymi. Znaczącej części obszaru rewitalizacji dotyczy problem zanieczyszczonego powietrza, który dotyczy szczególnie obszar Śródmieścia i okolic ul. Krakowskiej, ul. Piłsudskiego, ul. Damrota, ul. Ściegiennego, ul. Mickiewicza, ul. Skłodowskiej, ul. Pułaskiego oraz ul. Katowickiej. Wynika to przede wszystkim z niekorzystnej struktury źródeł ciepła w starej, niejednokrotnie zabytkowej zabudowie (duże wykorzystanie kotłów na paliwo stałe o niskiej klasie efektywności) w połączeniu z ubóstwem energetycznym będącym wynikiem koncentracji problemów społecznych w tym obszarze. Z tego powodu mieszkańcy tej części miasta dotknięci są problemem niskiej jakości powietrza bardziej niż pozostali mieszkańcy Gminy Kluczbork. Problem ten obrazuje poziom wskaźnika liczba wysokoemisyjnych źródeł ciepła na 1000 osób przedstawiony w tabeli poniżej, który dla obszaru rewitalizacji jest wyższy od średniej dla całej gminy.

Tabela 17 Sfera środowiskowa – wskaźnik dot. liczby wysokoemisyjnych źródeł ciepła

WSKAŹNIKI SFERY ŚRODOWISKOWEJ	OBSZAR REWITALIZACJI	GMINA KLUCZBORK
Liczba wysokoemisyjnych źródeł ciepła na 1000 osób	304,32	292,57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CEEB.

Aby ograniczyć te niekorzystne tendencje Gmina Kluczbork zamierza zintensyfikować działania zapobiegawcze i mające na celu ograniczanie niskiej emisji poprzez udzielanie większej ilości dotacji na wymianę wysokoemisyjnych źródeł ciepła przez indywidualnych właścicieli nieruchomości, ponadto planowana jest wymian takich źródeł w ramach gminnej tkanki mieszkaniowej a także inwestycje w odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej oraz prowadzenie monitoringu czystości powietrza.

Niewątpliwie bardzo istotnym elementem działań podejmowanych w sferze środowiskowej będzie podnoszenie świadomości ekologicznej, co jest kluczowym krokiem w budowaniu społeczeństwa bardziej zrównoważonego i odpowiedzialnego wobec środowiska. Potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie podnoszenie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego. Podnoszenie świadomości ekologicznej wymagać będzie wielostronnej i zintegrowanej strategii, która wykorzystywać będzie różnorodne środki komunikacji i zaangażuje różne grupy społeczne. Działania te będą miały na celu zmianę postaw i zachowań społeczności lokalnej w kierunku bardziej ekologicznego stylu życia i działania.

2.6 Podsumowanie szczegółowej diagnozy – potencjały i deficyty obszaru rewitalizacji.

W toku analizy wskaźnikowej oraz pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji zidentyfikowano szereg uwarunkowań, które obecnie wpływają na fakt uznania obszaru za zdegradowany oraz czynników, które stanowią potencjał rozwojowy tego obszaru, na których można zbudować plan działań rewitalizacyjnych. Uwarunkowania te zestawiono w tabeli poniżej i uporządkowano zgodnie z analizowanymi sferami. Zgromadzone dane są wypadkową przeglądu danych statystycznych, analizy danych zastanych oraz opinii osób biorących udział w wywiadach, spotkaniach.

Tabela 18 Potencjały i deficyty obszaru rewitalizacji.

POTENCJAŁY	DEFICYTY
STREFA SPOŁECZNA	
<ul style="list-style-type: none"> - duża liczba organizacji pozarządowych o różnym profilu, aktywnie działających na obszarze rewitalizacji; - koncentracja podmiotów świadczących usługi publiczne i społeczne również dla osób niepełnosprawnych tj. Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Zakład 	<ul style="list-style-type: none"> - niekorzystne trendy demograficzne w postaci ujemnego salda migracji przekładające się na szybkie starzenie się lokalnej społeczności; - duża liczba osób w starszym wieku; - brak kompleksowego i długofalowego wsparcia osób starszych i słaba polityka senioralna; - zwiększony poziom bezrobocia;

<p>Aktywizacji Zawodowej, Świetlica Parasol;</p> <ul style="list-style-type: none"> - bogate zaplecze sportowo - rekreacyjne umożliwiające integrację społeczności lokalnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności; - przewaga działań ratowniczych nad profilaktycznymi w opiece społecznej - wysoki poziom przestępczości.
STREFA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA, TECHNICZNA	
<ul style="list-style-type: none"> - koncentracja podmiotów świadczących usługi publiczne; - centralne położenie obszaru rewitalizacji w strukturze przestrzennej miasta mające znaczenie dla jego spójności i realizacji podstawowych usług publicznych oraz funkcji miejskich; - dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna w postaci dostępu do sieci; - dobrze rozwinięta infrastruktura ścieżek rowerowych; - duża powierzchnia terenów zieleni urządzonej; - obecność i sąsiedztwo przestrzeni o wysokich walorach środowiskowych i krajobrazowych; - systematyczność i kontynuacja w realizacji działań rewitalizacyjnych; - stabilna polityka samorządu związana z dziedzinami planowania i zagospodarowania przestrzennego; - występowanie zabytków podnoszących atrakcyjność turystyczną obszaru rewitalizacji Muzeum im. Dzierżona, zabytkowy park miejski, kościół pw. Chrystusa Zbawiciela, pozostałości murów obronnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenia związane z zabytkowym charakterem infrastruktury w obszarze rewitalizacji; - brak wykorzystania funkcji rynku jako miejsca koncentracji wydarzeń kulturalnych i społecznych; - duża ilość obiektów wpisanych do gminnej ewidencji zabytków, które wymagają znaczących nakładów finansowych na ich rewitalizację; - zły stan techniczny obiektów komunalnych; - wymagające rewitalizacji i dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych obiekty sportowe; - gminna tkanka mieszkaniowa wymagająca przebudowy i zapewnienia dostępu do pomieszczeń pierwszej potrzeby (toaleta, łazienka, kuchnia).
STREFA GOSPODARCZA	
<ul style="list-style-type: none"> - istniejące obiekty z potencjałem na rozwój, bądź przywrócenie funkcji gospodarczych; - duża ilość firm, które zainwestowały w kluczowych strefach ekonomicznych i 	<ul style="list-style-type: none"> - zbyt mała liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEIDG; - duża liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze CEIDG;

<p>mogą dać zatrudnienie lokalnej społeczności;</p> <ul style="list-style-type: none"> - potencjał społeczny do samozatrudnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> - niepełne wykorzystanie potencjału centrum jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej; - małe zróżnicowanie oferty handlu i usług związanych z rozwojem funkcji centro twórczych Kluczborka.
STREFA ŚRODOWISKOWA	
<ul style="list-style-type: none"> - duża ilość terenów zielonych z potencjałem przyrodniczym mającym znaczenie w rozwoju bioróżnorodności obszaru rewitalizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - duża ilość wysokoemisyjnych źródeł ciepła powodująca wysokie wartości stężenia zanieczyszczeń w okresach grzewczych będące efektem wykorzystywania węgla do ogrzewania mieszkań; - obecność odpadów azbestowych stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia; - niski poziom edukacji ekologicznej.

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

3.1 Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Ustawa o rewitalizacji w art. 15 ust. 1 pkt. 3 i 4 stanowi, że gminny program rewitalizacji musi zawierać w szczególności opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, a także sporządzone na tej podstawie cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań, których realizacja służy ograniczeniu lub całkowitej eliminacji zdiagnozowanych na tym terenie negatywnych zjawisk. Zarówno wizja jak i cele powinny stanowić spójną, uporządkowaną całość, co oznacza, że każdy z celów musi przyczyniać się do osiągnięcia wizji jako całości lub jej fragmentu. Realizując założenia Gminnego Programu Rewitalizacji powinno się oprzeć działania na spójnej i realistycznej wizji, która uwzględnia potrzeby i aspiracje społeczności lokalnej oraz cele związane z rozwojem społeczno-gospodarczym, kulturalnym i środowiskowym obszaru. Wizja jest jednym z kluczowych elementów podstawowych założeń planistycznych Gminnego Programu Rewitalizacji, gdyż określa pożądany stan przyszły obszaru poddanego rewitalizacji i stanowi swoisty cel, który program ma osiągnąć. Jest to swoiste marzenie, obraz lub aspiracja dotycząca tego, w jaki sposób społeczność chce, aby ich obszar wyglądał po zakończeniu procesu rewitalizacji. Wizja w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, została sformułowana w taki sposób, by podkreślić, że działania rewitalizacyjne będą miały na celu poprawę jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności turystycznej oraz poprawę warunków funkcjonowania podmiotów gospodarczych. Z uwagi na funkcje pełnione przez obszar w obrębie gminy, wyznaczony na podstawie analizy, rewitalizacja prowadzona będzie w oparciu o wykorzystanie posiadanych atutów i potencjału, w celu generowania korzystnych zjawisk prorozwojowych na skalę gminną i ponadgminną oraz osłabienia lub wyeliminowania zidentyfikowanych problemów i deficytów. Wizja stanowi inspirację dla działań podejmowanych w ramach programu, a także służy jako punkt odniesienia do oceny postępów i sukcesów w osiąganiu założonych celów. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano następującą wizję stanu wyznaczonego obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI GMINY KLUCZBORK

Obszar rewitalizacji Gminy Kluczbork dzięki kompleksowej i usystematyzowanej interwencji rewitalizacyjnej, stanie się atrakcyjnym, dynamicznym i zrównoważonym środowiskiem do mieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej i spędzania wolnego czasu, który jednocześnie stymuluje rozwój społeczny, wzmacnia więzi międzyludzkie oraz promuje innowacje i zrównoważony rozwój, oparty o jego liczne potencjały. Jego mieszkańcy cieszą się z dobrego dostępu do usług, przestrzeni publicznych, terenów zielonych i mieszkają w dogodnych warunkach.

Sformułowana wizja zawiera w sobie opis oczekiwanego stanu po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji w każdej z analizowanych wcześniej sfer:

SFERA SPOŁECZNE - na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa warunków i jakości życia mieszkańców poprzez wspieranie organizacji pozarządowych, , wzmacnianie lokalnej tożsamości, poprawę dostępu do nowoczesnych i bezpiecznych obiektów użyteczności publicznej oraz nakierowanie działań na osoby wykluczone, potrzebujące i niepełnosprawne przyczyniając się tym do aktywizacji i integracji społecznej, wspólnie działającej na korzyść obszaru rewitalizacji. Łączenie wsparcia społeczności z działaniami infrastrukturalnymi zniwelują zjawisko marginalizacji i wykluczenia społecznego, spowodowane problemami społecznymi, takimi jak niepełnosprawność czy podeszły wiek.

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA, TECHNICZNA po przeprowadzeniu kompleksowej rewitalizacji, będącej kontynuacją rozpoczętych już wcześniej działań, nastąpi stworzenie spójnej i funkcjonalnej przestrzeni, która zostanie osiągnięta poprzez zagospodarowanie i ponowne nadanie funkcji terenom i obiektom publicznym na obszarze rewitalizacji – takich jak rekreacyjna kulturowa, wypoczynkowa i sportowa. Ponadto poprawiony zostanie stan techniczny (w tym efektywność energetyczna) zdegradowanych i słabo wyposażonych wielorodzinnych, komunalnych budynków mieszkalnych oraz budynków użyteczności publicznej.

SFERA GOSPODARCZA proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni do wzmocnienia przedsiębiorczości mieszkańców, a w sposób pośredni – do wzrostu inwestycji i tym samym do zmniejszenia stopy bezrobocia oraz budowanie postaw przedsiębiorczości.

SFERA ŚRODOWISKOWA na rewitalizowanym obszarze nastąpi poprawa jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz wzrost świadomości proekologicznej mieszkańców, a także zwiększenie powierzchni i uporządkowanie terenów zieleni. Wszystkie działania, w sferze środowiskowej będą uwzględniały zasady zrównoważonego rozwoju i będą się przyczyniać do realizacji wyzwań środowiskowych i klimatycznych. Projekty rewitalizacyjne będą realizowane z myślą o zachowaniu i rozwoju zielono-niebieskiej infrastruktury.

3.2 Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji.

Podobnie jak w przypadku wizji Ustawa o rewitalizacji jasno określa konieczność sformułowania celów rewitalizacji oraz odpowiadających im kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 w/w ustawy. Cele działania w procesie rewitalizacji Gminy Kluczbork zostały dobrane tak, aby implikować kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk. Przeciwdziałanie tym negatywnym zjawiskom będzie się odbywać poprzez wykorzystanie potencjałów zidentyfikowanych w pogłębionej diagnozie obszaru.

W niniejszym programie zdefiniowano dwa cele strategiczne nawiązujące do wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji, powiązane z poszczególnymi sferami: społeczną i gospodarczą oraz przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową. Cele strategiczne rewitalizacji, które stanowią odpowiedź na zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji problemy i wynikające z nich kierunki działań, mają charakter zintegrowany, gwarantując całościową i kompleksową interwencję. Układ wizji i celów strategicznych określony w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 należy traktować jako stały w całym okresie obowiązywania dokumentu. W miarę możliwości będzie on utrzymany w kolejnym programie opracowanym na okres po 2030 roku. Proponowane cele rewitalizacji stanowią konkretny plan urzeczywistnienia sporządzonej wizji. Każdy z celów został przypisany do analizowanej w diagnozie sfery, a następnie został rozwinięty w postaci kierunków działań co zostało przedstawione w tabeli poniżej.

Tabela 19 Cele, kierunki działania i rezultaty rewitalizacji w Gminie Kluczbork.

CELE STRATEGICZNE	KIERUNKI DZIAŁANIA	OCZEKIWANE REZULTATY
<p style="text-align: center;">C.S. 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji (strefa społeczna i gospodarcza)</p>	<p>K. 1.1 przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez działania edukacyjne, sportowe, rekreacyjne i kulturalne;</p> <p>K. 1.2 aktywizacja i włączenie mieszkańców przez rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji służących integracji społecznej;</p> <p>K. 1.3 rozwój i poprawa dostępności usług społecznych, zdrowotnych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami;</p> <p>K. 1.4 aktywna polityka senioralna;</p> <p>K. 1.5 działania na rzecz aktywizacji zawodowej i wspierania samozatrudnienia w tym dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>K. 1.6 przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz poprawy warunków bytowych na obszarze rewitalizacji;</p>	<p>poprawa poziomu i jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji;</p> <p>zwiększenie aktywności sportowej dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych jako czynnika stymulującego rozwój społeczny gminy Kluczbork i mającej wpływ na budowanie więzi społecznych;</p> <p>zwiększone uczestnictwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w życiu społeczno-kulturalnym miasta;</p> <p>wzrost liczby turystów;</p> <p>większa liczba seniorów i osób z niepełnosprawnością uczestniczących w życiu społeczno-kulturalnym;</p> <p>spadek liczby beneficjentów OPS;</p> <p>spadek liczby osób bezrobotnych;</p> <p>wzrost liczby osób prowadzących działalność gospodarczą;</p>
<p style="text-align: center;">C.S. 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji (strefa przestrzenna, techniczna i środowiskowa)</p>	<p>K. 2.1 rewitalizacja obiektów zabytkowych wpisanych do GEZ lub do rejestru zabytków;</p> <p>K. 2.2 termomodernizacja i poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów sportowych;</p> <p>K. 2.3 rewitalizacja komunalnej tkanki mieszkaniowej i dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych;</p> <p>K. 2.4 rewitalizacja terenów zielonych, rekreacyjnych oraz bazy sportowej;</p> <p>K. 2.5 inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę;</p> <p>K. 2.6 działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji oraz rozwój OZE;</p>	<p>poprawa wizerunku, estetyki, funkcjonalności przestrzeni publicznych;</p> <p>osiągnięcie ładu przestrzennego na obszarze rewitalizacji</p> <p>poprawa jakości i dostępności obiektów użyteczności publicznej i terenów rekreacyjnych;</p> <p>urozmaicenie i rozszerzenie oferty w zakresie infrastruktury sportowej;</p> <p>wzrost zainteresowania aktywnymi formami spędzania czasu wolnego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji;</p> <p>aktywne korzystanie z lokalnych miejsc, przestrzeni publicznych;</p> <p>poprawa dostępności komunalnych budynków mieszkalnych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami;</p>

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

3.3 Przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Ustawa o rewitalizacji w art. 15 ust. 1 pkt. 5 wskazuje, że obowiązkowym elementem gminnego programu rewitalizacji jest opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Opis ten powinien zawierać:

- identyfikację i charakterystykę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych czyli takich, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Na tej liście każdy projekt/przedsięwzięcie rewitalizacyjne zawiera nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, opis zakres realizowanych w ramach projektu zadań, jego lokalizację, szacowaną wartość oraz prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny a także powiązanie w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia te opisane zostały poniżej w jednolity sposób, za pomocą kart projektów;
- identyfikację innych, uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych, czyli takich, które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować w sposób szczegółowy, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne stanowią część programową Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, jednocześnie są odpowiedzią na zdiagnozowane w części diagnostyczno-analitycznej problemy w obszarze rewitalizacji.

3.3.1 Wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Propozycje podstawowych przedsięwzięć zostały wypracowane przez interesariuszy procesu rewitalizacji przy współpracy z Urzędem Miejskim w Kluczborku. Burmistrz Miasta Kluczborka obwieszczeniem z dnia 23.11.2023r. zaprosił wszystkich zainteresowanych do składania w otwartym naborze propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, które znalazły odzwierciedlenie w zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Poszczególne przedsięwzięcia przypisane zostały do celów rewitalizacji, nawiązując bezpośrednio do zaplanowanych kierunków działań rewitalizacyjnych.

Przedsięwzięcia zawarte w GPR Gminy Kluczbork zostały zaplanowane do realizacji w latach 2023 – 2030+, przy czym realny okres ich realizacji będzie zależał od możliwości finansowych gminy oraz skuteczności pozyskiwania środków zewnętrznych przez władze gminy oraz inne podmioty zainteresowane ich realizacją. W czasie tego okresu dokument będzie na bieżąco monitorowany i w przypadku konieczności wprowadzenia nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych – aktualizowany ale już zgodnie z procedurą w oparciu o Ustawę o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz.U.2024 poz.278) czyli po nowelizacji. Wszystkie przedsięwzięcia, które zostały ujęte na liście projektów podstawowych, spełniają warunek poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, o których mowa w Ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Poniżej zbiorcza lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych planowanych do realizacji w Gminie Kluczbork.

Tabela 20 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Kluczbork.

Lp.	Tytuł przedsięwzięcia rewitalizacyjnego	Podmiot realizujący	Wartość projektu	Okres realizacji
1.	Rewitalizacja boiska KKS przy ul. Sportowej w Kluczborku.	Gmina Kluczbork, Ośrodek Sportu i Rekreacji	8 000 000,00	2026-2028
2.	Rewitalizacja terenu rekreacyjnego przy Parku Miejskim ul. Sportowa w Kluczborku.	Gmina Kluczbork, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych	7 000 000,00	2024-2026
3.	Remont sali sportowej KKS wraz z zapleczem z przeznaczeniem na Centrum Aktywności i Integracji Społecznej.	Gmina Kluczbork, Centrum Aktywności Lokalnej	7 500 000,00	2024-2026
4.	Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów.	Gmina Kluczbork, Ośrodek Pomocy Społecznej	6 000 000,00	2025-2027
5.	Zagospodarowanie podwórek na obszarze rewitalizacji w ramach konkursu dotacyjnego „Przemiany podwórkowe”.	Gmina Kluczbork, Wspólnoty Mieszkaniowe	1 600 000,00	2025-2030
6.	Zrównoważone wykorzystanie zieleni miejskiej na terenie miasta Kluczborka poprzez rewitalizację terenów zielonych znajdujących	Powiat Kluczborski, Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku	600 0000,00	2026-2027

	się przy Powiatowym Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku.			
7.	Zmiana sposobu użytkowania budynku po byłych oddziałach szpitalnych (dziecięcy, laryngologiczny) na potrzeby prowadzenia działalności rehabilitacyjnej, usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.	Powiat Kluczborski, Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku	3 600 000,00	2025-2027
8.	Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych.	Gmina Kluczbork, Środowiskowy Dom Samopomocy	7 500 000,00	2026-2027
9.	Modernizacja basenu zewnętrznego w Bąkowie wraz z infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu.	Gmina Kluczbork, Ośrodek Sportu i Rekreacji	15 000 000,00	2026-2029
10.	Rewitalizacja Kluczborskiego Centrum Kultury.	Gmina Kluczbork, Kluczborskie Centrum Kultury	7 000 000,00	2025-2026
11.	Rozbudowa i przebudowa krytej pływalni w Kluczborku.	Gmina Kluczbork, Ośrodek Sportu i Rekreacji	53 000 000,00	2027-2030
12.	Działania na rzecz wzrostu poziomu przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.	Gmina Kluczbork Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Aktywności Kluczbork, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	120 000,00	2025-2030
13.	Podniesienie estetyki przestrzeni publicznej miasta Kluczborka poprzez remont zabytkowych elewacji budynków Zespołu Szkół Ogólnokształcących oraz Zespołu Szkół Nr I w Kluczborku.	Powiat Kluczborski	7 000 000,00	2025-2026
14.	Podniesienie estetyki przestrzeni publicznej miasta Kluczborka poprzez remont elewacji Muzeum im. Jana Dzierżona wraz z remontem pawilonu plenerowego z wystawą stałą uli figuralnych.	Gmina Kluczbork Muzeum im. Jana Dzierżona	1 500 000,00	2025-2026

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

Ustawa o rewitalizacji wskazuje na konieczność precyzyjnego określenia poszczególnych zamierzeń rewitalizacyjnych, dlatego też zamierzenia te zostały opisane w jednolity sposób z uwzględnieniem wszystkich wymaganych informacji za pomocą kart projektów przedstawionych poniżej.

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 1	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja boiska KKS przy ul. Sportowej w Kluczborku
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Sportowa 9 Kluczbork dz. nr 10. (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kluczborku
Opis przedsięwzięcia	<p>Remont boiska przy ulicy Sportowej 9 polegający na przeprowadzeniu szeregu działań mających na celu przywrócenie mu odpowiedniego stanu technicznego i nadaniu funkcji boiska lekkoatletycznego. Dlatego w zakresie prac konieczna jest przede wszystkim budowa bieżni lekkoatletycznej z wyznaczeniem linii startowych dla różnych dyscyplin i montaż innych elementów lekkoatletycznych takich jak: skocznie do skoku w wzwyż, w dal oraz trójskoku, a także sektory rzutów, które wyznaczają obszary, gdzie zawodnicy mogą wykonywać rzuty np. kulą, młotem, dyskiem. Przewidziane jest również montaż lekkich trybun oraz oświetlenia energooszczędnego.</p> <p>Rewitalizacja boiska przy ul. Sportowej ma na celu nie tylko przywrócenie obiektu do użytku w zakresie dyscyplin lekkoatletycznych, ale także jego ulepszenie aby mógł lepiej spełniać potrzeby zarówno sportowców jak i kibiców oraz zwiększył atrakcyjność imprez sportowych organizowanych na jego terenie. Ponadto projekty przyczyni się zwiększenia aktywności sportowej dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych jako czynnika stymulującego rozwój społeczny Gminy Kluczbork i mającego wpływ na budowanie więzi społecznych i tym samym przeciwdziałającego występowaniu problemów społecznych wśród dzieci i młodzieży z rodzin z problemami społecznymi poprzez zapewnienie szerokiej oferty zajęć sportowych na zrewitalizowanym obiekcie.</p>
Spójność z celami rewitalizacji	<p>Cel strategiczny nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.1, K1.2</p> <p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K2.2, K2.4</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Rezultatem realizacji projektu będzie poprawa atrakcyjności turystycznej Gminy Kluczbork. W efekcie spodziewany jest napływ turystów zainteresowanych turystyką weekendową, ukierunkowanych na odpoczynek, zabawę oraz rozwijanie zamiłowań sportowych. To z kolei może prowadzić do rozwoju branży usługowej i tworzenia nowych miejsc pracy w branży turystyczno - rekreacyjnej.</p> <p>Wskaźniki produktu: liczba wspartych obiektów infrastruktury sportowej zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]</p>

	<p>Wskaźniki rezultatu: liczba osób korzystającej ze zrewitalizowanych obiektów [os/rok]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, raport z monitoringu.</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
<p>Czas realizacji</p>	<p>2026-2028</p>
<p>Szacowana wartość przedsięwzięcia</p>	<p>8 000 000,00 zł</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gmina Kluczbork</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 2	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja terenu rekreacyjnego przy Parku Miejskim ul. Sportowa w Kluczborku.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Ośrodek Sportu i Rekreacji w Kluczborku Miejski Zarząd Obiektów Komunalnych w Kluczborku
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Sportowa, Kluczbork dz. nr 67/2 (obszar rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia	<p>Koncepcja rewitalizacji terenu rekreacyjnego położonego w bezpośrednim sąsiedztwie Parku Miejskiego ma na celu dostosowanie przestrzeni do współczesnych potrzeb mieszkańców i turystów, wykorzystując atrakcyjne położenie i rozbudowany program użytkowy. Głównym celem jest zwiększenie zainteresowania tym obszarem, zwłaszcza wśród lokalnej społeczności, czyniąc go centralnym miejscem spotkań, aktywności fizycznej, rekreacji i edukacji ekologicznej. Zakłada się, że zrewitalizowany przestrzeń stanie się silnym impulsem do integracji społecznej mieszkańców Kluczborka, poprzez organizację różnorodnych wydarzeń, festynów i innych atrakcji na jego terenie. Projekt skupił się głównie na stworzeniu wszechstronnej przestrzeni dostosowanej do różnych grup użytkowników, uwzględniając przy tym istniejącą infrastrukturę i naturalny charakter tego terenu wynikający z jego historii – teren dawnego miejskiego kąpieliska. Ze względu na swoje położenie w strefie sportowo-rekreacyjnej, odgrywa kluczową rolę w funkcjonalnej i urbanistycznej strukturze miasta.</p> <p>Rewitalizacja terenu obejmie utworzenie następujących stref funkcjonalnych tj. strefy młodzieżowej (instalacja tymczasowej sceny z wiatą rekreacyjną, budowa boiska do siatkówki plażowej, utworzenie siedzisk na skarpie, pergoli z huśtawkami oraz tory rolkowego), strefy dla dzieci (budowa fontanny posadzkowej oraz letniej szkoły ze ścieżką edukacyjną, strefy seniora (budowa boiska do gry w bule, instalacja stolików szachowych i ławek do odpoczynku), strefy chilloutu (instalacja modułowych hamaków) oraz strefy zieleńca (otwarta przestrzeń zielona dla dzieci i piknikowania).</p>
Spójność z celami rewitalizacji	<p>Realizacja projektu przyczyni się przede wszystkim do wzrostu aktywności fizycznej, co będzie miało przełożenie na poprawę zdrowia i kondycji fizycznej społeczności lokalnej. Stworzone miejsca spotkań i interakcji społecznej, umożliwi mieszkańcom nawiązywanie relacji, integrację społeczną oraz budowanie więzi społecznościowych przy jednoczesnym podniesieniu świadomości społeczności lokalnej wynikającej z umiejscowienia projektu wśród obszarów zielonych może pomóc w ochronie i zachowaniu przyrody, zapewniając jednocześnie możliwość korzystania z tych terenów w sposób zrównoważony i odpowiedzialny. Stworzenie tak atrakcyjnego miejsca może przyczynić się do zwiększenia liczby turystów, którzy chcą cieszyć się aktywnością na świeżym powietrzu oraz zwiedzać atrakcyjne miejsca w mieście a tym samym może stać się impulsem do rozwoju lokalnej gospodarki poprzez zachęcanie do inwestycji w turystykę, gastronomię, handel detaliczny oraz inne działalności związane z obsługą turystów i mieszkańców odwiedzających zrewitalizowaną przestrzeń.</p> <p>Cel strategiczny nr 1</p>

	<p>Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunki działania K1.1, K1.2</p> <p>Cel strategiczny nr 2</p> <p>Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunki działania K 2.4, K 2.5</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha]</p> <p>Wskaźniki rezultatu:</p> <p>liczba wydarzeń organizowanych na zrewitalizowanym obszarze [os./rok].</p> <p>liczba osób uczestniczących w wydarzeniach organizowanych na zrewitalizowanym obszarze [os./rok]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	2024-2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia	7 000 000,00 zł
Źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gminy Kluczbork

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 3	
Nazwa przedsięwzięcia	Remont sali sportowej KKS wraz z zapleczem z przeznaczeniem na Centrum Aktywności i Integracji Społecznej.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork, Centrum Aktywności Lokalnej
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Katowickiej 18 Kluczbork dz. nr 41/2,41/6,41/7 (obszar rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia	<p>Remont nieczynnej sali sportowej w celu stworzenia Centrum Aktywności i Integracji Społecznej. Centrum zlokalizowane będzie w budynkach nieistniejącego już Kluczborskiego Klubu Sportowego przy ul. Katowickiej. Na całość zabudowań składa się budynek po byłej sali gimnastycznej oraz budynek stanowiący jej zaplecze szatniowo-sanitarne. Ze względu na zły stan techniczny budynki wymagają gruntownego remontu. W związku z tym konieczne będą roboty rozbiórkowe, prace ziemne w celu izolacji fundamentów, wymiana posadzek, stolarki okiennej i drzwiowej, wymian konstrukcji dachowej wraz z jej pokryciem, roboty termomodernizacyjne związane z dociepleniem budynku. Ponadto wymian instalacji elektrycznej wraz z oświetleniem, instalacji CO oraz wodno-kanalizacyjnej. W związku z tym, że teren wokół jest również zaniedbany konieczne jest jego zagospodarowanie, wykonanie nasadzeń oraz ogrodzenie. Funkcyjny budynek po byłej sali sportowej pozostanie w takiej formie i kubaturze i będzie pełnił rolę sali widowiskowej, gdzie będą odbywały się spektakle teatralne, koncerty oraz inne przedsięwzięcia, które wymagają większej przestrzeni. Budynek gdzie wcześniej było zaplecze szatniowo-sanitarne zostanie przebudowany w taki sposób aby powstały tam pomieszczenia biurowe, salki edukacyjne, sala multimedialna, zaplecze kuchenne i sanitarne oraz pomieszczenie magazynowe. W ramach przebudowanego kompleksu powstanie Centrum Aktywności i Integracji Społecznej. W Centrum planowany jest szeroki wachlarz działań skierowanych na integrację społeczną również obywateli państw trzecich, których w gminie Kluczbork jest bardzo wielu co jest konsekwencją działań wojennych na Ukrainie. Będzie to miejsce dla rodziców, gdzie będą mogli spędzić pożytecznie czas sami lub razem z dzieckiem. Będzie tu udzielana pomoc psychologiczna, zarówno dla dzieci jak i ich rodziców poprzez arteterapię, muzykę, zajęcia teatralne, komunikację oraz twórczość. Cała zrewitalizowana przestrzeń pozbawiona będzie barier architektonicznych, co umożliwi korzystanie z niego osobom starszym i niepełnosprawnym, umożliwiając integrację wielopokoleniową. Tworząc to miejsce Gmina Kluczbork ma na celu stworzenie przestrzeni dla każdego niezależnie od jego narodowości, w której każdy będzie czuł się harmonijnie, napełniony energią do codziennej pracy na rzecz społeczeństwa i miasta.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich	<p>Celem tego projektu będzie stworzenie przestrzeni nakierowanej na szeroko rozumianą integrację społeczną, która pozwoli na organizację wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych oraz różnego rodzaju warsztatów.</p> <p>Cel strategiczny nr 1</p>

spójność z celami rewitalizacji	Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.1, K1.3, K.1.5
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu: liczba zrewitalizowanych obiektów zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach [szt.] powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją [ha] Wskaźniki rezultatu: liczba wydarzeń organizowanych w zrewitalizowanym obiekcie [szt./rok] liczba osób uczestnicząca w wydarzeniach organizowanych w zrewitalizowanym obiekcie [os./rok] liczba osób objętych wsparciem i usługami świadczonymi w zrewitalizowanym obiekcie [os./rok] Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględni również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.
Czas realizacji	2024-2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia	7 500 000,00 zł
Źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gminy Kluczbork

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 4	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Ośrodek Pomocy Społecznej w Kluczborku
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Ligonía 14b, Kluczbork dz.nr 86/18 (obszar rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt dotyczy remontu budynku zlokalizowanego przy ul. Ligonía w Kluczbork i adaptacji go na potrzeby utworzenia domu dziennego pobytu dla osób starszych. Remont obiektu obejmie roboty budowlane, instalacyjne, termomodernizację, prace wykończeniowe, zakup wyposażenia oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektu.</p> <p>Projekt ten jest upowszechnieniem nowych form wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami. Dom dziennego pobytu będzie umiejscowiony w strukturach pomocy społecznej gminy jako placówka wsparcia dziennego, realizująca zadania z zakresu pomocy osobom starszym, niepełnosprawnym w organizacji i aktywizacji życia w ramach terapii zajęciowej, integracji ze środowiskiem lokalnym, umożliwiania realizacji potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich. Dom będzie prowadził aktywizację osób starszych poprzez organizowanie różnych form aktywności np. gimnastyka, zajęcia taneczne, muzyczne, językowe, manualne, plastyczne oraz kurs komputerowy co pomoże seniorom w zachowaniu niezależności i samodzielności. Dzięki temu uczestnicy będą mogli rozwijać swoje zainteresowania, nawiązywać nowe kontakty oraz czynnie uczestniczyć w życiu poprzez udział w warsztatach tematycznych. Stworzenie miejsca gdzie osoby starsze mogą nawiązywać nowe znajomości, budować relacje społeczne i uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej, jest dla nich szczególnie istotne ponieważ mogą czuć się izolowane lub osamotnione i tym samym zagrożone wykluczeniem ze względu na swój wiek. Ponadto projekt ma na celu wsparcie dla rodzin i opiekunów osób starszych, którzy potrzebują czasu na odpoczynek lub załatwienie własnych spraw, wiedząc, że ich bliscy są odpowiednio zaopiekowani i bezpieczni.</p>
Spójność z celami rewitalizacji	<p>Celem tego projektu będzie stworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych, którego działanie nakierowane będzie na szeroko rozumianą integrację społeczną tych osób zapobiegając tym samym ich wykluczeniu z życia społecznego i aktywności ze względu na wiek.</p> <p>Cel strategiczny nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.3, K1.4</p>
	W rezultacie stworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych może przyczynić się do poprawy jakości życia tych osób, zapewniając im odpowiednią opiekę, wsparcie, aktywności oraz możliwość uczestnictwa w

Prognozowane rezultaty	<p>społeczności, co ma istotne znaczenie dla ich zdrowia, samopoczucia i ogólnej jakości życia seniorów.</p> <p>Wskaźniki produktu: liczba zrewitalizowanych obiektów w których realizowane są usługi społeczne [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba osób objętych usługami świadczonymi w domu dziennego pobytu [os./rok] liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami świadczonymi w domu dziennego pobytu [os./rok]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględni również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG</p>
Czas realizacji	<p>2025-2027</p>
Szacowana wartość przedsięwzięcia	<p>6 000 000,00</p>
Źródła finansowania	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gminy Kluczbork</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 5	
Nazwa przedsięwzięcia	Zagospodarowanie podwórek na obszarze rewitalizacji w ramach konkursu dotacyjnego „Przemiany podwórkowe”.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Wspólnoty Mieszkaniowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	Obszar rewitalizacji
Opis przedsięwzięcia	<p>Realizacja projektu będzie polegać na organizacji konkursu grantowego skierowanego do wspólnot mieszkaniowych, które chcą zrewitalizować przestrzeń w obrębie należących do nich budynków mieszkaniowych. Kluczowym elementem tego projektu jest zaangażowanie mieszkańców i lokalnych organizacji w proces podejmowania decyzji oraz realizacji działań. Partycypacja społeczna może przyczynić się do większej akceptacji projektu oraz lepszego dopasowania do potrzeb społeczności. Poprzez kompleksowe podejście i zaangażowanie społeczności lokalnej, planuje się przeprowadzić skuteczną rewitalizację zdewastowanych podwórek, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz wyglądu i funkcjonalności miasta a także warunków technicznych w obrębie otoczenia budynków mieszkalnych zlokalizowanych w strefie rewitalizacji. W ramach przedsięwzięcia planowane jest zmodernizowanie podwórek w strefie rewitalizacji ze szczególnym uwzględnieniem tworzenia trwałych elementów infrastruktury, miejsc parkingowych, miejsc wypoczynku, placów zabaw i małej architektury, likwidacja lub przebudowa budynków gospodarczych będących w złym stanie technicznym i w znacznej części pokrytych azbestem. Ponadto poza rewitalizacją infrastruktury na terenie podwórek w ramach projektu możliwe będzie również odnowienie elewacji budynku od strony podwórka tak aby stworzyć spójną, estetyczną i uporządkowaną przestrzeń, przyjazną dla jej użytkowników.</p> <p>Prace rewitalizacyjne będą prowadzone z nastawieniem na wyeksponowanie istniejącej zieleni, która zostanie uzupełniona o nowe nasadzenia gatunków rodzimych. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez stworzenie nowych miejsca do odpoczynku, rekreacji i spotkań co będzie miało przełożenia na wzmacnianie więzi społecznych. Ponadto zaangażowanie członków wspólnot mieszkaniowych do współpracy i wspólnego planowania przestrzeni, tak aby jak najlepiej dostosować ją do potrzeb mieszkańców wpłynie na wzrost poczucia wspólnoty i współdecydowania o miejscu w którym żyją.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu będzie stworzenie harmonijnej przestrzeni miejskiej, spełniającej oczekiwania jej użytkowników zapewniającej zrównoważony rozwój urbanistyczny obszaru rewitalizacji.</p> <p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K 2.3, K2.6</p>

Prognozowane rezultaty	<p>W rezultacie realizacji projektu, którego przedmiotem będzie zagospodarowanie i rewitalizacja zdewastowanych podwórek można osiągnąć wiele pozytywnych i wymiernych rezultatów dla społeczności lokalnej oraz przyczynić się do tworzenia bardziej przyjaznego, atrakcyjnego i zrównoważonego środowiska miejskiego.</p> <p>Wskaźniki produktu: liczba udzielonych dotacji dla wspólnot mieszkaniowych na remont podwórka [szt.] powierzchnia podwórek objętych rewitalizacją [ha]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba ludności zamieszkującej obszar zrewitalizowanych podwórek [os]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	2025-2030
Szacowana wartość przedsięwzięcia	1 600 000,00
Źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gmina Kluczbork środki prywatne

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 6	
Nazwa przedsięwzięcia	Zrównoważone wykorzystanie zieleni miejskiej na terenie miasta Kluczborka poprzez rewitalizację terenów zielonych znajdujących się przy Powiatowym Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku.
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Skłodowskiej-Curie 23, 46-200 Kluczbork
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Powiat Kluczborski Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt dotyczy kompleksowego przedsięwzięcia inwestycyjnego w zakresie rewitalizacji terenów zielonych znajdujących się przy Powiatowym Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku.</p> <p>Zakres prac w szczególności obejmował będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie cięć pielęgnacyjnych istniejącego drzewostanu, - wykonanie nowych nasadzeń w szczególności drzew i krzewów, - wyznaczenie i wykonanie ciągów pieszych przystosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, - zagospodarowanie terenu wokół budynków szpitalnych poprzez posadwienie małej architektury (ławki, kosze), - zagospodarowanie terenu poprzez umiejscowienie urządzeń zabawowych dla dzieci (pacjenci oddziałów szpitalnych), - wykonanie ścieżki sensorycznej lub ścieżki zdrowia, umiejscowienie na terenie urządzeń siłowni zewnętrznej, - prace konserwatorskie i zabezpieczające w odniesieniu do obiektów, małej architektury objętych ochroną konserwatorską a znajdujących się na przedmiotowym terenie. <p>Podjęcie przez Wnioskodawcę działań na rzecz poprawy ładu przestrzennego i rewitalizacji obszarów zdegradowanych, poprzez kompleksowe przedsięwzięcie infrastrukturalne, doprowadzić ma do nadania przestrzeni miasta Kluczbork nowej jakości funkcjonalnej i stworzenia warunków do rozwoju, w oparciu m.in. o zrewitalizowane tereny wokół Powiatowego Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Głównym celem projektu będzie stworzenie na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia uporządkowanej, zielonej przestrzeni która może przynieść wiele korzyści zarówno dla pacjentów, personelu medycznego oraz lokalnej społeczności oraz wpłynie na ogólną atmosferę i wizerunek placówki medycznej.</p> <p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K 2.2, K2.4</p>
	W rezultacie realizacji projektu, którego przedmiotem będzie zagospodarowanie terenu wokół szpitala może być poprawy zdrowia i samopoczucia pacjentów poprzez zapewnienie im relaksującej przestrzeni

Prognozowane rezultaty	<p>do odpoczynku i rekonwalescencji. Zielone otoczenie może przyczynić się do zmniejszenia poziomu stresu i poprawić nastrój pacjentów, co może mieć pozytywny wpływ na proces ich powrotu do zdrowia.</p> <p>Wskaźniki produktu: Powierzchnia terenów zielonych objętych rewitalizacją [ha]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: Liczba osób korzystających terenów zielonych objętych rewitalizacją [os./rok].</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	<p>2026-2027</p>
Szacowana wartość przedsięwzięcia	<p>600 000,00 zł</p>
Źródła finansowania	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Powiatu Kluczborskiego</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 7	
Nazwa przedsięwzięcia	Zmiana sposobu użytkowania budynku po byłych oddziałach szpitalnych (dziecięcy, laryngologiczny) na potrzeby prowadzenia działalności rehabilitacyjnej, usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Skłodowskiej-Curie 23, 46-200 Kluczbork (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Powiat Kluczborski Powiatowe Centrum Zdrowia S.A. w Kluczborku
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt dotyczy kompleksowego przedsięwzięcia inwestycyjnego w zakresie zmiany sposobu użytkowania budynku po byłych oddziałach szpitalnych (dziecięcy, laryngologiczny) na potrzeby prowadzenia działalności rehabilitacyjnej, usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>Zakres prac w szczególności obejmował będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prace remontowo-budowlane obejmujące wnętrze budynku i teren zewnętrzny, - prace instalacyjne, - roboty budowlane i instalacyjne związane z odnawialnymi źródłami energii, - zakup sprzętu i wyposażenia na potrzeby prowadzenia nowej działalności. <p>W zrewitalizowanym budynku Wnioskodawca zamierza świadczyć szeroki wachlarz usług tj. rehabilitacyjne, społeczne i zdrowotne na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych co przyczyni się do przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Dzięki nadaniu obiektowi nowych funkcji stworzone zostaną warunki do spędzania czasu wolnego, samodoskonalenia i aktywności a jednocześnie nastąpi poprawa bezpieczeństwa publicznego i socjalnego.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Celem tego projektu będzie stworzenie centrum zapewniającego wsparcie i pomoc osobom potrzebującym różnego rodzaju usług i rehabilitacji. Centrum będzie oferować szeroki zakres usług, obejmujących opiekę nad osobami starszymi, wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami, terapię zajęciową, poradnictwo psychologiczne, usługi terapeutyczne dla osób uzależnionych, a także szkolenia zawodowe i wiele innych działań nakierowanych na szeroko rozumianą integrację społeczną.</p> <p>Cel strategiczny nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.3, K1.4</p>
	Wskaźniki produktu:

Prognozowane rezultaty	<p>liczba zrewitalizowanych obiektów w których realizowane są usługi społeczne [szt.]</p> <p>źniki rezultatu:</p> <p>liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej [szt.]</p> <p>liczba osób objętych usługami świadczonymi w centrum [os./rok]</p> <p>liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami świadczonymi w domu dziennego pobytu [os./rok]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	<p>2026-2030</p>
Szacowana wartość przedsięwzięcia	<p>3 600 000,00 zł</p>
Źródła finansowania	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027</p> <p>Wkład własny Powiatu Kluczborskiego</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 8	
Nazwa przedsięwzięcia	Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych.
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Ligonía 14c, Kluczbork dz.nr 86/19 (obszar rewitalizacji)
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Środowiskowy Dom Samopomocy
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt dotyczy remontu budynku zlokalizowanego przy ul. Ligonía 14c w Kluczbork i adaptacji go na potrzeby utworzenia filii Środowiskowego Domu Samopomocy w Kluczborku dla osób niepełnosprawnych. Remont obiektu obejmie roboty budowlane, instalacyjne, termomodernizację, prace wykończeniowe, zakup wyposażenia oraz zagospodarowanie terenu wokół obiektu. Projekt ten jest upowszechnieniem nowych form wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Dom dziennego pobytu dla osób ze sprzężoną niepełnosprawnością i spektrum autyzmu będzie umiejscowiony w strukturach Środowiskowego Domu Samopomocy, realizującego zadania z zakresu pomocy osobom niepełnosprawnym w organizacji i aktywizacji życia w ramach terapii zajęciowej oraz integracji ze środowiskiem lokalnym. Będzie on stanowił ośrodek wsparcia zabezpieczający potrzeby osób z dużymi deficytami psychofizycznymi w tym głęboką niepełnosprawnością intelektualną. W ośrodku zostaną stworzone sale przygotowane do pracy indywidualnej oraz pracy w małych grupach m.in. sala do kinezyterapii, fizykoterapii, sala sensoryczna, sale do prowadzenia treningów. Pozwoli to na realizację różnorodnych form zajęć, takich jak arteterapia, muzykoterapia, terapia ruchem czy terapia zajęciowa gdzie osoby z głęboką niepełnosprawnością intelektualną mogą rozwijać swoje umiejętności, poprawiać sprawność fizyczną oraz komunikacyjną, a także wyrażać swoje emocje. Istotnym celem jest rozwijanie umiejętności życiowych, które mogą umożliwić osobom z głęboką niepełnosprawnością intelektualną większą niezależność i samodzielność. Obejmuje to naukę podstawowych czynności codziennych, jak również umiejętności społeczne i komunikacyjne.</p> <p>Projekt zakłada bezpośrednio pomoc i opiekę nad osobami niepełnosprawnymi ale pośrednio ma na celu również wsparcie dla rodzin i opiekunów tych osób, którzy potrzebują czasu na odpoczynek lub załatwienie własnych spraw, wiedząc, że ich bliscy są odpowiednio zaopiekowani i bezpieczni.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Celem tego projektu będzie stworzenie domu dziennego pobytu dla osób ze sprzężoną niepełnosprawnością i spektrum autyzmu, którego działanie nakierowane będzie na zapewnienie im odpowiedniej opieki, wsparcia oraz możliwości rozwijania się i uczestnictwa w społeczeństwie.</p> <p>Cel strategiczny nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.3</p>

Prognozowane rezultaty	<p>W rezultacie stworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych może przyczynić się do poprawy jakości życia tych osób, zapewniając im odpowiednią opiekę, wsparcie, aktywności oraz możliwość uczestnictwa w społeczności, co ma istotne znaczenie dla ich zdrowia, samopoczucia i ogólnej jakości życia seniorów</p> <p>Wskaźniki produktu: liczba zrewitalizowanych obiektów w których realizowane są usługi społeczne dla osób niepełnosprawnych [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba osób objętych usługami świadczonymi w ośrodku dziennego pobytu dla osób niepełnosprawnych [os./rok]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	2026-2027
Szacowana wartość przedsięwzięcia	7 500 000,00 zł
Źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gminy Kluczbork

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 9	
Nazwa przedsięwzięcia	Modernizacja basenu zewnętrznego w Bąkowie wraz z infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Ośrodek Sportu i Rekreacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	Dobrzyny 3, 46-233 Bąków Dz.nr 209/4, 209/51 (poza obszarem rewitalizacji).
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt zakłada modernizację basenu zewnętrznego znajdującego się na terenie ośrodka turystycznego w Bąkowie, będącego własnością Gminy Kluczbork. Przedsięwzięcie zakłada szereg prac inwestycyjnych związanych z remontem niecki basenowej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną oraz remontem budynków towarzyszących wraz z zapleczem sanitarno-technicznym. Prace obejmować będą roboty budowlane, instalacyjne, wykończeniowe i będą miały na celu ulepszeniem istniejących już budynków, infrastruktury lub elementów budowlanych w celu poprawy ich stanu technicznego, estetyki lub funkcjonalności. W toku prac zastosowane zostaną technologie ekologiczne, takie jak instalacje odnawialnych źródeł energii, systemy gospodarki wodnej czy segregacji odpadów.</p> <p>Modernizacja ośrodka turystycznego będzie prowadzona w sposób kompleksowy i zrównoważony, uwzględniając potrzeby zarówno turystów, jak i lokalnej społeczności oraz środowiska naturalnego. Proces zakłada wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań i udogodnień w celu poprawy jakości oferowanych usług oraz zwiększenia atrakcyjności tego miejsca z zachowaniem jego walorów przyrodniczych, co przyczyni się do zrównoważonego rozwoju turystyki oraz ochrony środowiska naturalnego. Przestrzeń po rewitalizacji Realizacja projektu pozwoli na stworzenie miejsca spotkań i interakcji społecznej, umożliwiając mieszkańcom nawiązywanie relacji, integrację społeczną oraz budowanie więzi społecznościowych ponadto będzie impulsem do rozwoju lokalnej gospodarki poprzez zachęcanie do inwestycji w turystykę. Zwiększy się też możliwość wykorzystania zrewitalizowanej przestrzeni do organizacji wydarzeń kulturalnych, festiwali, koncertów, warsztatów, zajęć w ramach zielonych szkół oraz innych aktywności edukacyjnych.</p> <p>Kluczowym elementem skutecznej rewitalizacji ośrodka turystycznego będzie partnerstwo pomiędzy różnymi interesariuszami, w tym władzami lokalnymi, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz społecznością lokalną. Współpraca pozwoli na skoordynowane działania na rzecz zachowania walorów przyrodniczych ośrodka oraz zapewni wsparcie dla działań związanych z ochroną walorów przyrodniczych tego miejsca.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Cel strategiczny nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.1, K1.2, K1.5</p>
Prognozowane rezultaty	Efektem realizacji projektu będzie poprawa atrakcyjności turystycznej gminy Kluczbork. W efekcie spodziewany jest napływ turystów zainteresowanych

	<p>turystyka weekendową, ukierunkowanych na odpoczynek, zabawę oraz rozwijanie zamiłowań sportowych jak i więzi z naturalnym środowiskiem. To z kolei może prowadzić do rozwoju branży usługowej i tworzenia nowych miejsc pracy w branży turystyczno – rekreacyjnej.</p> <p>Wskaźniki produktu: powierzchnia zrewitalizowanych obszarów [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba wydarzeń organizowanych w zrewitalizowanym ośrodku [szt./rok] liczba osób korzystających z obiektu [os./rocznie]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności</p>	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
<p>Czas realizacji</p>	<p>2026-2029</p>
<p>Szacowana wartość przedsięwzięcia</p>	<p>15 000 000,00</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gmina Kluczbork</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 10	
Nazwa przedsięwzięcia	Rewitalizacja Kluczborskiego Centrum Kultury.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Kluczborskie Centrum Kultury
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Mickiewicza 5, 46-200 Kluczbork (obszar rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia	<p>Kluczborskie Centrum Kultury ma swoją siedzibę w budynku gminy wpisanym do rejestru zabytków zlokalizowanym przy ul. Mickiewicza 5. Ta jednostka kultury, będąca jednostką organizacyjną gminy, organizuje i prowadzi działalność w zakresie upowszechniania kultury oraz rozwijania i zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców miasta. Każdego roku organizuje lub współorganizuje około 100 imprez o różnym charakterze tj. festiwale, przeglądy, koncerty, wystawy, spotkania, konkursy, seanse filmowe, pokazy teatralne oraz warsztaty. W ramach planowanego projektu zrealizowane zostaną prace budowlane, których celem będzie odnowienie tego zabytkowego budynku zarówno na zewnątrz (remont elewacji, montaż windy zewnętrznej, renowacja pokrycia dachowego, wymiana obróbek blacharskich, termomodernizacja budynku) jak i od środka (wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, wymiana instalacji, remont sal edukacyjnych, dostosowanie do wymagań przeciwpożarowych). Cały budynek zostanie dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, poza dobudową windy wprowadzone zostaną nowoczesne udogodnienia poprawiające dostępność obiektu dla osób ze szczególnymi potrzebami. Remont pozwoli na poprawę stanu technicznego budynku, co przyczyni się do zwiększenia jego trwałości i funkcjonalności. Odnowiony dom kultury stanie się atrakcyjnym miejscem spotkań i wydarzeń dla społeczności lokalnej.</p> <p>Dodatkowo projekt będzie obejmował rewitalizację skweru za budynkiem Centrum Kultury w obrębie, którego odbywa się wiele inicjatyw plenerowych. Przeprowadzenie remontu budynku jaki i terenu wokół będzie stanowić impuls do rozwoju życia kulturalnego w danej społeczności. Nowoczesne i przyjazne przestrzenie kulturalne zachęcają do organizowania różnorodnych wydarzeń artystycznych, edukacyjnych i społecznych, co może przyczynić się do wzrostu świadomości kulturowej i integracji społecznej. Realizacja wpłynie znacząco na podniesienie konkurencyjności gminy w zakresie prowadzonej działalności i edukacji kulturalnej, rozwoju turystyki, poprawy jakości życia mieszkańców i ich identyfikacji z miejscem zamieszkania. Inwestycja wpłynie także na poprawę wzajemnych relacji grup korzystających z obiektu Centrum Kultury w Kluczborku. Obiekt stanie się otwartym miejscem spotkań, wymiany myśli i współpracy.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Głównym celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców Kluczborka oraz wzmocnienie więzi społecznych, jak również poprawa estetyki przestrzeni publicznej. Co wpłynie pozytywnie na wzrost aktywności w sferze kultury i edukacji i w związku z możliwością wykorzystania zrewitalizowanego przestrzenia do organizacji różnego rodzaju wydarzeń.</p> <p>Cel strategiczny nr 1</p>

	<p>Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K1.1, K1.2, K1.5</p> <p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K2.1, K2.6</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Wskaźniki produktu: powierzchnia zrewitalizowanych obszarów [szt.] liczba obiektów kulturalnych objętych wsparciem [szt.] Wskaźniki rezultatu: liczba wydarzeń organizowanych w zrewitalizowanym centrum [szt./rok] liczba osób korzystających oferty centrum kultury [os./rocznie]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	2025-2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia	7 000 000,00
Źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 Wkład własny Gmina Kluczbork

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 11	
Nazwa przedsięwzięcia	Rozbudowa i przebudowa krytej pływalni w Kluczborku.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Ośrodek Sportu i Rekreacji
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Kołłątaja 3, 46-203 Kluczbork (poza obszarem rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt zakłada rozbudowę oraz przebudowę istniejącego budynku krytej pływalni przy ul. Kołłątaja w Kluczborku. Projektowana rozbudowa będzie stanowić powiększenie pływalni o część rekreacyjną zawierającą nieckę basenową, wanny spa, brodzik dla dzieci oraz zespół saun. Obecnie obiekt, który ma już przeszło 20 lat jest znacząco wyeksploatowany i wymaga unowocześnienia. Projektowany obiekt posiadać będzie niezbędne do funkcjonowania urządzenia techniczno – budowlane oraz wyposażenie instalacyjne. Planowana przebudowa zakłada zmiany w obrębie wejścia i holu oraz zespołu szatni i natrysków związane ze zwiększeniem potencjału pływalni oraz zmianą sposobu korzystania z szatni, przebieralni i natrysków a także zmianą systemu kasowego. Ponadto projekt zakłada przebudowę ścian zewnętrznych i wewnętrznych, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę wyposażenia instalacyjnego, wymianę pokrycia dachowego oraz montaż urządzeń rekreacyjnych tj. zjeżdżalni, armatek i kurtyn wodnych. Obiekt będzie posiadał własną instalację solarną i fotowoltaiczną. Wdrożenie rozwiązań mających na celu zmniejszenie zużycia energii, na przykład poprzez instalację efektywnych urządzeń techniki basenowej zasilanych za pomocą odnawialnych źródeł energii. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy kondycji fizycznej i zdrowia lokalnej społeczności a dostępna zmodernizowana infrastruktura umożliwi organizację wielu różnego rodzaju wydarzeń sportowych, zawodów, imprez społecznych czy spotkań lokalnej społeczności, co przyczynia się do integracji społecznej oraz promocji zdrowego stylu życia. Ponadto przedsięwzięcie przyczyni się do urozmaicenia i rozszerzenia oferty w zakresie infrastruktury sportowej. Ponad to przedsięwzięcie polegające na przebudowie istniejącej infrastruktury basenu będzie odpowiedzią na liczne postulaty mieszkańców, wskazujące tą inwestycję za najbardziej potrzebną i stanowiącą uzupełnienie miejskiej bazy sportowej.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Celem projektu będzie stworzenie nowoczesnego obiektu, który przyczyni się do urozmaicenia i rozszerzenia oferty w zakresie infrastruktury sportowej gminy Kluczbork.</p> <p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K2.2, K2.4</p>
Prognozowane rezultaty	<p>Wskaźniki produktu: liczba zrewitalizowanych obiektów infrastruktury sportowej [szt.] Wskaźniki rezultatu: liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej [szt.]</p>

	<p>liczba osób objętych usługami świadczonymi w centrum [os./rok] liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami świadczonymi w domu dziennego pobytu [os./rok]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności</p>	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
<p>Czas realizacji</p>	<p>2027-2030</p>
<p>Szacowana wartość przedsięwzięcia</p>	<p>53 000 000,00</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gmina Kluczbork</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 12	
Nazwa przedsięwzięcia	Działania na rzecz wzrostu poziomu przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Ośrodek Pomocy Społecznej, Zakład Aktywności Kluczbork, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Zamkowa 6, 46-200 Kluczbork ul. gen. Pułaskiego 5, 46-200 Kluczbork
Opis przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork zamierza podejmować działania mające na celu wsparcie przedsiębiorczość i tworzenie miejsc pracy poprzez organizowanie bezpłatnych lub nisko opłacanych szkoleń, warsztatów i doradztwa dla przedsiębiorców w zakresie prowadzenia biznesu, zarządzania finansami, marketingu czy planowania strategicznego w celu zwiększenia szans powodzenia nowych przedsięwzięć. Prowadzona będzie również współpraca z lokalnymi szkołami i innymi instytucjami edukacyjnymi w celu promowania przedsiębiorczości wśród młodzieży oraz zapewnienia odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji przyszłych przedsiębiorców. W ramach podejmowanych działań realizowane będą szkolenia i doradztwo z zakresu pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozpoczęcie lub prowadzenie działalności gospodarczej w tym przez osoby z niepełnosprawnością. Poradnictwo Działania te są bardzo istotne ponieważ wzrost poziomu przedsiębiorczości i tworzenie nowych miejsc pracy są kluczowymi celami dla Gminy Kluczbork, ponieważ przyczyniają się one do rozwoju lokalnej gospodarki i poprawy warunków życia mieszkańców. Ponadto działania te mają na celu wykorzystanie istniejących zasobów i potencjału w procesie generowania pozytywnych zjawisk sfery społecznej i gospodarczej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	Cel strategiczny nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji Kierunki działania K 1.5
Prognozowane rezultaty	Wskaźniki produktu: Liczba nowo zarejestrowanych działalności gospodarczych [szt.] Wskaźniki rezultatu: liczba osób objętych wsparciem [os./rok] liczba osób niepełnosprawnych objętych usługami w zakresie doradztwa [os./rok] liczba przeprowadzonych szkoleń [szt./rok] Sposób pomiaru: sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, listy obecności, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.

<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności</p>	<p>Osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględni dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
<p>Czas realizacji</p>	<p>2025-2030</p>
<p>Szacowana wartość przedsięwzięcia</p>	<p>120 000,00</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gmina Kluczbork</p>

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 13	
Nazwa przedsięwzięcia	Podniesienie estetyki przestrzeni publicznej miasta Kluczborka poprzez remont zabytkowych elewacji budynków Zespołu Szkół Ogólnokształcących oraz Zespołu Szkół Nr I w Kluczborku.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Powiat Kluczborski
Lokalizacja przedsięwzięcia	Zespół Szkół Ogólnokształcących ul. Mickiewicza 10 Kluczbork, dz. nr 97/4 a.m. 6 Zespół Szkół Nr I w Kluczborku ul. Skłodowskiej-Curie 13 Kluczbork, dz.nr 253 a.m. 6
Opis przedsięwzięcia	Projekt dotyczy kompleksowego przedsięwzięcia inwestycyjnego w zakresie remontu elewacji dwóch obiektów szkolnych. Oba budynki są wpisane do rejestru zabytków, dlatego też zakres prac w szczególności obejmował będzie prace konserwatorskie i renowacyjne, które mają na celu przywrócenie zabytkowym elewacjom ich pierwotnego wyglądu oraz ochronę przed dalszą degradacją. Prace będą odbywać się pod nadzorem wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i będą obejmować w szczególności oczyszczenie zanieczyszczeń, naprawę uszkodzeń, rekonstrukcję elementów architektonicznych oraz zabezpieczenie przed wilgocią i działaniem czynników atmosferycznych z uwzględnieniem zachowania autentyczność zabytkowego charakteru obu budynków. Realizacja projektu pozwoli na zachowanie historycznej tożsamości i dziedzictwa kulturowego i przekazanie tych wartości dla przyszłych pokoleń oraz zapewni kontynuacja bogatej historii i tradycji związanej z edukacją która realizowana była w tych obiektach od pokoleń.
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	Celem projektu jest poprawa estetyki przestrzeni publicznej miasta oraz zabezpieczenie przed dalszą degradacją zabytkowej tkanki miejskiej poprzez dostosowanie elewacji budynków dwóch szkół średnich do współczesnych standardów technicznych co przyczyni się do kreowanie unikalnej tożsamości miejsca. Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K2.2, K2.4 Sposób pomiaru: sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, protokoły odbioru, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.
Prognozowane rezultaty	W rezultacie realizacji projektu, którego przedmiotem będzie remont zabytkowych elewacji budynków Zespołu Szkół Ogólnokształcących oraz Zespołu Szkół Nr I w Kluczborku można osiągnąć wiele pozytywnych i wymiernych rezultatów dla społeczności lokalnej oraz przyczynić się do

	<p>tworzenia bardziej przyjaznego, atrakcyjnego i zrównoważonego środowiska miejskiego.</p> <p>Wskaźniki produktu: liczba zrewitalizowanych zabytkowych obiektów na obszarze rewitalizacji rewitalizowanych obszarach [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba osób korzystających z obiektów [os.]</p> <p>Sposób pomiaru: protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
Czas realizacji	2025-2026
Szacowana wartość przedsięwzięcia	7 000 000,00
Źródła finansowania	Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Powiatu Kluczborskiego

KARTA PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO NR 14	
Nazwa przedsięwzięcia	Podniesienie estetyki przestrzeni publicznej miasta Kluczborka poprzez remont elewacji Muzeum im. Jana Dzierżona wraz z remontem pawilonu plenerowego z wystawą stałą uli figuralnych.
Podmiot realizujący oraz współrealizatorzy przedsięwzięcia	Gmina Kluczbork Muzeum im. Dzierżona
Lokalizacja przedsięwzięcia	ul. Zamkowa 10, 46-200 Kluczbork (obszar rewitalizacji)
Opis przedsięwzięcia	<p>Projekt dotyczy kompleksowego przedsięwzięcia inwestycyjnego w zakresie remontu zabytkowej elewacji budynku muzeum im. Jana Dzierżona. Budynek ten jest wpisany do rejestru zabytków, dlatego też zakres prac obejmował będzie prace konserwatorskie i renowacyjne, które mają na celu przywrócenie zabytkowej ceglanej elewacji jej pierwotnego wyglądu oraz ochronę przed dalszą degradacją. Ochrona elewacji przed wilgocią będzie kluczową dla zapobieżenia uszkodzeniom strukturalnym i zabezpieczenia przed dalszym niszczeniem. Do tego celu konieczne będzie zastosowanie impregnatów hydrofobowych oraz uszczelnianie spoin. Ze względu na duże znaczenie historyczne budynku, podczas remontu elewacji muzeum szczególną uwagę będzie się przywiązywać do zachowania autentycznego charakteru i atmosfery zabytku. Wszelkie prace będą prowadzone pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i realizowane z poszanowaniem oryginalnego wyglądu budynku oraz zgodnie z zasadami dla konserwacji obiektów będących ważnym elementem dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Ponadto projekt zakłada remont zewnętrznego pawilon z wystawą uli figuralnych znajdującego się na skwarze przy budynku Muzeum. Konieczne będzie przeprowadzenie oceny stanu drewnianej konstrukcji wiaty, która potwierdzi szczegółowy zakres remontu. Na pewno ze względu na wiek zadania, konieczne będzie wzmocnienie konstrukcji dodatkowymi elementami oraz zastąpienie zniszczonych części nowymi drewnianymi elementami z dbałością o odtworzenie ich pierwotnego wyglądu. Istotnym elementem remontu wity będzie odpowiednia konserwacja drewna, która ma na celu ochronę przed wilgocią, szkodnikami i działaniem czynników atmosferycznych na dalsze lata jej funkcjonowania. Ponadto oprócz wiaty planuje się padać renowacji wystawione w niej ule figuralne.</p>
Cele przedsięwzięcia i ich spójność z celami rewitalizacji	<p>Celem realizacji projektu jest przywrócenie pierwotnego wyglądu zabytkowego budynku muzeum, uwzględniając historyczne detale i charakterystyczne cechy architektoniczne, co przyczyni się do zachowania integralności historycznej i architektonicznej obiektu oraz zapewnienie odpowiednich warunków dla ekspozycji i ochrony zgromadzonych w nim zbiorów.</p> <p>Cel strategiczny nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K2.2, K2.4</p>

<p>Prognozowane rezultaty</p>	<p>W rezultacie realizacji projektu nastąpi wzrost zainteresowania ofertą muzeum ze strony lokalnej społeczności i turystów oraz większą aktywność społeczną związaną z działalnością muzeum, taką jak udział w wydarzeniach, warsztatach czy działaniach edukacyjnych realizowanych przez muzeum oraz przyczynić się do tworzenia bardziej przyjaznego, atrakcyjnego i zrównoważonego środowiska miejskiego.</p> <p>Wskaźniki produktu: liczba zrewitalizowanych obiektów zabytkowych na obszarze rewitalizacji [szt.]</p> <p>Wskaźniki rezultatu: liczba osób korzystających z zrewitalizowanego obiektu [os./rok] liczba wystaw w zrewitalizowanym obiektów [os./rok]</p> <p>Sposób pomiaru: sprawozdanie z realizacji przedsięwzięcia, protokoły odbioru, dokumentacja zdjęciowa, raport z monitoringu.</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności</p>	<p>Realizacja projektu zakłada zapewnianie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami poprzez likwidację barier architektonicznych oraz stosowanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych. Tym samym osoby ze szczególnymi potrzebami, w tym z różnymi niepełnosprawnościami nie będą wykluczone z możliwości korzystania z produktów i rezultatów przedsięwzięcia. Przedsięwzięcie uwzględnia również dostępność informacyjno-komunikacyjną, która osiągnięta będzie poprzez dążenie do wykorzystania różnorodnych kanałów komunikacyjnych w celu rozpowszechniania informacji o projekcie, a dane tam prezentowane będą w różnych formach dostępne dla różnych grup odbiorców uwzględniając różnice kulturowe, językowe, wiekowe, niepełnosprawności oraz wszelkie inne czynniki, które mogą wpływać na zrozumienie informacji. Ponadto zachowanie dostępności informacyjnej będzie dotyczyć regularnego dostarczania aktualizacji projektu, informacji o postępach i zmianach, aby wszystkie zainteresowane strony były na bieżąco, a wszystko z zachowaniem standardów WCAG.</p>
<p>Czas realizacji</p>	<p>2025-2026</p>
<p>Szacowana wartość przedsięwzięcia</p>	<p>1 500 000,00</p>
<p>Źródła finansowania</p>	<p>Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021 – 2027 wkład własny Gmina Kluczbork,</p>

3.3.2 Wykaz uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

W poniższej tabeli zaprezentowano zbiorczą charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 lit. b Ustawy o rewitalizacji. Projekty te charakteryzują się mniejszym stopieniem oddziaływania, jednak ich realizacja jest bardzo istotna ze względu na konieczność pełnego wdrożenia celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Ich realizacja wpłynie w sposób pozytywny na stan obszaru rewitalizacji oraz pozostałej części gminy ponieważ, część z nich zlokalizowana jest na terenie poza obszarem rewitalizacji. Projekty te nie były szczegółowo opracowane na etapie tworzenia GPR Gminy Kluczbork ale są spójne z celami procesu rewitalizacji, a ich realizacja przyczyni się do większego zintegrowania interwencji rewitalizacyjnej.

Tabela nr 20. Uzupełniające przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Kluczbork.

LP.	NAZWA UZUPEŁNIAJĄCEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO	ZAKRES UZUPEŁNIAJĄCEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNEGO	POWIĄZANIE Z CELAMI REWITALIZACJI I KIERUNKAMI DZIAŁAŃ
1.	Rozwój i modernizacja infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej.	Przedsięwzięcie polega na budowie, przebudowie oraz modernizacji lub remoncie wraz z doposażeniem istniejących obiektów sportowych i rekreacyjnych na rzecz różnych grup interesariuszy rewitalizacji. Zakres dotyczy: boisk sportowych oraz terenowych urzędzeń sportowych, kortów tenisowych oraz zaplecza szatniowo-sanitarnego dla ww. obiektów. W ramach przedsięwzięcia planuje się m.in. remont Kampusu Sportowo-Rekreacyjnego STOBRAWA, budowę zadanego kortu tenisowego, budowę tras rowerowych MTB oraz pump tracka.	Cel nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji Kierunki działania K 2.2, 2.4
2.	Rozwój gminnej infrastruktury edukacyjnej.	Zakres przedsięwzięcia obejmuje modernizację istniejącej infrastruktury szkolnej szczebla podstawowego a także wyposażenie lub doposażenie w nowoczesny sprzęt i materiały dydaktyczne pracowni w tych placówkach. W ramach przedsięwzięcia planuje się prace modernizacyjne m.in. w PSP nr 2, PSP nr 5, PSP w Bogacicy , PSP w Kujakowicach. Ponadto w odniesieniu do placówek oświatowych planowane są prace termomodernizacyjne m.in. w PSP nr 1, PSP w Bąkowie, PSP w Kuniowie i Szkole Muzycznej.	Cel nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. Kierunki działania K 1.1

		Ponadto planuje się rozwój infrastruktury przedszkolnej w zakresie wyrównania dostępu do ww. usług. W tym zakresie planuje się modernizację następujących placówek PP nr 1, PP nr 2, PP nr 5, PP nr 7, PP nr 8 oraz PP w Bogacicy.	
3.	Rewitalizacja terenów zielonych i inwestycje w zielono niebieską infrastrukturę.	Rewitalizacja terenów zielonych ma na celu przywrócenie, ochronę i rozwój przestrzeni zieleni w obszarach miejskich w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz zachowania środowiska naturalnego. Tereny zielone pełnią istotną rolę w ochronie środowiska poprzez absorpcję dwutlenku węgla, redukcję efektu miejskiej wyspy ciepła, poprawę jakości powietrza oraz zachowanie różnorodności biologicznej. W ramach przedsięwzięcia planowane jest tworzenie w obszarze rewitalizacji skwerów, parków kieszonkowych oraz łąk kwietnych. Takie działania przyczynią się do poprawy estetyki i atrakcyjności obszaru poprzez stworzenia miejsca spotkań, rekreacji i integracji społecznej mieszkańców, wspierając tworzenie wspólnot i relacji międzyludzkich.	<p>Cel nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunki działania K 2.4</p>
4.	Poprawa warunków bytowych poprzez modernizację gminnej tkanki mieszkaniowej.	Modernizacja gminnej tkanki mieszkaniowej to proces obejmujący działania, które będą miały na celu poprawę warunków mieszkaniowych oraz estetyki gminnych lokali mieszkalnych co przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W tym zakresie planuje się prace remontowo budowlane oraz instalacyjne w zakresie instalacji wodno-kanalizacyjnej i elektrycznej. Ponadto planuje się prace termomodernizacyjne, mające wpływ na ochronę środowiska a polegające na dociepleniu ścian i stropów, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej oraz wymianie źródeł ciepła na niskoemisyjne. Inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową zgodnie z intencją procesu rewitalizacji, będą połączone z działaniami społecznymi mającymi na celu integrację lokalnej społeczności.	<p>Cel nr 1 Poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji.</p> <p>Kierunki działania K 1.6</p>
5.	Modernizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków mających istotne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego.	Modernizacja obiektów wpisanych do rejestru zabytków pozwala na zachowanie i ochronę historycznego charakteru tych obiektów, chroniąc je przed degradacją, zniszczeniem i utratą wartości i kulturowej. Modernizacja takich obiektów ma istotne znaczenie dla dziedzictwa kulturowego a także może przyczynić się do lepszego zrozumienia i docenienia lokalnej historii, kultury i tradycji, zachowując jednocześnie te wartości dla	<p>Cel nr 2 Poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji</p> <p>Kierunki działania K 2.1</p>

		przyszłych pokoleń. W ramach przedsięwzięcia planowane jest: Remont Pasieki Zarodowej w Maciejowie w celu zachowania dziedzictwa ks. dr. Jana Dzierżona oraz Remont pokrycia dachowego kościoła Parafii Ewangelicko Augsburgska pod wezwaniem Chrystusa Zbawiciela w Kluczborku.	
--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

3.4 Mechanizmy służące integrowaniu działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 ma charakter kompleksowy, dlatego że podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji. W odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji, zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 odnosi się do koordynacji działań i projektów mających na celu poprawę warunków życia oraz rewitalizację obszarów miejskich w ramach gminy. Oznacza to, że różne działania i projekty zaproponowane do realizacji będą uzupełniać się i wspierać nawzajem, aby osiągnąć spójny i skuteczny rezultat.

Zasada komplementarności interwencji przede wszystkim odnosi się do strategicznego podejścia do zarządzania, w którym różne działania i interwencje są planowane i wdrażane w taki sposób, aby uzupełniały się nawzajem i osiągały spójny cel lub efekt.

Wymogiem niezbędnym dla wspierania przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym jest zapewnienie ich wielowymiarowej komplementarności. Zasada ta przekłada się na konieczność zapewnienia spójności działań planowanych i realizowanych w różnych wymiarach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna odnosi się do usytuowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji i służy wzajemnemu powiązaniu tych działań tak, aby skutecznie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom w każdej ze sfer. Wyznaczony obszar rewitalizacji jest zwarty w swoim kształcie, niepodzielony na fragmenty, ponieważ jednym z założeń jest, aby proces rewitalizacji prowadzić na całym obszarze dotkniętym kryzysem, a przedsięwzięcia rewitalizacyjne były rozłożone równomiernie. Komplementarność przestrzenna wynika także z relacji GPR i dokumentów planistycznych, ~~na tym terenie kierunki wyznacza miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla gminy Kluczbork~~. Podczas opracowania GPR zweryfikowano dokumenty planistyczne pod kątem planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych i ich dopasowania do aktualnej sytuacji i zgłoszonych potrzeb. Poza prowadzoną polityką przestrzenną komplementarność przestrzenna wymaga prowadzenia odpowiednio racjonalnej gospodarki nieruchomościami, w tym przeprowadzenia scaleń i podziałów nieruchomości, pozyskiwania gruntów w celu tworzenia nowego zasobu mieszkaniowego, miejsc pracy, wspólnych przestrzeni publicznych, realizacji ciągów komunikacyjnych. Sukcesywnie prowadzone oceny aktualności GPR (minimum raz na 3 lata) i oceny zmian w zagospodarowaniu przestrzennym oraz aktualności dokumentów planistycznych (minimum raz na 5 lat) pozwolą na zachowanie komplementarności przestrzennej. Wytyczenie granic obszaru rewitalizacji umożliwiło koncentrację działań wszystkich podmiotów na wybranym obszarze, przez co zwiększają się szanse na wyprowadzenie obszaru z kryzysu. Poprzez realizację projektów rewitalizacyjnych, pozytywne skutki ich oddziaływania widoczne będą na całym obszarze gminy, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej zlokalizowanych w centrum gminy, przez co korzystać z nich będą mogli nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji, miasta, ale także osoby odwiedzające gminę Kluczbork.

Wszystkie działania będą prowadzone w taki sposób, aby eliminować zjawiska kryzysowe, zapobiegać ich rozprzestrzenianiu się na inne obszary gminy, oraz minimalizować ryzyko wystąpienia niepożądanych efektów, takich jak segregacja społeczna czy wykluczenie. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zarówno podstawowe, jak i uzupełniające mają charakter przedsięwzięć wzajemnie dopełniających się, a ich realizacja odbywać się będzie na zdelimitowanym obszarze rewitalizacji zgodnie ze zdiagnozowanymi problemami. Spełniają zatem warunek komplementarności przestrzennej w ujęciu interwencji społecznej i

infrastrukturalnej, powiązanych wzajemnie i nastawionych na rozwiązywanie problemów konkretnych obszarów gminy

Inne aspekty komplementarności przestrzennej to:

- ✓ Wykorzystanie potencjału położenia poszczególnych podobszarów rewitalizacji w przestrzeni gminy: W tym przypadku kluczowe jest wykorzystanie ponadlokalnego znaczenia wyznaczonej jako obszar zdegradowany tej części miasta, które będą wykorzystywane do kreowania rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym w oparciu o walory historyczne i kulturowe. Ww. obszary skupiają szereg usług publicznych oraz potencjał gospodarczy – obsługujący nie tylko mieszkańców tej części miasta, ale również całej gminy oraz powiatu.
- ✓ Powiązania funkcjonalno-przestrzenne w obszarze gminy: Wyznaczony obszar zdegradowany na podstawie przeprowadzonej diagnozy to centralne miejsca gminy, skupiające szereg usług publicznych, społecznych, kulturalnych, gospodarczych. Pozostałe obszary gminy wykazują się zróżnicowaną dostępnością tych usług. Działania rewitalizacyjne zakładają wykorzystanie lokalnych potencjałów, np. istniejącej infrastruktury kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, dziedzictwa kulturowego, usług, zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, do działań aktywizujących społeczność lokalną.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa wynika z założeń procesu rewitalizacji, gdzie najważniejszym obszarem działań jest sfera społeczna, której podporządkowane są zagadnienia gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. Zapewnienie komplementarności problemowej ma celu przeciwdziałanie fragmentacji interwencji, a osiągnięciu jej służy określona wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji i wyznaczone cele, którym podporządkowane są kierunki działań i konkretne przedsięwzięcia podstawowe i uzupełniające. Należy zauważyć, iż wiele przedsięwzięć jest ze sobą powiązanych, co szczególnie widoczne jest w przypadku np. budowy systemu zieleni miejskiej, poprawy standardów środowiska, czy kompleksowej przebudowy ciągów komunikacyjnych.

Przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w GPR Gminy Kluczbork stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Dzięki temu wszystkie projekty są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji

w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań, koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz utratą pierwotnie pełnionych funkcji przez podobszary rewitalizacji. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji) uwzględniająca specyfikę terenu. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Poszczególne projekty wskazane w niniejszym dokumencie realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcyjnej, technicznej i środowiskowej, rozwiązując zidentyfikowane problemy.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach, będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej.

Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w rozdziale pn. Powiązania GPR z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Odpowiedzią na komplementarność problemową w niniejszym dokumencie jest:

- ✓ Zaplanowanie w programie rewitalizacji projektów o charakterze infrastrukturalnym oraz projektów społecznych, skierowanych bezpośrednio do mieszkańców, które realizowane są formie działań edukacyjnych, aktywizacyjnych;
- ✓ Uspołecznienie procesu tworzenia i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji (m.in. Zespół ds. rewitalizacji, partycypacja społeczna, planowane powołanie Komitetu Rewitalizacji), co pozytywnie wpływa na efekt „włączenia” i „współdecydowania” mieszkańców w odniesieniu do działań rewitalizacyjnych;

- ✓ Określenie pożądanego stanu rewitalizacji. Został on wyrażony w postaci wizji obszaru rewitalizacji, jak i zobrazowany za pomocą wskaźników;
- ✓ Odniesienie się w zakresach przewidzianych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do wszystkich oczekiwanych kierunków rewitalizacji, co gwarantuje, że realizowane działania przyczynią się do rozwiązania większości problemów zdefiniowanych w diagnozie;
- ✓ Powiązanie celów, kierunków oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych z założeniami innych dokumentów strategicznych gminy.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji Komplementarność proceduralno-instytucjonalna jest warunkiem właściwego zarządzania procesem rewitalizacji. W związku z tym za przygotowanie, realizację i monitorowanie GPR odpowiada Urząd Miejski w Kluczborku, który współpracuje z różnymi podmiotami tj. jednostkami organizacyjnymi, instytucjami, organizacjami, wspólnotami.

Dodatkowo w ramach komplementarności proceduralno-instytucjonalnej wdrożone zostaną następujące działania:

- ✓ Włączenie społeczności lokalnej, w tym interesariuszy programu rewitalizacji, w proces tworzenia i realizację programu rewitalizacji, m.in. poprzez działalność Zespołu ds. rewitalizacji, Komitet Rewitalizacji, partycypację społeczną, działania informacyjne prowadzone po pośrednictwem m.in. strony internetowej miasta, w tym dedykowanej tematowi zakładce <http://rewitalizacja.kluczbork.eu>
- ✓ Zapewnienie struktur i zasobów zarządzania realizacją programem rewitalizacji,
- ✓ Prowadzenie działań monitorujących oraz związanych z oceną stanu wdrażania i aktualności programu rewitalizacji.

Aby uczynić proces realizacji założeń GPR bardziej skutecznym przewiduje się także współpracę z podmiotami podległymi samorządowi lokalnemu oraz instytucjami otoczenia społecznego i gospodarczego. Współpraca ta będzie dotyczyć realizacji przedsięwzięć na zasadach zlecania zadań publicznych według procedury przewidzianej w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz Ustawie z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych.

Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja GPR będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

Komplementarność międzyokresowa

W Gminnym Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2014–2020, a także komplementarnymi projektami społecznymi planowanymi do wdrażania w ramach polityki spójności 2021–2027. Jest to kluczowe dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2014–2020 samorząd gminy zrealizował wiele projektów z naciskiem na rozwiązanie problemów w sferze społecznej lub na podniesienie poziomu życia mieszkańców. W ramach obowiązywania aktualizacji *Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023* przyjętego Uchwałą Nr XXX/474/2021 Rady Gminy Kluczbork z dnia 29 marca 2021 r., zaplanowano szereg działań rewitalizacyjnych szczególnie w sferze społecznej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, które z powodzeniem zostały zrealizowane na obszarach rewitalizacji. Działania te stanowią podstawę do jego kontynuacji lub/i rozwinięcia w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 w zakresie rozwiązywania problemów społecznych oraz w wyniku realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030. Planuje się ich rozwinięcie, szczególnie w zakresie podnoszenia wiedzy i kompetencji mieszkańców, a co za tym idzie – ich przedsiębiorczości oraz poziomu życia, a także tworzenia miejsc aktywizacji lokalnej społeczności, zapewniając dostęp do szeroko rozumianej kultury i rekreacji.

Przyjęte założenia w realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegające na ich podziale na krótko-, średnio- i długoterminowe pozwala odpowiednio rozłożyć w czasie poszczególne zadania, planując właściwe dla nich terminy i możliwości finansowania, biorąc jednocześnie pod uwagę, iż Polityka Spójności mieści się w latach 2021-2027.

Dzięki przyjmowaniu i realizowaniu kolejnych programów uzyskuje się komplementarność międzyokresową gdyż część przedsięwzięć rewitalizacyjnych to kolejne

etapy prac przyjętych we wspomnianym wcześniej Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta i Gminy Kluczbork na lata 2016-2023.

Komplementarność źródeł finansowania

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030 będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki publiczne (Gmina Kluczbork, Powita Kluczborski oraz inne jednostki sektora finansów publicznych) środki prywatne (organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy) a w szczególności środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Spójności w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 (FEO) lub innych źródeł krajowych takich jak: FEnIKS, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Wojewódzki Konserwator Zabytków, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych, Program Inwestycji Strategicznych. Wszystko w oparciu o zasadę wykluczenia ryzyka podwójnego finansowania.

Podsumowując komplementarność wymaga współpracy różnych instytucji, organizacji społecznych oraz mieszkańców. Ważne jest również, aby gminny program rewitalizacji był elastyczny i otwarty na zmiany, które mogą wynikać z ewoluujących potrzeb społeczności lokalnej oraz zmieniającej się sytuacji ekonomicznej czy społecznej. Zasada komplementarności interwencji jest kluczowa w efektywnym zarządzaniu i planowaniu, szczególnie w obszarach, gdzie istnieje wiele różnorodnych działań realizowanych przez różne instytucje czy organizacje. Dzięki temu można zwiększyć skuteczność interwencji oraz osiągnąć lepsze rezultaty dla społeczności lokalnej.

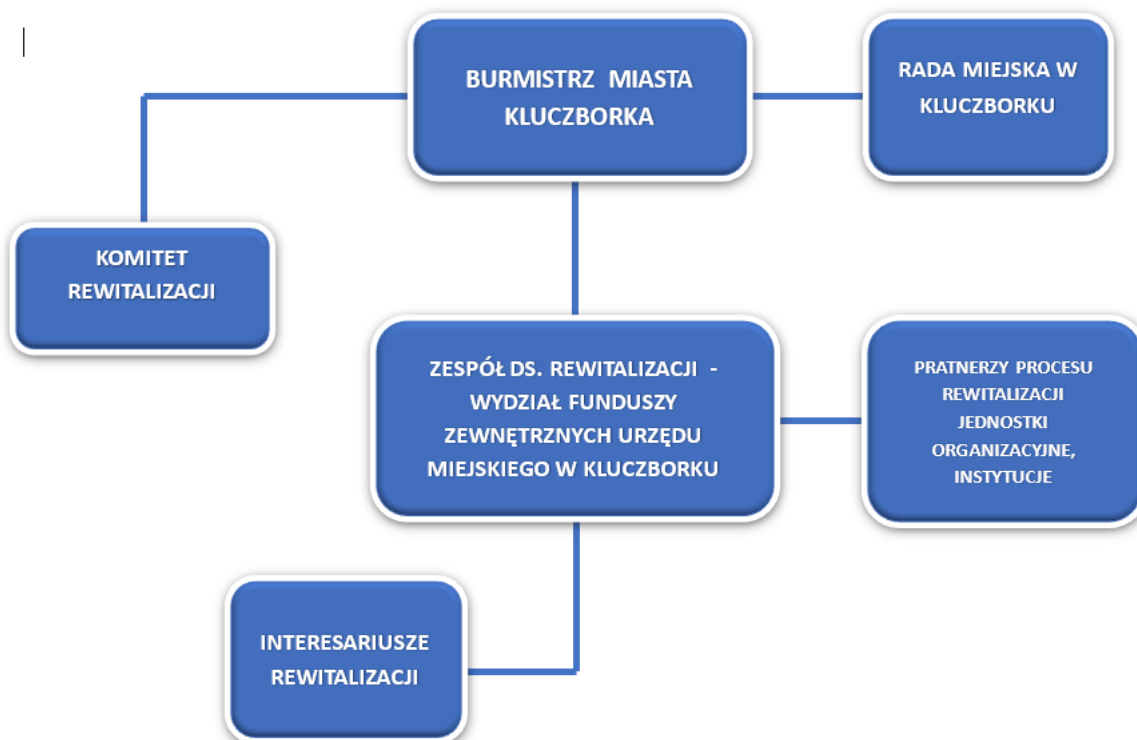
IV. CZĘŚĆ WDROŻENIOWA

4.1 Struktura zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji gminy Kluczbork do roku 2030 jest dokumentem ponad kadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Opracowanie sprawnego systemu zarządzania i wdrażania programu adekwatnego do planowanych zadań i istniejących uwarunkowań pozwoli na osiągnięcia celów założonych w GPR. W Gminie Kluczbork zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji jest osadzone w istniejącym systemie zarządzania rozwojem gminy i strukturze organizacyjnej Urzędu Miejskiego w Kluczborku. Organem zarządzającym Gminnym Programem Rewitalizacji jest Burmistrz Miasta Kluczbork, który jest także operatorem procesu rewitalizacji oraz ustanawia pozostałe elementy organizacyjne struktury zarządzania. Realizuje on cały proces zarządzania w oparciu o Wydział Funduszy Zewnętrznych UM stanowiący zespół koordynujący ds. rewitalizacji. Ponadto ściśle współpracuje z organem zapewniającym uspołecznienie oraz komplementarność całego procesu tj. Komitetem Rewitalizacji. W związku z faktem, iż system zarządzania i wdrażania działań na rzecz rewitalizacji gminy będzie osadzony w ramach funkcjonujących struktur organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Kluczborku nie przewiduje się dodatkowych kosztów związanych z zarządzaniem przedmiotowym programem. Ponadto w ramach tych samych struktur będzie obsługa pracy biorącego udział w procesie zarządzania GPR Komitetu Rewitalizacji.

Poniższy schemat prezentuje powiązania pomiędzy uczestnikami koordynującymi proces rewitalizacji w Gminie Kluczbork, z których każdy ma ściśle określone zadania.

Rysunek nr 1. Struktura zarządzania i wdrażania GPR w Gminie Kluczbork.

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

Zadania przypisane Burmistrzowi Miasta Kluczbork w toku realizacji całego procesu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji są następujące:

- ✓ nadzór nad sporządzaniem i realizacją GPR,
- ✓ przeprowadzanie konsultacji społecznych projektu GPR i jego zmian,
- ✓ powołanie zespołu zadaniowego koordynującego realizację GPR, a także Komitetu Rewitalizacji,
- ✓ ogłoszenie naboru kandydatów do pracy w Komitecie Rewitalizacji,
- ✓ zatwierdzanie wyników oceny aktualności i stopnia realizacji GPR,
- ✓ podejmowanie decyzji w sprawie aktualizacji GPR.

Rada Miejska w Kluczborku w procesie zarządzania gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 ma za zadanie:

- ✓ podjęcie Uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork,

- ✓ podjęcie uchwał w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji lub z czasem jego aktualizacji,
- ✓ podejmowanie uchwał budżetowych zabezpieczających środki finansowe na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Pełniący rolę zespołu koordynującego ds. rewitalizacji Wydział Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejski w Kluczborku jest odpowiedzialny za:

- ✓ opracowanie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030,
- ✓ koordynacja wdrożenia założeń dokumentu,
- ✓ współpraca z innymi strukturami Urzędu Miejskiego w Kluczborku odpowiedzialnymi za wdrażanie strategicznych programów rozwojowych, a w razie potrzeby stworzenie struktur organizacyjnych umożliwiających współpracę z zewnętrznymi partnerami procesu rewitalizacji,
- ✓ przygotowywanie aplikacji w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych,
- ✓ monitorowanie efektów działań realizowanych na obszarze rewitalizacji promowanie założeń i celów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030,
- ✓ współpraca z interesariuszami procesu rewitalizacji, w tym z Komitetem Rewitalizacji,
- ✓ przygotowywanie zbiorczych sprawozdań z realizacji Programu wraz z ewentualnym wnioskiem do Burmistrza Miasta Kluczbork o włączenie nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych do dokumentu lub konieczności innej jego aktualizacji,
- ✓ podejmowanie inicjatyw mających na celu włączanie lokalnej społeczności w realizację procesu rewitalizacji i zwiększanie partycypacji społecznej w poszczególnych jego etapach.

Komitet Rewitalizacji Zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o rewitalizacji stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić funkcję opiniodawczo-doradczą w sprawach związanych z realizacją procesu. Zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji ustala się uwzględniając jego funkcję oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli. Zasady te określi, w drodze uchwały, Rada Miejska w Kluczborku zapewniając tym samym przejrzysty mechanizm wyłaniania przedstawicieli

Komitetu. Podjęcie uchwały jest poprzedzone konsultacjami społecznymi. Burmistrz niezwłocznie po podjęciu przez Radę Miasta uchwały powoła Komitet Rewitalizacji w drodze zarządzenia. Obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewni Burmistrz Miasta Kluczborka za pośrednictwem zespołu koordynujący ds. rewitalizacji czyli Wydziału Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejski w Kluczborku.

Przeprowadzenie procesu rewitalizacji wymaga zaangażowania interesariuszy na każdym etapie realizowanych prac. W rozumieniu art. 2 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji są nimi:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, społeczne inicjatywy mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz członkowie kooperatywy mieszkaniowej współdziałający w celu realizacji na obszarze rewitalizacji inwestycji mieszkaniowej w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 28);
- 2) mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt 1;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki samorządu terytorialnego, ich jednostki organizacyjne, oraz organy doradcze i konsultacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rolą interesariuszy rewitalizacji jest ich aktywny udział na rzecz wdrażania działań naprawczych na obszarze rewitalizacji, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji. W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej, to interesariusze rewitalizacji, korzystając

z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Opolskiego na lata 2021–2027 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. **MERYTORYCZNYM** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Komitetu Rewitalizacji.
2. **ORGANIZACYJNYM** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. **FINANSOWYM** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

4.2 Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.

Założono, że Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork jest dokumentem obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów do 2030. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych

wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Z uwagi na okres obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawiony w tabeli poniżej zawiera przewidywany okres realizacji dla głównych elementów związanych z jego przyjęciem (uchwaleniem), realizacją oraz ewaluacją.

Tabela 21 Harmonogram wdrażania GPR na lata 2024-2030

ETAPY DZIAŁAŃ	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Uchwalenie GPR przez Radę Miejską w Kluczborku							
Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do WPF							
Powołanie Komitetu Rewitalizacji							
Nabór uzupełniający do Komitetu Rewitalizacji							
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji (raz na pół roku)							
Działania informacyjno-promocyjne							
Monitoring							
Ocena aktualności i stopnia realizacji GPR							
Przygotowanie projektów do realizacji, pozyskanie finansowania zew., wdrożenie projektów							
Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie finansowej 2021-2027							
Przygotowanie do działań rewitalizacyjnych w ramach kolejnej perspektywy finansowej							
Aktualizacja GPR							

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

4.3 System monitoringu, oceny, ewaluacji i wprowadzania zmian do Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu. Zgodnie z art. 22 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji gminny program rewitalizacji podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji dokonywanej cyklicznie.

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywana będzie co najmniej raz na 3 lata. Odpowiedzialnym za to będzie Wydział Funduszy Zewnętrznych Urzędu Miejskiego w Kluczborku we współpracy z innymi wydziałami, jednostkami organizacyjnymi, instytucjami powiatowymi oraz podmiotami realizującymi projekty na obszarze rewitalizacji i będące partnerami w realizacji określonych działań. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów GPR na podstawie danych gromadzonych w oparciu o współpracę z w/w partnerami. Podstawowym narzędziem do śledzenia postępów są wskaźniki produktu i rezultatu, przyporządkowane do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźniki oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy. Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie cyklicznie co 3 lata. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, czyli według stanu na koniec 2021 roku. Ponadto monitoringowi podlegać będzie zakres finansowy realizowanych przedsięwzięć, który dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na

poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Następnie na podstawie zebranych danych sporządzany będzie, raportu stanowiący ocenę postępu w realizacji dokumentu i przedstawianie go do zaopiniowania przez Komitet Rewitalizacji, a następnie po pozytywnym zaopiniowaniu do zatwierdzenia przez Radę Miejską. Ponadto Wydział Funduszy Zewnętrznych odpowiedzialny będzie za udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego oraz w Biuletynie Informacji Publicznej oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Miejska w Kluczborku analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 poprzez:

- 1) akceptację raportu z oceny postępu we wdrożeniu zapisów dokumentu,
- 2) uwzględnienie i wprowadzanie zmian w zaplanowanych projektach rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie, a służących realizacji zadań własnych do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy (zgodnie z art. 21 Ustawy o rewitalizacji).

Przyjęto, że Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą zarówno aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, a jednocześnie potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonego obszaru, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dlatego też dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu do Burmistrza Miast Kluczborka z inicjatywy podjętej przez co

najmniej 30 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. W przypadku stwierdzenia, że program wymaga zmiany, Burmistrz wystąpi do Rady Miejskiej z wnioskiem o jego zmianę. Dołączona zostanie do niego ww. opinia. Rada Miejska jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizację, poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W tej sytuacji zmiana będzie dokonywana w trybie w jakim program był uchwalony. W przypadku, gdy nie będzie ona dotyczyła listy planowanych podstawowych lub uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz nie będzie wymagać zmiany uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji – nie zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne, jak również postępowanie w sprawie uzyskania opinii (o których mowa w art. 17 ust 2 pkt 4 ustawy o rewitalizacji).

4.4 Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Gminny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym, stanowiąc tym samym istotny element całościowej wizji rozwoju gminy, ale także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu regionalnym oraz krajowym. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

4.4.1 Powiązania z dokumentami na poziomie krajowym.

Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021–2027 w Polsce

Dokument ten określa strategiczne kierunki programowania oraz skutecznego i efektywnego korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+), Funduszu Spójności (FS), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i

Akwakultury (EFMRA) na okres od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia 31 grudnia 2027 r.

Dokument ten zawiera sześć kluczowych celów:

1. Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa dzięki promowaniu innowacyjnej i inteligentnej transformacji gospodarczej;
2. Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa;
3. Lepiej połączona Europa;
4. Europa o silniejszym wymiarze społecznym;
5. Europa bliżej obywateli;
6. Umożliwienie regionom i obywatelom łagodzenia społecznych, gospodarczych i środowiskowych skutków.

Proces rewitalizacji wynikający z Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 wpisuje się wprost w cel piąty (CP5) „Europa bliżej obywateli”. Szczególnym rodzajem działań podejmowanych w ramach tego celu będzie kontynuacja procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Wspierane będą kompleksowe, zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Ponadto w Umowie Partnerstwa określono oczekiwane rezultaty interwencji w ramach poszczególnych celów. Jednym z rezultatów przewidzianych w ramach CP5 jest przyczynienie się działań związanych z rewitalizacją *„do zmniejszenia problemów społecznych i gospodarczych w obszarach zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji. Realizacja celu poprawi także bezpieczeństwo przestrzeni publicznych i zdolności samorządu lokalnego do współpracy w zakresie polityki bezpieczeństwa oraz reagowania na różnego rodzaju zagrożenia w przestrzeni publicznej”*¹².

Założone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 cele i kierunki działań są spójne i zgodne z zapisami Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021–2027 w Polsce, gdyż jak wykazano powyżej wpisują się w jej cele, w szczególności w cel piąty oraz ponieważ w sposób pośredni lub bezpośredni przyczyniają się do osiągnięcia założonych w nim rezultatów.

¹² Umowa Partnerstwa dla Realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce. Str. 133-134
Warszawa, 30 czerwca 2022 r.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r.

Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (SOR) jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cel ten uwypukla zatem aspekty związane z jakością życia i dobrobytem ludności, stawiając wymiar społeczny na pierwszym miejscu.

Poniżej przedstawiono najważniejsze założenia SOR, w które bezpośrednio lub pośrednio wpisują się założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030:

Cel szczegółowy I - trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną – spójność z celem strategicznym nr 1 GPR, w tym szczególnie z kierunkiem działania 1.5. działania na rzecz aktywizacji zawodowej i wspierania samozatrudnienia w tym dla osób niepełnosprawnych;

Cel szczegółowy II - rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony – spójność z celem strategicznym nr 1 GPR, w tym szczególnie z kierunkiem działania 1.3. rozwój i poprawa dostępności usług społecznych, zdrowotnych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR)

Dokument ten przyjęty został przez Radę Ministrów we wrześniu 2019 r. i jest w pełni komplementarny do zapisów Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (SOR) w wymiarze terytorialnym. Strategia Rozwoju Regionalnego zakłada realizację trzech głównych celów:

1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;
3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk publicznych.

W zakresie komplementarności z merytorycznymi celami KSRR, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 wykazuje najsilniejszą komplementarność z celami szczegółowymi:

- 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych;

1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów;

2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego;

2.2. Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym;

3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym;

3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.

Samo opracowanie i wdrażanie zapisów GPR jest spójne z założeniami KSRR 2030, w myśl celu 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Rewitalizacja jako proces wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, wykorzystywana jest do zapewnienia spójności terytorialnej i wyrównywania szans obszarów borykających się z problemami rozwojowymi.

Krajowa Polityka Miejska 2030

Dokument ten przyjęty przez Radę Ministrów 14 czerwca 2022 roku, jest narzędziem dedykowanym do realizacji celów strategicznych w odniesieniu do miast. Określa, iż istotą prowadzenia krajowej polityki miejskiej jest stawianie czoła wyzwaniom rozwojowym oraz budowanie warunków do wzmacniania zdolności miast i miejskich obszarów funkcjonalnych do zrównoważonego rozwoju, polepszania jakości życia mieszkańców i budowania swojej tożsamości. Oprócz nakreślenia celu nadrzędnego Krajowa Polityka Miejska 2030 przyjmuje sześć celów, które wpisują się w wizję długofalowego rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych:

- Miasto kompaktowe – oznacza dążenie do rozwoju obszarów miejskich (w zwartości strukturalnej) w sposób zrównoważony i odpowiedzialny oraz do racjonalnego wykorzystania przestrzeni i dostępnych zasobów.
- Miasto zielone – oznacza przeciwstawianie się pogłębianiu kryzysu klimatycznego, przeciwdziałanie skutkom zmian klimatu, ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza oraz odbudowywanie ekosystemów na obszarach miejskich (zwiększanie trenów zieleni oraz ciągłość ekosystemów przenikających się z obszarami zurbanizowanymi).
- Miasto produktywne – oznacza oparcie rozwoju obszarów miejskich na zdyweryfikowanej gospodarce, która zapewnia mieszkańcom miejsca pracy, tworząc solidną inwestycyjną podstawę zrównoważonego rozwoju miejskiego.

- Miasto cyfrowe – oznacza wykorzystanie procesów transformacji cyfrowej na rzecz wzmocnienia wzajemnych relacji pomiędzy zarządzającymi obszarem miejskim, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami, aby efektywnie zarządzać rozwojem miejskim.
- Miasto dostępne – oznacza nie tylko niwelowanie barier poprzez racjonalne usprawnienia organizacyjne i funkcjonalne, ale także gwarancję zapewnienia równych szans wszystkim mieszkańcom i pełnego ich uczestnictwa w życiu społeczności oraz w dostępie do usług publicznych niezależnie od wielkości i umiejscowienia w strukturze osadniczej.
- Miasto sprawne – oznacza zdolność skutecznego zarządzania, efektywnego wykorzystania zasobów własnych, ale także umiejętność współpracy między wszystkim uczestnikami procesów rozwoju miejskiego (współpraca partnerska między instytucjami, organizacjami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami, i innymi – nie tylko w obrębie miast, ale także w ich obszarze funkcjonalnym).

Założenia te korelują z kierunkami działania określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, a w szczególności:

- K.1.2 aktywizacja i włączenie mieszkańców przez rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji służących integracji społecznej;
- K.1.5 działania na rzecz aktywizacji zawodowej i wspierania samozatrudnienia w tym dla osób niepełnosprawnych;
- K.1.6 przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz poprawy warunków bytowych na obszarze rewitalizacji;
- K. 2.3 rewitalizacja komunalnej tkanki mieszkaniowej i dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- K. 2.4 rewitalizacja terenów zielonych, rekreacyjnych oraz bazy sportowej;
- K. 2.5 inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę.

4.4.2 Powiązania z dokumentami na poziomie regionalnym.

Strategia Rozwoju Województwa Opolskiego – Strategia Opolskie 2030

W Strategii Opolskie 2030 przyjętej Uchwałą nr XXXIV/355/2021 Sejmiku Województwa Opolskiego z dnia 4 października 2021 r. wskazano trzy główne cele strategiczne, dla których określono cele szczegółowe i główne kierunki polityki rozwoju.

Cel strategiczny 1: Człowiek i relacje – Mieszkańcy gotowi na wyzwania i tworzący otwartą wspólnotę.

Cele operacyjne:

- Trwałe więzi społeczne;
- Wykwalifikowani mieszkańcy;
- Rozwinięte i dostępne usługi;
- Bezpieczny region.

Cel strategiczny 2: Środowisko i rozwój – Środowisko odporne na zmiany klimatyczne i sprzyjające rozwojowi.

Cele operacyjne:

- Opolskie zero emisyjne;
- Przyjazne środowisko i racjonalna gospodarka zasobami;
- Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe.

Cel strategiczny 3: Silna gospodarka – Gospodarka inteligenta wzmacniająca konkurencyjność regionu.

Cele operacyjne:

- Gospodarka otwarta na współpracę;
- Silne branże;
- Region dostępny komunikacyjnie;
- Ceniona marka regionu.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030, przede wszystkim wpisują się w cel strategiczny nr 1 Strategii Opolskie 2030 w zakresie integracji i aktywizacji społecznej polegającej na zwiększaniu partycypacji mieszkańców w działaniach na rzecz swoich środowisk lokalnych i całego województwa, wsparcia wspólnych inicjatyw różnych grup społecznych, włączania społecznych osób zagrożonych wykluczeniem oraz

wzrost świadomości potrzeb i problemów osób z niepełnosprawnościami. Ponadto w zakresie kierunków działania w ramach tego celu jest również budowa systemu wsparcia rewitalizacji koncentrująca się na kompleksowych i silnie uspołecznionych działaniach przywracających do życia obszary deficytowe i zdegradowane społecznie oraz wspieranie powstawania przestrzeni publicznych integrujących różne grupy społeczne. Jednocześnie dążenia do wzmacniania zdolności gmin do programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych oraz monitorowania procesu rewitalizacji i upowszechnienia działań rewitalizacyjnych. Opisane wyżej kierunki pozostają zgodne z celami rozwoju obszaru rewitalizacji wynikającymi z zapisów GPR Gminy Kluczbork.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego

Ten dokument o znaczeniu strategicznym dla regionu został przyjęty przez Sejmik Województwa Opolskiego Uchwałą nr VI/54/2019 z dnia 24 kwietnia 2019r. w sprawie uchwalenia zmiany Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego, publikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Opolskiego w dniu 14.05.2019r. pod pozycją 1798. Jest on podstawowym narzędziem prowadzenia polityki przestrzennej, które wspomaga rozwój regionu w sposób skoordynowany, zrównoważony i uwzględniający szerokie spektrum potrzeb społecznych, gospodarczych oraz środowiskowych. Określa zasady kształtowania przestrzeni publicznej oraz strategiczne kierunki rozwoju przestrzennego województwa, wskazując na priorytety inwestycyjne, miejsca szczególnie ważne dla rozwoju gospodarczego, kulturalnego czy ochrony środowiska. Dokument ten stanowi podstawę dla opracowania programów rozwoju województwa, zapewniając wiodącą rolę w zakresie przestrzennej koordynacji działań na poziomie regionu i na poziomie lokalnym. Umożliwia efektywne wybory priorytetów na zasadach zrównoważonego rozwoju, przy zachowaniu możliwości negocjacji pomiędzy stronami w zakresie ważności i spodziewanych efektów działań. Celem strategicznym polityki przestrzennej województwo opolskiego wynikającym z zapisów Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego **„jest kształtowanie struktury przestrzennej odznaczającej się wysokim poziomem ładu przestrzennego, która będzie umożliwiała wykorzystanie jego zróżnicowanych terytorialnie potencjałów, zapewniała konkurencyjność w stosunku do otoczenia zewnętrznego i**

eliminowała niekorzystne różnice w warunkach życia wewnątrz regionu.”¹³ Jego realizacja będzie możliwa poprzez wdrożenie polityki przestrzennej uwzględniającej szereg zasad gospodarowania przestrzenią. W część tych zasad wpisują się założenia i kierunki działania zawarte w GPR Gminy Kluczbork:

- zasada budowania tożsamości regionalnej poprzez zachowanie dziedzictwa kulturowego polegająca na pielęgnowaniu tradycji kulturowych regionu, dbaniu o materialną spuściznę historyczną, eksponowaniu krajobrazu kulturowego i przyrodniczego i zacieśnieniu więzi społeczności lokalnych realizowana jest w ramach określonego w GPR kierunku K. 2.1 - rewitalizacja obiektów zabytkowych wpisanych do GEZ oraz do rejestru zabytków.
- zasada spójności i ciągłości przestrzennej przy wyznaczaniu obszarów planistycznych i ich strefowaniu mająca na celu wykorzystania lokalnych i regionalnych potencjałów rozwojowych przy jednoczesnej minimalizacji sytuacji konfliktowych, polegająca na wskazaniu, poszanowaniu i ochronie obszarów cennych przyrodniczo i kulturowo (objętych ochroną prawną i planowanych do ochrony) przy wyznaczaniu wielofunkcyjnych obszarów rozwoju realizowana jest w ramach określonego w GPR kierunku K. 2.4 - rewitalizacja terenów zielonych, rekreacyjnych oraz bazy sportowej.
- zasada stymulowania rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego, z wykorzystaniem istniejącego potencjału gospodarczego, kadr i zasobów naturalnych, wraz ze wsparciem sektora gospodarki opartej na wiedzy i innowacyjności realizowana jest w ramach określonego w GPR kierunku K. 1.2 - aktywizacja i włączenie mieszkańców przez rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji służących integracji społecznej oraz K. 1.5 - działania na rzecz aktywizacji zawodowej i wspierania samozatrudnienia w tym dla osób niepełnosprawnych.
- zasada rozwoju infrastruktury społecznej – mająca na celu zaspokajającej potrzeby zwłaszcza w dziedzinie ochrony zdrowia, edukacji i mieszkalnictwa, a także kultury i sportu realizowana jest w ramach określonego w GPR kierunku K. 1.3 - rozwój i poprawa dostępności usług społecznych, zdrowotnych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami oraz K. 1.4 - aktywna polityka senioralna.

¹³ PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO W OJEWODZTWIE OPOLSKIM, TEKST ZMIANY PLANU Tom 1, POLITYKA PRZESTRZENNA, str. 49 Opole, kwiecień 2019 r.

- zasada racjonalnego kształtowania stref aktywizacji gospodarczej realizowana jest w ramach określonego w GPR kierunku K. 1.5 - działania na rzecz aktywizacji zawodowej i wspierania samozatrudnienia w tym dla osób niepełnosprawnych.
- zasada oszczędnego gospodarowania energią i zasobami złóż naturalnych realizowana jest w ramach określonego w GPR kierunku K. 2.2 termomodernizacja i poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów sportowych oraz K. 2.6 działania na rzecz ograniczenia niskiej emisję oraz rozwój OZE.

Ponadto samo wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork stanowiące podstawę pracownia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork na lata 2023-2030 wpisują się w zasadę sformułowaną w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Opolskiego a dotyczącą wyznaczania obszarów funkcjonalnych i problemowych.

Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027

Program regionalny Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027 zatwierdzony przez Komisję Europejską Decyzją Wykonawczą z dnia 29.11.2022r. do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Dokument ten wytycza ramy realizacji potencjalnych przedsięwzięć i inwestycji mających wpływ na obszar Województwa Opolskiego oraz wskazuje ich cele. W programie sformułowano dziesięć priorytetów. Założenia inwestycyjne i kierunki działań Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 wpisują się w szczególności w następujące priorytety FEO 2021-2027 :

Priorytet 2. Fundusze Europejskie dla czystej energii i ochrony środowiska naturalnego w województwie opolskim - w zakresie inwestycji związanych z modernizacją energetyczną obiektów użyteczności publicznej wraz z instalacją urządzeń oraz wymianą/modernizacją źródeł ciepła oraz rozwój zielonej oraz zielono-niebieskiej infrastruktury;

Priorytet 5. Fundusze Europejskie wspierające opolski rynek pracy i edukację - w zakresie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej osób z pozostających bez pracy w tym również osób niepełnosprawnych;

Priorytet 7. Fundusze Europejskie wspierające usługi społeczne i zdrowotne w Opolskim - w zakresie inwestycji dotyczących poprawa dostępu do usług społecznych i zdrowotnych dla osób starszych i niepełnosprawnych;

Priorytet 10. Fundusze Europejskie na wzmacnianie potencjałów endogenicznych Opolskiego - w zakresie inwestycji dotyczących rozwoju obiektów dziedzictwa kulturowego w tym poprawy dostępności poprzez likwidację barier fizycznych dla osób z niepełnosprawnościami, rozwoju działalności kulturalnej i aktywności kulturalnej poprzez rozwój infrastruktury wykorzystywanej do tego celu, a także inwestycji związanych z fizyczną regeneracją i poprawą bezpieczeństwa przestrzeni publicznych, mająca na celu realizację kompleksowych, zintegrowanych działań na rzecz: lokalnej społeczności i gospodarki, ładu przestrzennego i zrównoważonego gospodarowania przestrzenią, skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji.

4.4.3 Powiązania z dokumentami na poziomie lokalnym.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku jest dokumentem, w którym zawierają się najważniejsze długofalowe zamierzenia i plany rozwojowe Gminy Kluczbork. Wyznaczone cele i kierunki działań dążą do stworzenia i poprawy jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców gminy w każdym ze zdefiniowanych obszarów. Strategia stanowi podstawę zarządzania gminą z wykorzystaniem potencjału samorządu przy równoczesnym minimalizowaniu zjawisk negatywnych. Niezwykle istotne jest, aby polityka rozwojowa zachowała charakter ciągły, co oznacza wieloletnią kontynuację głównych założeń i kierunków rozwoju. Podstawą prawną opracowanej Strategii jest Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2024 poz. 609) oraz Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2024 poz. 324).

W Gminie Kluczbork ten strategiczny dokument został przyjęty Uchwałą nr XLVI/696/22 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 29 czerwca 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do 2030 roku. Głównym celem opracowania tego dokumentu było wyznaczenie celów w perspektywie do roku 2030 roku, a następnie konsekwentne podejmowanie i realizowanie działań, zmierzających do zapewnienia ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Kluczbork do roku 2030 określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy, będące odpowiedzią na zdefiniowane wyzwania rozwojowe, określa również oczekiwane rezultaty planowanych działań w obszarze społecznym, przestrzennym oraz

gospodarczym, a także definiuje wskaźniki ich osiągnięcia. Interwencje i działania planowane w ramach poszczególnych obszarów wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, zwiększającego szanse korzystnej realizacji.

Główne cele strategiczne zostały określone w oparciu o diagnozę stanu aktualnego Gminy Kluczbork z uwzględnieniem czynników wewnętrznych i zewnętrznych mogących mieć wpływ na rozwój. Zaproponowane w strategii cele są podobnie jak w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 celami funkcjonalnymi, charakteryzującymi się dużym stopniem ogólności, związanymi z konkretną rzeczywistością oraz prognozą jej zmian w przyszłości. W obu dokumentach cele strategiczne i kierunki działania skupiają się na trzech głównych obszarach: sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Strukturę celów Strategii Rozwoju Gminy Kluczbork do 2030 i spójność z założeniami rewitalizacji przedstawia tabela poniżej.

Tabela 22 Cele, kierunki działania i rezultaty rewitalizacji w Gminie Kluczbork.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY KLUCZBORK DO 2030		GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KLUCZBORK DO 2023
cel strategiczny	cel operacyjny	kierunki działania
Wzrost potencjału gospodarczego.	rozwój przedsiębiorczości i terenów inwestycyjnych	K. 1.1 przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez działania edukacyjne, sportowe, rekreacyjne i kulturalne; K. 1.5 działania na rzecz aktywizacji zawodowej i wspierania samozatrudnienia w tym dla osób niepełnosprawnych;
	poprawa i modernizacja układu komunikacyjnego	
	rozwój turystyki i rekreacji	
	intensyfikacja działań promocyjnych gminy	
Podniesienie jakości życia mieszkańców wspierające aktywne społeczeństwo.	rozwój kultury	K. 1.2 aktywizacja i włączenie mieszkańców przez rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji służących integracji społecznej; K. 1.3 rozwój i poprawa dostępności usług społecznych, zdrowotnych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami; K. 1.4 aktywna polityka senioralna; K. 1.6 przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz poprawy warunków bytowych na obszarze rewitalizacji.
	wzrost poziomu bezpieczeństwa	
	poprawa jakości i dostępności usług edukacyjnych	
	kompleksowa oferta opieki społecznej, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
	zdrowy Kluczbork	

Kształtowanie przestrzeni sprzyjającej rozwojowi społeczno-gospodarczemu.	poprawa jakości środowiska przyrodniczego	K. 2.1 rewitalizacja obiektów zabytkowych wpisanych do GEZ oraz do rejestru zabytków; K. 2.2 termomodernizacja i poprawa dostępności obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów sportowych; K. 2.3 rewitalizacja komunalnej tkanki mieszkaniowej i dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych; K. 2.4 rewitalizacja terenów zielonych, rekreacyjnych oraz bazy sportowej; K. 2.5 inwestycje w zielono-niebieską infrastrukturę; K. 2.6 działania na rzecz ograniczenia niskiej emisji oraz rozwój OZE.
	rewitalizacja gminy Kluczbork	
	poprawa ładu przestrzennego	

Źródło: Opracowanie własne, UM Kluczbork.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego jest jednym z narzędzi służących prowadzeniu zrównoważonej polityki przestrzennej na danym obszarze. Zapisy zawarte w studium pozwalają na realizację oczekiwanych inwestycji, powstanie nowych miejsc pracy, dalszą poprawę jakości życia mieszkańców i wzrost atrakcyjności zamieszkiwania na danym obszarze. Studium nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych, jest natomiast dokumentem nadrzędnym wobec miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Ustalenia nowych planów miejscowych muszą być zgodne z wytycznymi zawartymi w studium. Studium wyznacza kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta, a nie konkretny sposób użytkowania terenu czy przebieg sieci. Ustalenia studium koncentrują się na najważniejszych kwestiach, kluczowych dla rozwoju miasta. W Gminie Kluczbork ten strategiczny dokument został przyjęty Uchwałą nr LVII/821/23 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 29 marca 2023r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, na podstawie wniosków wynikających z uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego ustalone zostały następujące generalne kierunki rozwoju przestrzennego miasta i gminy:

- wzmocnienie funkcji miasta jako subregionalnego ośrodka usługowego poprzez rewitalizację centrum miasta i parku miejskiego oraz rozwój terenów sportowych w sąsiedztwie istniejącego kompleksu obiektów sportowych;
- wielofunkcyjną urbanizację obszaru miejskiego obejmującą zrównoważony rozwój zabudowy produkcyjnej, usługowej i mieszkaniowej wraz z niezbędną infrastrukturą drogową i techniczną;
- rozwój zabudowy rekreacyjnej na obrzeżach zbiornika „Kluczbork”;
- intensyfikację zabudowy na terenach uzbrojonych miasta i wsi poprzez zabudowę wolnych terenów oraz zdegradowanych terenów zainwestowanych;
- nieznaczny rozwój zabudowy o charakterze wiejskim (tj. mieszkaniowej jednorodzinnej, zagrodowej, obiektów usług podstawowych, obsługi rolnictwa i drobnej przedsiębiorczości wytwórczej i usługowej) we wsiach o stabilnym kierunku zmian ludnościowych;
- ukształtowanie Przyrodniczego Systemu Obszaru (PSO) poprzez wydzielenie w strukturze przestrzennej gminy obszarów cennych przyrodniczo, a także predysponowanych do pełnienia funkcji przyrodniczych ze względu na swoje położenie i wprowadzenie ograniczeń w ich zagospodarowaniu;
- wydzielenie terenów rolnych na których możliwa będzie lokalizacja elektrowni wiatrowych;
- umożliwienie lokalizacji inwestycji w ramach stref aktywności gospodarczej;
- umożliwienie lokalizacji inwestycji z zakresu odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 500 kW – w dostosowaniu do istniejących przepisów odrębnych.

Wykazane powyżej kierunki rozwoju przestrzennego miasta wyznaczone w studium są zbieżne z kierunkami działań wskazanymi w GPR Gminy Kluczbork w zakresie spójności przestrzenno-funkcjonalnej oraz odpowiadają na część zdiagnozowanych problemów i potrzeb obszaru rewitalizacji. Szczególnie powiązane są tu działania związane z rewitalizacją obszaru śródmiejskiego w ramach, którego usytułowany jest obszar rewitalizacji, gdzie planuje się działania związane z rewitalizacją obiektów zabytkowych (budynek Muzeum im. Jana Dzierżona, kościół pod wezwaniem Chrystusa Zbawiciela w Kluczborku, budynki edukacyjne: Zespołu Szkół Ogólnokształcących oraz Zespołu Szkół Nr 1 w Kluczborku), rewitalizację ogólnodostępnych przestrzeni śródmiejskich (podwórka) oraz komunalnej tkanki mieszkaniowej. Ponadto powiązań pomiędzy założeniami obu dokumentów należy

upatrywać w odniesieniu do przedsięwzięć związanych z rozwojem ogólnodostępnych stref rekreacji i terenów zielonych (tereny rekreacyjne sąsiadujące z Parkiem Miejskim, miejskie skwery), a także działań mających na celu ograniczanie niskiej emisji i rozwoju odnawialnych źródeł energii (termomodernizacje budynków użyteczności publicznej). Reasumując można z całą pewnością potwierdzić, iż założenia GPR Gminy Kluczbork do roku 2030 korespondują z zapisami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, a planowane przedsięwzięcia zakładają utrzymanie, rozwój i wsparcie istniejących kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczbork na lata 2022-2027

Dokument przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Kluczborku nr LIII/753/22 z dnia 30 listopada 2022 z dnia 30 listopada 2022 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczbork na lata 2022-2027. Zawiera ona szczegółową diagnozę problemów społecznych występujących na terenie gminy Kluczbork oraz określa cele i kierunki działań, które warunkują ich rozwiązanie lub zminimalizowanie.

W strategii sformułowana została wizja, czyli koncepcyjny i strategiczny obraz przyszłego stanu gminy, który ma być osiągnięty poprzez realizację określonych i skoordynowanych działań. Brzmi ona następująco: „Gmina Kluczbork zapewnia mieszkańcom szeroką dostępność do usług społecznych, stwarza warunki sprzyjające rozwojowi lokalnego kapitału społecznego, integruje lokalną społeczność oraz przeciwdziała marginalizacji i wykluczeniu społecznemu”. Założone w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030 kierunki działania korelują ze sformułowaną wizją w sposób bardzo znaczący. Przede wszystkim chodzi tu o działania mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez działania edukacyjne, sportowe, rekreacyjne i kulturalne, aktywizacje społeczności lokalnej przez rozwój ogólnodostępnych miejsc rekreacji służących integracji społecznej, a jednocześnie poprawę dostępności usług społecznych, zdrowotnych dla osób starszych oraz osób ze szczególnymi potrzebami oraz aktywną politykę senioralną. Ponadto istotne znaczenie będą miały również działania na rzecz poprawy warunków bytowych na obszarze rewitalizacji, poprzez remonty mieszkań socjalnych i komunalnych.

Reasumując można stwierdzić, że omawiane dokumenty wskazują na te same potrzeby działań w kierunku rozwiązywania lub chociażby minimalizowania problemów społecznych

występujących na terenie Gminy Kluczbork, a zatem są ze sobą zbieżne. Określono w nich spójne cele, a przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą odpowiadać na problemy zdiagnozowane w strategii. Beneficjentami wsparcia wynikającego z działań rewitalizacyjnych będą osoby zamieszkujące obszar rewitalizacji, jednak jednoczesna realizacja celów zarówno Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2023 jak i Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kluczbork na lata 2022-2027 przyczyni się do poprawy jakości życia wielu potrzebujących różnego rodzaju wsparcia osób zamieszkujących nie tylko na obszarze rewitalizacji ale całej gminy.

4.5 Mechanizmy włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji.

Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2021 poz. 485) stawia duży naciska na konieczność zagwarantowania partycypacji społecznej w całym procesie rewitalizacji, a jednocześnie wskazując na formy jej prowadzenia. Partycypacja społeczna jest podstawowym warunkiem zapewnienia komplementarności pomiędzy obranymi kierunkami działań i poszczególnymi przedsięwzięciami. Istotnym warunkiem partycypacji wskazanym w art. 5 ust. 3 w/w ustawy jest dążenie do wypowiedzenia się wszystkich interesariuszy, o których mowa w art. 2 ust. 2 pkt. 1 ustawy oraz wszystkich interesariuszy prowadzących na obszarze rewitalizacji działalność, o której mowa w art. 2 ust. 2 pkt. 3 i 4 ustawy – na etapie przygotowania, prowadzenia i oceny GPR-u. Ponadto ustawodawca wskazuje, iż partycypacja społeczna powinna być realizowana z wykorzystaniem co najmniej form wskazanych w Ustawie jednak dla zapewnienia powodzenia przedsięwzięć rewitalizacyjnych wskazane jest rozważenie także innych możliwych form współpracy pomiędzy interesariuszami, takich jak spotkania, warsztaty, imprezy okolicznościowe itp.

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji na terenie Gminy Kluczbork jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym programem rewitalizacji.

4.5.1 Procedura uspołecznienia na etapie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.

Pierwszym etapem realizacji procesu rewitalizacji w Gminie Kluczbork było przeprowadzenie szerokorozumianej diagnozy delimitacyjnej będącej podstawą do podjęcia uchwały o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Prace diagnostyczne obejmowały przede wszystkim gromadzenie, przetwarzanie danych oraz przeprowadzenie niezbędnych szczegółowych analiz danych zastanych, niezbędnych dla diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w oparciu o możliwe i dostępne dane źródłowe oraz mierzalne wskaźniki opracowane dla każdego z obszarów (społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego oraz technicznego). Powyższe dane analizowane były się w odniesieniu do konkretnych jednostek porównawczych. Pozyskanie danych diagnostycznych wiązało się ze ścisłą współpracą gminnego zespołu ds. rewitalizacji zarówno z jednostkami organizacyjnymi jak i instytucjami odpowiedzialnymi za działania w analizowanych obszarach. W konsekwencji przeprowadzonej diagnozy na terenie Gminy Kluczbork zidentyfikowano obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wymagało podjęcia przez Radę Miejską w Kluczbork stosownej uchwały potwierdzającej spełnienie przesłanek do ustanowienia wyżej wymienionych obszarów.

Przedmiotem konsultacji społecznych był więc projekt uchwały Rady Miejskiej w Kluczborku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork. Podstawą do wyznaczenia tych obszarów było opracowanie pn.: „Diagnoza delimitacyjna na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Kluczbork”. Konsultacje społeczne zostały ogłoszone na podstawie art. 5a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023 r. poz. 40), art. 6 ust. 2 oraz art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485, z 2023 r. poz. 28). Ponadto przedmiotowe konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork przeprowadzono na podstawie Zarządzenia Burmistrza Miasta Kluczborka nr BR. 0050.122.2023 z dnia 19 lipca 2023 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork.

Proces konsultacji przedmiotowej uchwały przeprowadzono w terminie od dnia 26.07.2023r. do dnia 21.08.2023r. Uprawnionymi do uczestnictwa w konsultacjach społecznych byli mieszkańcy Gminy Kluczbork oraz wszystkie działające na obszarze gminy podmioty społeczno-gospodarcze, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne oraz interesariusze rewitalizacji wymienieni w art. 2 ust. 2 Ustawy o rewitalizacji. Cały proces został przeprowadzony w oparciu o następujące formy konsultacji:

- 1) zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej poprzez wypełnienie formularza konsultacyjnego dostępnego w Urzędzie Miejskim w Kluczborku, ul. Katowicka 1, 46-200 Kluczbork, pok.132 oraz dostępnego w wersji elektronicznej na stronie gminy <https://www.bip.kluczbork.eu/> w zakładce Konsultacje Społeczne lub na stronie <https://www.kluczbork.eu/> w zakładce Aktualności a także e-formularza dostępnego pod linkiem:
https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSebETip_rmRSEILRGZ3ibhKH1KH6sh5UDm6No vG7wq8VxDK-w/viewform?usp=sf_link
Wypełniony formularz konsultacyjny można było dostarczyć w następujący sposób:
 - za pośrednictwem poczty elektronicznej na dedykowany adres mail: rewitalizacja@kluczbork.pl;
 - drogą korespondencyjną na adres: Urząd Miejski w Kluczborku, ul. Katowicka 1, 46-200 Kluczbork;
 - osobiście do Urzędu Miejskiego w Kluczborku, ul. Katowicka 1, 46-200 Kluczbork w godzinach pracy urzędu, pok. 132 (biuro podawcze);
 - poprzez wypełnienie formularza uwag on-line.
- 2) zbierania uwag ustnych przekazanych z wykorzystaniem dedykowanego numeru telefonu 77 418 14 81 wew. 1031 lub osobiście w Urzędzie Miejskim w Kluczborku ul. Katowicka 1 pokój 113. Uwagi zarówno telefoniczne jak i ustne można było zgłaszać od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00- 14.00 w okresie trwania konsultacji czyli od 26.07.2023 do 21.08.2023r.
- 3) spotkania otwartego dla interesariuszy procesu rewitalizacji, które odbyło się w dniu 10 sierpnia 2023 r. o godz. 14:00 w Urzędzie Miejskim w Kluczborku, ul. Katowicka 1 w sali 62.

O planowanym przeprowadzeniu konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Kluczborku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy

Kluczbork wraz ze wskazaniem wszystkich przewidzianych dla niniejszych konsultacji form, poinformowano opinię publiczną poprzez zamieszczenie informacji na ten temat w Biuletynie Informacji Publicznej (www.bip.kluczbork.eu) w dniu 19 lipca 2023r. Ponadto zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych dotyczących projektu ww. uchwały oraz informacje o przewidzianych formach konsultacji zamieszczono na stronie internetowej www.kluczbork.eu w dniu 19 lipca 2023r. w formie ogłoszenia oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Kluczborku ul. Katowicka 1 oraz na tablicach informacyjnych wszystkich sołectw Gminy Kluczbork w formie obwieszczenia.

Po zakończeniu całego procesu konsultacji społecznych w dniu 30 sierpnia 2023r. Rada Miejska w Kluczborku podjęła uchwałą NR LXII/882/23 w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork.

Kolejnym etapem realizacji procesu rewitalizacji było zgodnie z zapisami Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji podjęcie uchwały inicjującej przystąpienie do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Projekt uchwały był dyskutowany na komisjach stałych Rady Miejskiej w Kluczbork i w konsekwencji przyjęty w dniu 27 września 2023r. Uchwałą NR LXIII/892/23 Rady Miejskiej w Kluczborku w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Po podjęciu przedmiotowej uchwały Burmistrz Miasta Kluczbork poinformował o tym fakcie mieszkańców poprzez podane do publicznej wiadomości Obwieszczenie z dnia 29.11.2023r. W obwieszczeniu podkreślił, iż Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 zostanie opracowany partycypacyjnie, tj. przy udziale mieszkańców, partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących: społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji. Ponadto w obwieszczeniu zaprosił wszystkich zainteresowanych do składania propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych do ujęcia w zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Propozycje te można było składać za pomocą formularza zgłoszenia przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, dostępnego na stronie www.kluczbork.eu. do dnia 12.01.2024 r. W ramach prowadzonego otwartego naboru wpłynęło 7 propozycji projektowych. Wszystkie złożone w ten sposób propozycje przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostały ujęte w dokumencie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork. Ponadto na etapie prowadzonego

naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych w dniu 11. 12.2023 odbyło się spotkanie warsztatowe, w którym wzięło udział 8 osób. Mieszkańcy byli pytani m.in. o sposób korzystania z obszaru rewitalizacji, zwyczajowe miejsca spotkań na obszarze rewitalizacji, ważne dla mieszkańców miejsca/obiekty/osoby z obszaru rewitalizacji, stosunek do obszaru rewitalizacji, najczęstsze powody przybywania na obszar rewitalizacji, główne potrzeby rewitalizacyjne oraz bariery w poruszaniu się po obszarze rewitalizacji. Na każdym etapie prowadzonego procesu rewitalizacyjnego Urząd Miejski w Kluczborku prowadził działania edukacyjno-informacyjne poprzez stały dostęp do informacji na temat realizowanego procesu rewitalizacji. Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie sporządzenia i wdrażania GPR ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badania ilościowe (m.in. ankieta on-line) czy inicjatywę lokalną (m.in. nabór pomysłów na projekty poprzez fiskę projektową).

4.5.2 Procedura uspołecznienia na etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030.

Burmistrz Miasta Kluczborka jako koordynator Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030 będzie dążył do zapewnienia współpracy i udziału interesariuszy w jego realizację. Jednym z głównych narzędzi będzie praca Komitetu Rewitalizacji, który zostanie powołany na zasadach przewidzianych w art. 7 Ustawy o rewitalizacji. W składzie Komitetu Rewitalizacji znajdą się interesariusze wymienieni zarówno w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji, jak i interesariusze, o których mowa w art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Komitet na etapie realizacji programu rewitalizacji będzie dbał o włączenie społeczne w zarządzanie, wdrażanie i ocenę programu, a także zagwarantowanie partnerskiej współpracy z podmiotami społecznymi – organizacjami i grupami nieformalnymi oraz przedstawicielami lokalnych przedsiębiorstw działających na obszarze rewitalizacji. Ponadto Komitet będzie stanowił miejsce współpracy i dialogu dla przedstawicieli gminy i interesariuszy procesu rewitalizacji, inicjując i koordynując między innymi działania z zakresu partycypacji społecznej. Działania te będą dotyczyć:

- organizacji konsultacji społecznych w procesie aktualizacji GPR Gminy Kluczbork;
- bieżącego monitoringu realizacji zadań i przedsięwzięć zaplanowanych w GPR Gminy Kluczbork, w tym koordynacji współpracy między jednostkami organizacyjnymi gminy, organizacjami pozarządowymi i instytucjami zaangażowanymi w realizację programu;
- podejmowania działań w zakresie informacji i promocji GPR Gminy Kluczbork;
- współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy obszaru rewitalizacji Gminy Kluczbork;
- koordynowania procesu aktywizacji lokalnej społeczności obszaru rewitalizacji poprzez wspieranie rozwoju działalności organizacji pozarządowych i aktywności mieszkańców, tworzenie warunków do aktywizacji społecznej mieszkańców, szczególnie z grup narażonych na marginalizację i wykluczenie;
- pozyskiwania partnerów do realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w GPR Gminy Kluczbork, w tym prowadzenia działań na rzecz zwiększenia włączenia społecznego w realizację programu;
- edukacji mieszkańców i partnerów społecznych w zakresie rewitalizacji;
- opiniowania wniosków przedkładanych przez interesariuszy dotyczących zadań realizowanych na obszarze rewitalizacji.

Realizacja i zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej oraz aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy, a także poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i budowania partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

4.4 Gminny Program Rewitalizacji jako strategia IIT (inny instrument terytorialny).

W perspektywie finansowej na lata 2021-2027 jednym z celów polityki spójności Unii Europejskiej jest zwiększenie wpływu lokalnych wspólnot na kształtowanie polityki terytorialnej. Cel 5 *Europa bliżej obywateli* zakłada m.in. wzmocnienie roli samorządów terytorialnych w stymulowaniu procesów rozwojowych poprzez realizację działań w oparciu o strategię terytorialną w wymiarach: społecznym, gospodarczym i środowiskowym w ramach odpowiednich instrumentów terytorialnych. Jednym z takich instrumentów są strategię IIT (Inne Instrumenty Terytorialne), które umożliwiają interwencję zarówno w obszarach funkcjonalnych jak i problemowych, realizowanych przez partnerstwo JST oraz przez pojedyncze JST, co daje władzom samorządowym możliwość wyboru instrumentów najlepiej odpowiadających w praktyce na potrzeby i możliwości danego obszaru.

IIT mogą być wykorzystywane do realizacji interwencji w ramach każdego z celów polityki spójności, jednakże przede wszystkim winny zostać ukierunkowane na realizację inwestycji w ramach CP 5. (Cel polityki spójności - CP5: Europa bliżej obywateli). Uwzględniając powyższe, obszarem tematycznym dedykowanym IIT jest rewitalizacja, która obecnie może być wdrażana wyłącznie poprzez gminne programy rewitalizacji. Taką rolę strategii IIT pełni Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030. Ten strategiczny dokument uchwalany przez Radę Miejską w Kluczborku zawiera podstawowe elementy, jakie zgodnie z art. 36 ust. 8 ustawy wdrożeniowej powinna pełnić strategia IIT to jest:

1. syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych, zawartą w rozdziałach od 2.1 do 2.6 niniejszego dokumentu;
2. cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu, które zostały określone w rozdziale 3.2 *Cele i kierunki działań w procesie rewitalizacji*.
3. listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami, wykazanych w rozdziale 3.3.1 *Wykaz podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych*.

4. opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwe podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, podmioty działające na rzecz ochrony środowiska oraz podmioty odpowiedzialne za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem Gminnego Programu Rewitalizacji.

Reasumując Gminny Program Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 pełni funkcję Strategii IIT ponieważ został sporządzany w procesie partycypacyjnym, który został w nim szeroko opisany. Ponadto niezwykle istotne jest zastosowane w nim zintegrowane podejście do zagadnień sfery społecznej, gospodarczej i środowiskowej, a także funkcjonalno-przestrzennej i technicznej. Przeprowadzone przy jego opracowaniu diagnoza problemów, potrzeb i potencjałów oraz cele, które mają być osiągnięte poprzez realizację poszczególnych projektów wskazanych w tym dokumencie odnosi się do wszystkich sfer. Dokument ten w związku z powyższym będzie stanowić postawę wnioskowania o finansowanie przewidzianych w nich działań ze środków polityki spójności.

4.5 Wpływ procesu rewitalizacji na środowisko.

4.5.1 Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko.

Przepisy Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2023 roku poz. 1094 ze zm.) wskazują, że przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

- 1) planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- 2) polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez

organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

- 3) polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Ponadto przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku innych projektów dokumentów (niż te wymienione w art. 46 ustawy ooś), co do których organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu wyznacza ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (art. 47 ustawy ooś).

Odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dotyczyć może, jak wskazuje art. 48 ust. 1 w/w Ustawy, dokumentów wskazanych w art. 46 pkt. 1 i 2. Dodatkowo konieczność lub brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektów dokumentów o których mowa w art. 47 w/w Ustawy wymaga uzgodnienia z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Przy odstąpieniu i uzgodnieniu konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko bierze się pod uwagę uwarunkowania określone w art. 49 tejże ustawy.

Podsumowując Burmistrz Kluczborka wystąpi ze stosownym wnioskiem do Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu o uzgodnienie wymogu przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030 roku. Do wniosku załączone zostanie uzasadnienie wynikające z art. 49 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2023 roku poz. 1094 ze zm.)

W przypadku odmowy uzgodnienia i wyrażenia stanowiska Dyrektora Ochrony Środowiska w Opolu o konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, Burmistrz Kluczborka wystąpi do stosownych organów o uzgodnienie zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie oddziaływania na środowisko i przeprowadzi procedurę strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych.

GPR Gminy Kluczbork do roku 2030 jest jednym z wiodących dokumentów strategicznych gminy, zmierzającym do poprawy sytuacji w granicach obszaru rewitalizacji w

sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Określa on ramy przestrzenne, tematyczne, finansowe i czasowe działań, w ramach których realizowane będą zadania o charakterze inwestycyjnym, jak i nieinwestycyjnym. Wszystkie przedsięwzięcia realizowane będą w perspektywie czasowej do 2030r.

Biorąc pod uwagę charakter planowanych przedsięwzięć oraz cechy obszaru rewitalizacji zakłada się, że ich realizacja nie spowoduje znaczącego i trwałego negatywnego oddziaływania na środowisko. Potencjalny wpływ na poszczególne komponenty środowiska może mieć realizacja zadań o charakterze inwestycyjnym, które będą ingerować w środowisko punktowo, w ograniczonym czasie, głównie na etapie ich bezpośredniej realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. Nie przewiduje się zwiększenia oddziaływań do środowiska w stosunku do stanu istniejącego w ujęciu długoterminowym. Realizacja założeń wynikających z programu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, a czas trwania ich oddziaływań na środowisko zostanie ograniczony do czasu wykonywania prac budowlanych oraz organizacyjnych. Należy mieć na uwadze, że realizacja działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych ograniczona jest do terenu mocno zurbanizowanego miasta Kluczborka, a punkty w większości charakter tych działań nie zmienia obecnego sposobu użytkowania przestrzeni w stopniu zaburzającym równowagę krajobrazową i przyrodniczą analizowanego terenu.

Realizacja przedsięwzięć wskazanych w dokumencie będzie rozłożona w czasie (do 2030 roku) i przestrzeni (powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 177,29 ha, co stanowi 0,82% powierzchni gminy Kluczbork). Zasięg oddziaływań na środowisko będzie miał lokalny charakter, związany z realizowanymi inwestycjami. Prowadzone prace budowlane powodować będą chwilowe zajęcie powierzchni terenu, w tym degradację środowiska glebowego. Skutki prowadzonych prac mogą być odczuwane w najbliższym sąsiedztwie poprzez emisję pyłów i zanieczyszczeń gazowych oraz hałas np. spowodowany pracą sprzętu mechanicznego. Oddziaływania będą miały charakter krótkoterminowy, a uciążliwości mogą wynikać jedynie z przeprowadzanych robót i ustaną po ich zakończeniu. Z reguły procesy inwestycyjne trwają do 2-3 lat.

Do przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym, których realizacja może okresowo negatywnie oddziaływać na środowisko (głównie na etapie budowy) należą przede wszystkim te związane z modernizacją i rozbudową obiektów budowlanych, infrastruktury komunalnej oraz terenów zielonych. Należy przy tym zaznaczyć, że działania te realizowane będą etapami,

w różnych częściach obszaru rewitalizacji. W przypadku większości przedsięwzięć negatywne oddziaływanie na środowisko można będzie ograniczyć poprzez przemyślane dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych. Wskazane w GPR Gminy Kluczbork przedsięwzięcia nie mają określonego sposobu i charakteru prowadzenia prac, w związku z czym podanie konkretnych i szczegółowych oddziaływań jest trudne. Skala wywołanych przez nieoddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Etap prowadzenia prac realizacyjnych zadań o charakterze inwestycyjnym wiązać się będzie z okresowym pogorszeniem stanu środowiska w określonej części gminy, niemniej wszystkie uciążliwości związane z realizacją prac ustaną po ich zakończeniu. Prowadzone prace budowlane przy przedsięwzięciach typowo inwestycyjnych mogą powodować chwilowe zajęcie powierzchni biologicznie czynnej, zwiększenie chwilowej emisji gazów i pyłów do powietrza (emisja niezorganizowana) oraz zwiększenie emisji hałasu (praca maszyn i urządzeń). Zjawiska te będą więc krótkotrwałe i odwracalne. Po zakończeniu realizacji etapu prac i robót budowlanych, nastąpi oddziaływanie wtórne: poprawa ładu przestrzennego, estetyki, funkcjonalności oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego poprzez ograniczenie m. in. zanieczyszczeń powietrza.

Reasumując, biorąc pod uwagę charakter dokumentu należy stwierdzić, że realizacja jego ustaleń nie powinna spowodować znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. W wyniku realizacji założeń dokumentu nie wystąpią znaczące oddziaływania na środowisko, gdyż GPR Gminy Kluczbork realizowany będzie w myśl zasady zrównoważonego rozwoju z poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na obszary o szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadające znaczenie dla dziedzictwa kulturowego, wrażliwe na oddziaływanie, istniejące przekroczenia standardów jakości środowiska lub intensywne wykorzystywanie terenu. GPR Gminy Kluczbork przyczyniać się będzie do poprawy stanu środowiska oraz wspierać będzie realizację polityk wspólnotowych w dziedzinie środowiska.

4.5.2 Zalecenia w zakresie ochrony przyrody.

Część działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych przedstawionych w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2023 będzie wiązać się z prowadzeniem

prac termomodernizacyjnych, w tym również prac w obrębie więźby dachowej (modernizacja dachu, montaż OZE) oraz elewacji budynku. Budynki mieszkalne i inne obiekty budowlane stanowią potencjalne siedliska gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. Należy zatem zapobiegać łamaniu zakazów dotyczących chronionych gatunków zwierząt, o których mowa w §6-8 Obwieszczenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 19 października 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022r., poz. 2380), a w szczególności dostosować prace na obiektach do okresu lęgowego ptaków i nietoperzy.

W wyniku prowadzenia tych robót może dochodzić do powstawania kolizji na drodze „siedliska gatunków chronionych”, a „remonty budynku” w wyniku, których zamieszkujące je zwierzęta mogą utracić bezpowrotnie miejsca schronienia bądź gniazdowania (rozrodu), przez co w widoczny sposób zmniejszy się ich populacja (w konsekwencji może dojść do jej całkowitego zaniku). Także umyślne płoszenie i niepokojenie ww. gatunków jest dla nich zagrożeniem, gdyż prowadzić może, m.in. do porzucenia lęgów przez osobniki rodzicielskie. Dodatkowo przeprowadzone zamierzenia remontowe mogą uniemożliwić w przyszłości zakładanie gniazd przez bytujące tam wcześniej gatunki ptaków (np. poprzez montaż podbitek i uszczelnienie wszelkich szpar i nieciągłości elewacji wykorzystywanych wcześniej przez ptaki) lub też sprawić, że dane obiekty nie będą nadawały się w przyszłości do wykorzystania jako miejsca odpoczynku przez występujące tam wcześniej nietoperze (np. poprzez zagrodzenie dostępu do pomieszczeń wcześniej przez nie wykorzystywanych).

Najdogodniejszym terminem prowadzenia prac termomodernizacyjnych i prac ingerujących w mniejszym lub większym zakresie w dachy obiektów lub tereny siedlisk i stanowisk fauny jest okres od 16 października do 28 lutego, przypadający poza okresem rozrodu większości gatunków zwierząt. W tym czasie wykonawca prac może, bez zezwolenia, zabezpieczyć wszelkie szczeliny i otwory wentylacyjne budynku przed zajęciem ich przez zwierzęta i nie dopuścić do założenia gniazd i przeprowadzenia lęgów przez ptaki w następnym sezonie. Natomiast przed przystąpieniem do wykonywania przedmiotowych prac w terminie od 1 marca do 15 października należy bezwzględnie:

- 1) upewnić się, czy w obrębie remontowanych budynków nie występują miejsca lęgowe ptaków lub rozrodu nietoperzy - obserwacje dotyczące zasiedlenia budynku powinny zostać przeprowadzone przez eksperta ornitologa i chiropterologa w okresie możliwie najkrótszym

poprzedzającym planowaną inwestycję, tak aby uniknąć przykrych konsekwencji wstrzymania prac,

- 2) w przypadku stwierdzenia zasiedlenia budynku przez chronione gatunki ptaków lub nietoperzy ekspert powinien wskazać dokładne miejsca ich przebywania tak, aby przed okresem lęgowym tych gatunków można było zamknąć nisze, szczeliny i dostępy do stropodachu wykorzystywane przez te zwierzęta. W momencie gdy planowane działania będą się wiązać z koniecznością realizacji czynności zakazanych w stosunku do nich, tj. z niszczeniem gniazd, jaj, czy też postaci młodocianych, inwestor zobowiązany jest do uzyskania, przed przystąpieniem do prac, zezwolenia właściwego organu ochrony przyrody, wydawanego w trybie art. 56 Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. (t.j. Dz.U. 2023r., poz. 1336 ze zm.). Odstępstwem od w/w zakazów jest możliwość usuwania gniazd ptasich z obiektów budowlanych, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne w terminie od dnia 16 października do końca lutego, jednak pod warunkiem, iż dla planowanych czynności brak rozwiązań alternatywnych oraz gdy nie będzie to szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony populacji tych gatunków i ich siedlisk (§ 9 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022, poz. 2380). Powyższe zezwolenie może być wydane jedynie w przypadku wystąpienia łącznie trzech warunków, tj.: braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli czynności te nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt oraz gdy zachodzi jedna z przesłanek wymieniona w art. 56 ust. 4 pkt od 1 do 7 cytowanej wyżej Ustawy o ochronie przyrody. Brak spełnienia jednego z ww. warunków skutkuje odmową wydania zezwolenia,
- 3) po przeprowadzeniu prac remontowych należy, w miarę możliwości, umożliwić ptakom i nietoperzom dalsze występowanie w obiektach budowlanych, poprzez stworzenie na remontowanych budynkach siedlisk zastępczych w postaci, np. budek lęgowych. Ich charakter, lokalizacja, parametry techniczne i zagęszczenie powinny być dobrane przez specjalistę ornitologa i chiropterologa odpowiednio do preferencji gatunków, które występowały tam wcześniej,
- 4) w przypadkach, gdy obiekt budowlany wykorzystywany był przez jerzyki *Apus apus*, a w ramach remontu stropodach budynku ocieplono materiałami sypkimi (np. przy użyciu granulatu wełny mineralnej, granulatu styropianu fibry celulozowej), należy całkowicie

zrezygnować z pozostawiania otwartych otworów do stropodachów, gdyż materiały użyte do izolacji są niebezpieczne dla tego gatunku.

W przypadku wykonywania nowych nasadzeń w ramach realizacji przedsięwzięć i działań rewitalizacyjnych należy wykorzystywać gatunki rodzime drzew i krzewów. W przypadku każdej z inwestycji indywidualnie należy dobierać skład gatunkowy na podstawie składu gatunkowego występującego powszechnie na obszarach bezpośrednio sąsiadujących z przedsięwzięciem.

4.6 Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 w odniesieniu do planowania i zagospodarowania przestrzennego.

4.6.1 Gminny Program Rewitalizacji a Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Polityka przestrzenna Gminy Kluczbork realizowana jest w oparciu o Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą **Nr XXXI/237/2000** Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia **29 listopada 2000r.** w sprawie uchwalenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork, zmienionego uchwałami:

- 1) **Nr XIX/194/12** Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia **24 lutego 2012r.** w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork,
- 2) **Nr XXVI/230/16** Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia **12 lipca 2016r.** w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork,
- 3) **Nr XXVII/410/20** Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia **21 grudnia 2020r.** w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.
- 4) **NR LVII/821/23** Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia **29 marca 2023r.** w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

Ten strategiczny dokument określa politykę zagospodarowania przestrzennego miasta dla całego obszaru gminy, wyznaczając strefy o określonych sposobach zagospodarowania. Przedstawione w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030 przedsięwzięcia i działania rewitalizacyjne są zgodne z obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Kluczbork.

4.6.2 Gminny Program Rewitalizacji a miejscowe planach zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie miasta Kluczborka, którego centralna część została wskazana jako obszar rewitalizacji obowiązują dwa plany zagospodarowania przestrzennego dla części południowej i północnej miasta przyjęte:

Uchwałą NR XXV/259/12 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 28 września 2012 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kluczborka – część południowa (Dz. U. Woj. Opolskiego z 18 października 2012 r. poz. 1436) /z późn. zm./

Uchwałą nr LXIX/968/24 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 28 lutego 2024r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Kluczbork część północna (Dz. U. Woj. Opolskiego z 5 marca 2024 r. poz. 662)

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne ujęte w Gminnym Programie Rewitalizacji Gminy Kluczbork do 2030 są spójne z przeznaczeniem i funkcją terenów zdefiniowanych zapisami obu planów miejscowych dlatego też działania planowane na obszarze rewitalizacji nie wymagają zmiany w zakresie obowiązujących dokumentów planistycznych. Gdyby w późniejszym czasie, w związku z okolicznościami trudnymi obecnie do przewidzenia, pojawiła się konieczność zmiany lub uchwalenia planu miejscowego, wszczęte zostaną odpowiednie procedury prowadzące do takich zmian.

4.6.3 Specjalna Strefa Rewitalizacji.

Zgodnie z art. 25 Ustawy o rewitalizacji istnieje taka możliwość aby rada gminy na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta podjęła uchwałę w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji. Strefę tą ustanawia się w celu

zapewnienia sprawnej realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 5 w/w ustawy, na okres nie dłuższy niż 10 lat, bez możliwości przedłużenia. W przypadku Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, a możliwość ta pozostaje jako opcja, która zostanie zrealizowana, o ile wystąpią czynniki potwierdzające zasadność tej decyzji w kontekście optymalnego wykorzystania jej narzędzi.

4.7 Zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy o ochronie praw lokatorów z dnia 21 czerwca 2001 r.

W Gminie Kluczbork obowiązują obecnie następujące akty prawa miejscowego regulujące gospodarowanie zasobem gminnym, o których mowa w art. 21 ust. 1 Ustawy o ochronie praw lokatorów. Wśród najważniejszych należy wymienić:

- 1) Uchwałę Nr IV/29/2002 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 30 grudnia 2002r. w sprawie określania zasad gospodarowania nieruchomościami komunalnymi ze zmianami.
- 2) Uchwałę nr IV/43/18 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Kluczbork na lata 2019-2023;
- 3) Uchwałę nr LII/748/22 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 15 listopada 2022r. w sprawie wyrażenia opinii dotyczącej podwyższenia stawek czynszu w mieszkaniowym zasobie Gminy Kluczbork;
- 4) Uchwałę nr XL/600/22 Rady Miejskiej w Kluczborku z dnia 26 stycznia 2022r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Kluczbork.

Ponadto zasady w tym zakresie reguluje szereg zarządzeń Burmistrza Miasta Kluczborka w sprawie określenia szczegółowych zasad gospodarowania nieruchomościami komunalnymi. W oparciu o wymienione przepisy Gmina Kluczbork wykorzystuje zasób mieszkaniowy dla potrzeb realizacji szeregu zadań dotyczących m.in.:

- zaspokajania potrzeb gospodarstw o niskich dochodach i trudnych warunkach mieszkaniowych;

- poprawy warunków zamieszkiwania najemców zasobu mieszkaniowego, rodzin zamieszkujących w lokalach usytuowanych w budynkach lub ich częściach objętych ostatecznym nakazem opróżnienia wydanym przez organ nadzoru budowlanego lub w budynkach przeznaczonych do rozbiórki ze względu na planowane inwestycje miejskie;
- pomocy osobom/rodzinom, wobec których gmina – na mocy wyroku sądu – posiada obowiązek dostarczenia lokalu przeznaczonego na najem socjalny lub pomieszczenia tymczasowego;
- pomocy gospodarstwom domowym, które na skutek klęski żywiołowej, katastrofy, pożaru i innych zdarzeń losowych utraciły mieszkanie;
- pomocy osobom, które opuściły dom dziecka, rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka w związku z uzyskaniem pełnoletniości, a które nie mają zaspokojonych potrzeb mieszkaniowych i nie są w stanie ich zaspokoić we własnym zakresie.

Ponadto Gmina Kluczbork prowadzi zróżnicowaną politykę dotyczącą mieszkalnictwa komunalnego polegającą m.in. na:

1. remontach bieżących posiadanego zasobu mieszkaniowego,
2. poprawie efektywności energetycznej posiadanego zasobu mieszkaniowego,
4. efektywnym zarządzaniu zasobem dzięki racjonalizacji polityki czynszowej,
5. zapewnieniu możliwości korzystania z zasobu dzięki dodatkom mieszkaniowym czy programom odpracowania długów czynszowych,
6. pozyskiwaniu zewnętrznych środków finansowych na realizację zadań związanych z realizacją mieszkalnictwa komunalnego.

Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Kluczbork do roku 2030 uwzględnia prowadzoną politykę mieszkaniową gminy w określonych celach i kierunkach rewitalizacji tj. cel strategiczny nr 1 - poprawa aktywności i spójności społeczno-gospodarczej obszaru rewitalizacji. Kierunki działania K1.6 - przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez działania na rzecz poprawy warunków bytowych na obszarze rewitalizacji. oraz cel strategiczny nr 2 C.S. 2 – poprawa jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznej i stanu środowiska naturalnego obszaru rewitalizacji, z kierunkiem działania K.2.3 rewitalizacja komunalnej tkanki mieszkaniowej i dostosowanie jej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

SPIS TABEL

Tabela 1 Jednostki porównawcze wyznaczone na potrzeby delimitacji.	23
Tabela 2 Wskaźniki wykorzystane w procesie delimitacji.	28
Tabela 3 Zestawienie wskaźników sfery społecznej.	34
Tabela 4 Zestawienie wskaźników sfery pozaspołecznej.	36
Tabela 5 Liczba odchyłeń wskaźników obrazujących stan kryzysowy.	37
Tabela 6 Saldo przyrostu naturalnego w Gminie Kluczbork.	42
Tabela 7 Sfera społeczna – wskaźnik dot. liczby osób w wieku poprodukcyjnym.	43
Tabela 8 Sfera społeczna – wskaźniki dot. bezrobocia.	44
Tabela 9 Sfera społeczna – ilość osób korzystających z pomocy społecznej.	46
Tabela 10 Sfera społeczna – wskaźniki dot. korzystania z pomocy społecznej.	48
Tabela 11 Sfera społeczna – wskaźniki dot. przestępczości.	49
Tabela 12 Sfera społeczna – wskaźniki dot. aktywności społecznej.	51
Tabela 13 Sfera przestrzenno-funkcjonalna – wskaźnik dot. ilości obiektów użyteczności publ.	55
Tabela 14 Sfera techniczna – wskaźniki dot. zabudowy.	56
Tabela 15 Sfera gospodarcza – wskaźniki dot. działalności gospodarczej.	58
Tabela 16 Sfera środowiskowa – wskaźnik dot. terenów zielonych.	59
Tabela 17 Sfera środowiskowa – wskaźnik dot. liczby wysokoemisyjnych źródeł ciepła.	61
Tabela 18 Potencjały i deficyty obszaru rewitalizacji.	62
Tabela 19 Cele, kierunki działania i rezultaty rewitalizacji w Gminie Kluczbork.	68
Tabela 20 Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne w Gminie Kluczbork.	70
Tabela 21 Harmonogram wdrażania GPR na lata 2024-2030.	114
Tabela 22 Cele, kierunki działania i rezultaty rewitalizacji w Gminie Kluczbork.	127

SPIS MAP

Mapa 1 Podział obszaru Gminy Kluczbork na jednostki porównawcze.	24
Mapa 2 Obszar zdegradowany w gminie Kluczbork.	38
Mapa 3 Obszar zdegradowany w Gminie Kluczbork.	39

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1 Kluczborski Ratusz po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.	13
Zdjęcie 2 Kluczborski Ratusz po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.	14
Zdjęcie 3 Kamienica przy ul. Mickiewicza 25 przed rewitalizacją. Źródło UM Kluczbork.	15
Zdjęcie 4 Kamienica przy ul. Mickiewicza 25 po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.	15
Zdjęcie 5 Zrewitalizowany obszar poprzemysłowy przy ul. Pułaskiego „KLUCZBORSKA BAJKA”. Źródło UM Kluczbork.	18
Zdjęcie 6 Zrewitalizowany obszar poprzemysłowy przy ul. Pułaskiego „KLUCZBORSKA BAJKA”. Źródło UM Kluczbork.	18
Zdjęcie 7 Przestrzeń między ul. Prusa i ul. Morcinak po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork.	19
Zdjęcie 8 Przestrzeń między ul. Broniewskiego i ul. Prusa po rewitalizacji. Źródło UM Kluczbork. ...	20